

Thens Rättferdigas
Fullkomlige Alders-Mått /

Tidigt räknat för Gud;
Otidigt för Menniskiom.
För stadfast i Himmelen;
Annappast trodt på Jorden;

Nu påskvat i
Then

nat. 7 11. xlv 1654.

Fordoms Högwälborne Herze / Denat. 23. may 1683
Nu mehra hoos Gud Swinnerlig Salige

Herz Guro Sparre /

Früherr till Cronenborg / Herre till Bläsa / Marieberg / Wijk / Aerie och Diferäs / re.
The Høge och Högnåchtige Herrns General Staters af the Förrenade Neder-
länder / för thetta Troo Man och Wälsförordnat Dswerste öfwer ett Re-
gemente af Infanteriet.

Swilken effter Guds obegripelige Råds o Slut / bestödt och fullkompnade sitt
Lefwernes Lopp i sitt bästa Skede / Anno 1683. den 23. Maij;

Till then Sal. Herrens odödelige Ahreminne;

Till the återlefwandes hiertelige Tröst;

Till the Efterlångtandes sundelige hugnad.

I en

Christelig - Lijkpredikan

För en Högförnahm Församling; af Hans Kongl. May. h: Theras Mayesteter Drott-
ningarna: Konglige Råd / och förnahmne Stånds Personer i then Kongl. Residens
Staden och S. Jacobs Kyrckia den 9. Decemb. Samma åhr / behedrad.

Framstält af Kongl. May. h: Hofpredikant

Simon Ilögæus.

Tryckt hoos Johan Georg Eberdt.

2
Zhen Högwålborne Grefwinna och Fru /
Fru

1701. 11. 11. 11.

1701. 11. 11. 11.

Hedwig Horn /

Böhren Grefwe Dotter aff Björneborg / Frijs
Herre Dotter aff Martenborg / Fru til Wijs / Akerije /
Diseras och Skalleröd ic.

Ausköns hugswalelse och tröst på Jorden! Fullkomlig
hugnad och glädie i Himmeles!

Högwålbor
De Geat
Tempel m
vsläktet (1)
annat än de
konst / (1)
Den är först icke
vårder / (1)
Den vilka / kan
följ / (1)
ut: och / (1)
vårder: och / (1)
vårder / (1)
Den är / (1)

Högwälbörne Grefwinna/

De Græter hafwa hafte uthi Gudinnans Minervæ
Tempel en Eld/ som en gång itänd/ aldrig
vfläcetes. (a) Hwad är Christ- loflig Kärleek
annat än en Eld/ som en gång vptänd i Hiertat/
waarar i Luftwet/ och fläckes intet uthi Döden. Kär-
leken är störst ibland alt / säger Apostelen. En när alt
annat vphörer/ så waarar än så Kärleken. En käreste Wänn
then wå åstta/ kan reesa lång- wäga bort; Men aldrig är Wägen
så lång/ at Kärleken icke hinner följa effter. Ögonen see honom
intet; och luftwål seer honom Kärleken. Öronen höra honom intet
närwarande; och Kärleken gör / at han frånwarande tyckes offta
wara såsom närwarande. Händerna finna ingen; och luftwål
drager Kärleken och trycker honom/ såsom fundnan til Hiertat.

Cor. 13: 12

¶ ¶

Eders

(a) Πῦρ sine λύχνῳ ἄσβεστος: Lychnus inextincti luminis à virgini-
bus Vestalibus in Polliadis Minervæ Templo Athenis asservabatur. De quo Strabo
lib. 9. p. m. 395. Alexand. ab Alex. Genial. Dier. l. 5. c. 12. p. m. 661.

Eders Nåde är sannerlig wård intråknas ibland thenna
 outstreckelige Eldens dygdige Wächtarinnor; (b) som **E**ders
 Nåde har wiff ett Prof aff een vprichtig Kärleek i thenne Kär-
 leekz-lösa Tyden. Iw then Kärleekz-låga / som en gång i Gudi
 behagelig Tyd / itändes i Hiertat til **E**ders Nades kåre / och nu
 Salige / Herre och Waka / hafwer Dag efter Dag starkare brun-
 nit / och intet kunnat utsläckas i Döden med **E**ders Nades
 städz rinnande Tårar. Så at ehuru Han länge sedan har wånt
 igen synlig wiffas ibland Jordiske; så swåfwar lyfwel hans Skäp-
 nad **E**ders Nåde offra / såsom synlig / för Hgonen. Kan förgås
 tas aff andra / men aldrig af **E**ders Nåde. Ar begrafwen
 vnder Jorden; men obegraswen i **E**ders Nades Kärleekzfulla
 Hierta / af stundelig åtancka til then luffige / än skönt litten Tyd
 åchniute / Sammanlesnad. Kärleken har bewiff **S**onom / til-
 börlig Ahra i Liffwet; all mdyelig Tienst i Döden. Hwar ibland
 och Thetta / som til then Sal. Herrens yttersta Ahretienst / och
Eders Nades Tröst aff Gudz Ord / efter behag utgår / intet
 är thet ringesta. All Kärleekz och Hugswalelles Gud hugswale
Eders Nåde med sin rika Tröst / och wisse i selswa Wäre-
 ket at en Rätt Achtenkapz Kärleek aldrig blije olönt på
 Jorden; aldrig vphörer i Himmelen!

(b) Ignem quoq; pervigilem ap. Delphos, à mulieribus, matrimonio solutis, cu-
 rodium, idem Strabo d, l, auctor est, Item Plutarch, in Vita Numæ pag. 66,

Så önskar

Theh ödmuete och skyldige
 Tienare

Sim. Ifogæus,

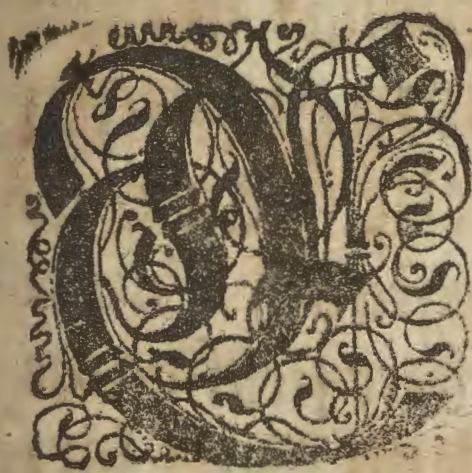

**I Namn Gudz Faders / Sons och
thens Helige Andes. Amen!**

S. 1.

Förberedel-
sen.

Et är / som lesver / när Menniskan
döör. Ett blifwer qwar på Jor-
den / när Kroppen lägs under Jorden.
Ett waarar i tänckwärdig Aminnelse
ibland Menniskior / när omgængelsen

Döden kan intet
alt döda.

så småningom kommer med Tijden i glömsko.
Döden / som sielff är intet / och gör i Menni-
skiors åsynn alt til intet; förmår doch icke i Men-
niskians Död alt til intet göra. Ett lesver doch /
när Menniskan döör. Ett lesver effter Döden
i Himmelen: Siälen hoos Gud (c). Ett lesver
på Jorden: Ett godt Namn och Rychte
ibland Menniskior. Om thet förra witnar Wiß-
heten:

Intet Siälen

Intet gods
Namn.

A iii

(c) Quod etiam Saniores Ethnici uiderunt; hinc Propertius: lib. 4. Eleg.
ad Cynthiam.

Lethum non omnia finit;
Lucida evictos effugit umbra rogos.

Så önskar

Thes domiute och stödig
Lienare

Sim. Kogem

Wijfheet. 31. 1.

Psal. 116: 8.

Syr. 4: 16.

heten: The Rättferdigas Siälur äro i Gudz Hand / och intet Dödzwaaal kommer wid them. David: Tu hafwer uttagit min Siäl utu Dödenom. Om thet andra Syrach: Liffwet ware så godt som thet kan / så waas rar thet doch en litten tid / men ett godt Namn blifwer Ewinnerliga. Thetta är thet ädelt • sinnat Folck högst efftersträfwa / mådan the lefwa. Membligen huru the så lefwa kunna: at effter Döden thetas Stäl kan wara i Ewig hugnad; Theras Namn i Ewig äminnelse. Til thet ta Måhlet hafwa endast söcht / the yppersta och Sinnrikaste ibland Hedningarna. Ther effter sträfwa än ibland the Christna / alla rättenecke och aff Gudi lärde. Effter thet förra många; Effter thet senare flera; Effter bägge tillifka / såä och såshynne!

Swad thet är :

Syr. 14: 18.

S. 2. Swad ett godt Namn och Rychte är / kan hwar och en weta aff sig sielfwan? Intet annat / än när man en Mennistia / then ware sig lefwande eller död / intet ondt / uean alt godt effter säger / lofwar / berömmet. Mennistian är elliest ett dödeligt Creatur / som nogsampt kunnigt är. Allena thet ena lefwer / när alt annat döör: The Rättferdigas äminnelse blifwer uti wälsignelse / men the

the ogudachtigas Kampn skal förgåas.

S. 3. Thetta / såsom thet kittlar the dödeliga
 Menniskors Sinnen; En seer man en Kamp emellan
 them inbördes / thet med then ena söker öfwerträffa
 then andra / ähra inläggia / Prijs och Lofford them
 Lestwandom affwinna. Men Wägarna / på hwilka
 the löpa til Ahrans Mähl; Kampn och äminnelse est-
 tersökia; äro olika: somblig loflige / andra olofli-
 ge. Ther somblige hafwa söcht och sökia thet hinna och
 winna genom Lyckones: somblige genom Kropp-
 sens: somblige genom Sinnes goda.

Är söcht på
 ärbillige
 sätt.

S. 4. Somblige hafwa welat göra sig stoor
 för Werlden / och lämbna ett stort Kampn efter sig
 när the ginge aff Werlden: Genom stora samman-
 strapade God; och Rikedomar. Såsom Cree-
 tus hoos the Lydier: Crassus hoos the Romare: Mi-
 da hoos the Phrygier: Andra hoos andra Folck och
 Nationer. Men hwad beröm kan komma aff then
 Zorden? Wäl är thet sant: at Penningen mycket för-
 mär i Werlden; så at en Penninghafwande kan nå-
 stan tilwäga bringa hwad han will. (a) Bewela
 Konungars Hierta: Griipa the oförsich-
 tiga: På Dlycka komma många och för-
 derf.

r. Genom
 Rikedom

Credil. 10:19.
 Syr. 8:3.
 Cap. 3:7.
 Matth. 23:
 14/ 15.

(a) Inde pecania merito Regina dicitur, quæ omnia temperat, omnibus imperat;
 juxta poetam: 5

2. Macc. 4: 8.
27/ 45.

Predit. 7: 13.

Cap. 24.

Job, 17: 16.

Derfwa: Ganning til Lögn wända: Hoos
 the Mächtige orijmliga Ting utbidia: Be-
 ffärma the Brotzliga ic. Men enom odng-
 dig Stäl ett godt Rampn och Rychte förwärfsa/ thet
 förnä Godz och Penningen intet. Ty thet är allenast
 Jord/ aff Jorden tagit/ och moste änteligen til Jord
 åter warda. Men at then Jorden är Menniskian lä-
 rare än then andra; kan meer uträtta och til wäga
 komma ibland Menniskior / är hennes egen sielfsöchte
 galna wahna. Een Penning-girig/ så snart han
 qwitterar Penningen/ quitterar han tillijka Beröm-
 met. Hoo ibland the Effterlefwande achtar thetas
 fåfanga Hopp? Neder i Helswete warder
 thet sahrandes / och warder med them thet
 liggandes i Mullenne. Hwar äro the Rike/
 som förr of warit hafwa? Hwar äro thetas Urswin-
 gar? Hwar är thetas Beröm? Jorden / i hwilken
 the söcht sitt Beröm; Gullet på hwilket the satt sin
 förtröstan / hafwa the most lämbna of effterlefwan-
 dom. Theras Beröm ligger tillijka med them döde
 i Grase

* Scilicet uxorem cum dote, fidemq; & amicos,
 Et genus & formam regina pecunia donat,
 Horat. lib. 1. Epist. 6. vers. 36.

Quisquis habet nummos securâ naviget aura,
 Fortunamq; suo temperet arbitrio,
 Petron. Arbitr in Satyr, pag. m, 63. Edit. Lovick.

i Grafwena. O sakkunnige Menniskior / som i Jord /
i Sand / i Steen ett ljettwarande Ahre Rampn
söka !

S. S. Andra hafwa söcht lämbna ett stort
Rampn efter sig genom store Byggningar /
Konst- och kostbare Wärdz vpp- och utförande. Ed-
som the första Byggnings- Wurmur / the Babylons
ke Tornresare låto sig förliuda: Kommer / säya the/
låter oss bygga en Stad och itt Torn /
hweß högd skal räckia vpp i Himmelen /
at wi måge göra oss ett Rampn. (e)

2. Genom
Byggningar.

1. Mos. 6, 11:40

I lika Sinne sade then upbläste Konung Nebu-
cadnezar: Thetta är then store Babel, som
lag vppbyggt hafwer til ett Konungshuus /
genom mina stora Macht / mina Härlig-
heet til ähra. Huru Ahresökande / thessas Exem-
pel / i fölliande Tjider efterfölgt hafwa / kunde man
ett långt Register vpsättia / ther icke våra Tjider rögd-
de mångens Sinne lika vara: Af them som Stå-
der anläggia och efter sitt Rampn nämpna låta ;

Dan. 4:27.

B.

Som

(e) Putant quidam turrim hanc in Asylum quali extructam, in quam ingruente-
iterum diluuij confugere possent mortales. Ast veram posuit causam Moses, af-
fectatam inde famam, nominisq; immortalitatem. Hunnius in prælect. ad 22,
Cap. Genes, pag 220, iii. h. 1.

Som stora Huus och prächtige Pallatz med odrägeslig betofnad vpföra i Lufften / icke til sin nödtorft: i ty theras usle Kropp kan med några Bräden betäckias / kan intet wara meer än i ett Rum i sänder; utan för Posteriteten skul / för sitt Rampn skul / thet the willia i theras Händers wärck skal lefwa them effter. Hwillet ock mångom har lyckas. Såsom then Store Alexanders Rampn i Alexandria wid Nili Utlopp i Ægypten. Kåysers Constantini i Turckarnas Hus wudstad Constantinopel wid Helleponti ånda. 20. (f) at injaga Åhrenampn / så wål som Gudrian Dianæ til åhra bygde heela Arien på thes Tempel i Epheso 220 Åhrs Tjöd. (g) Icke allenast i the Byggningar / som hafwa funnat tient til någon nytta; utan ock i the onyttige har then sáfängelige Menniskan welat winna odödligt Beröm. Til then åndan blefwo the Ægyptiske Pyramider, speßige och Kåggel-runde Torn vpförde i Lufften. (h) Solennes Colossus eller ofantlige Stod på Sön Rhodus; på hwilken Demetrius Afiaæ Konung arbeta lät i 12 Åhrs Tjöd / och til ett Werl.

(f) Plura exempla inveniuntur apud Velleium Pat. lib. 1. cap. 1.

(g) Cujus mentio fit in Actis Apostolor. c. 19. 27. De quo etiam Strabo lib. 14. 640. Plin. l. 39. c. 14. Hist. Nat. pag. m. 643. meminuit ejus quoq; Plutarchus, in vita Alex. p. m. 663.

(h) Vid. Plin. 36. 12. p. m. 640: Solin. memorab. Mundi, part. 2. Afric. Cap. 41. p. m. 45. Edit. Draudii. Pompon. Mel. Stephanus de Urbibus. &c. Reges Ægypti Nimrodianam *νευδοξίαν* imitati, incredibili sumptu pyramides extruxerunt, tum ut sui nominis perpetua monumenta conderent, tum ut Idololatriæ incitamenta hominibus objicerent, Gesner, in Genes, Explicit. c. II. quest. II, p. 272.

Verldennes Widunder utföra. (i) Mausoli Gruff/ then hans Drottning Artemisia, til at lindra sin Sorg/ och hedra sin döda Man / aff 4 the yppersta Konstnärar / med ospard bekostnad lätt uppsättia / som äfwen til the 7 Verldennes Under bleff räknat. (k) Wil för tija / hurumånga hafwa uprättat Columner, Segers tekn och Ahre - Pelare / til sitt Rampns waarande Aminnelse hoos efterkommanderna. Säsom Absolon hade sig vpreest en Stod / wådan han ännu lefde / i Konungz Dalenom / ty han sade: Jag hafwer ingen Son / therföre skal thetta vara mins Rampns Aminnelse / och kallade then Stodena effter sitt Rampn / och heeter ännu på thenna Dag Absolons Rum. (l) Allså upreste Darius the Persers Konung sig en Stod wid Floden Tearum i Thracien, med then Öfwerkriffte at han så wida i sitt Krügztogh emoot the Scyther kommen war. (m) 2c. Men O hwilket uselt beröm / som offta för åhra behåller Förbistring! (n)

2. Sam 18:18.

1. Mos. 11:9.

S. 6. Många mena nog vara til stort Rampns

Bij

chr.

(i) Plin. l. 34. c. 7. p. m. 599. (k) Plin. 36. 5. p. m. 635. Gellius 10: 18. Munster. Colmogt. l. . p. 985

(l) Statuam hanc nominis & formæ monumentum esse voluit. Quod Zuallardus lib. 3. peregrinat. lux. ait, in valle Regis, quam vocant Josaphat, etiamnum extare, cum nomine sepulchri Absalon, & floribus in summo exornari. Item Gulielmus quidam Eqves Auratus in Hodæperico c. 8. vid. Quistorp. in Annotat. Bibl. adh. l.

(m) Herod l. 4. Melpom. p. m. 288

(n) Inanis fastus & ambitio, qua ex infanz molis edificio nomèn & laudem in terra querunt. Ut recte Ruugius, in c. 11, Genes. pag. 372.

ehrhållande hoos efterkommanderna: när the äro födde
 af hög Alt och Stäma / kunnandes räkna sina
 16 Ahner tillbaka / och inräknas ibland sina Rampnkun-
 nige Sörfäders Slächte-Register. Benöyande sig
 med stora Ahre Tittlar; them the antingen / utan någon
 sin Möda / hafwa ärfst uti Födslen / eller oförskylt win-
 na af smickrande Munnar. Men hwilken Därheet;
 När Person intet beswarar Titelen / Wärdet intet
 then tillägnade Ahran! När man kallas Adelt af Sör-
 äldrarna och är doch Sadel i Sinnet och Gerningar-
 na. När en Konung och Herre kallar sig Christe-
 ligast / och wärfar i alla sina Actioner, at han icke
 ens är Christelig. Wiltia heeta Nådigste Herrar /
 Furstinnor och Frwer / och äro doch intet mindre
 än nådige. Seer Eder wäl före i höga Huswu-
 den / at i icke titelen Eder af en Superlativus, ther ännu
 ingen Positivus finnes. (o) Titelen moste grunda sig
 på Gerningen / elliest är thet ingen Sanning. Wil nå-
 gon

(o) Cavete Magnates! Ne gaudeatis Superlativo; ubi nondum datur Positivus;
 Non bene conveniunt Majestati Vestra tales conclusiones: An detur Compara-
 tivus in Superlativo? Neg. Quomiam non datur Positivus. Num tu illum Chri-
 stianum putas, in quo nullus Christianitatis actus est; In quo nulla conversatio
 justitiæ est, sed nequitix, impietatis & sceleris? An illum Christianum putas,
 qui opprimit miserum; qui pauperem gravat; qui res alienas concupiscit; qui
 se ut divitem faciat, plures efficit indigites; qui lucris gaudet injustis; qui de
 alienis laboribus cibum capit; qui miferorum ditatur inreritu; Cujus os assidue
 violatur mendacio; Cujus labia non nisi indigna & obscæna & scelestia loquun-
 tur & turpia; qui, cum jubentur distribuere sua; invadit aliena, &c. Augu-
 stin: de vita Christian, c. 11, inter Oper, Tom. IX, p. m. 363.

gon poeka på sina Förfäders Meriter; Så är thet ett
slätt Beröm / thet man bettlar aff andra. Såfångt
stryter man af thet ens annars är. Som ock Poeten
singer:

Nam genus & proavos, & qua non fecimus ipsi

Vix ea nostra voco. (p)

En hjälper Slächts / en Fäders Dugd /

När egen Örnning gör till Blygd!

En odugdig räknas uti sina dugdige Förfäders Släch-
te. Register / lika som Pilatus vpräcknas i Troon / och
Diefwulen offta nämnes i then Heltige Skrifft. Thet
är en elack Adelhett / som genom Odugder gör sig oä-
del för Gudi. Säger Augustinus (q) Och hwar
blifwer så härkomst / Stamma och Adel / när man
mofte kalla förgängelsen sin Fader / och Mat-
karna sina Moder och sina Syster.

Stob. 17. 14.

S. 7. The som tänckia ährhålla beröm genom
Kropsens förlanta goda. Genom Starck-
heet / såsom Goliath, Hercules, Starckoter / ic. Genom
Skönheet och Deyelighett; såsom then Sköna He-
lena af Grækeland; then deyeltiga Absolon &c. The
feela mächta ting. En hward stort Beröm kan för-
wäntas af thet / som dageligen synes aff / och förmin-

4 Genom
Starckheet
och Skönheet

B iij

flas

(p) Ovid. metamorph. lib. 18. vers. 140. Ulysses de Ajace, vide in hanc rem Senec.
Hercul. Furent. Act. 2. Scen. 3.

(q) Mala est Nobilitas, quæ se per superbiam apud DEum reddit ignobilem.
Augustin. Tom. X. Sermon. 127. de Tempore, p. m. 279.

flas? Är wäl i Ungdomen / som en blomstrandende Wår /
i sin bästa Sägning och Stryctio; Then sedan then
fölltande Manlige Alders Sommar i sin bränna för-
tärer / eller then infallande Alderdoms Winter förkö-
ler. Then en otidig Sjukdom bryter och förswa-
gar. Eller höga Aldren aldeles utstryker och utplå-
nar. Förutan thetta / så är thet allenast ett Lään ut-
af Gudi; Och hwad är thet wij hafwa / thet
wij intet undfådt hafwa? Hafwa wij
thet undfådt / hwij berömma wij oss ther af
och huru willie wij sökia Beröm i thet intet wårt egit
är?

1. Cor. 4: 7.

6. Genom D.
gerningar

S. 8. An fahra the meer wilse som genom
Dgerningar meena sitt Rampn kunna waara / om
icke i berömlig / dock oförgätelig Aminnelse hoos Effter-
kommanderna. Såsom Herolstratus bekände sig
förthenstul satt Elden på Dianæ Tempel. (r) En så-
dan war Kånser Caligula åstwen. Hwilken emedan
han såg sig i sitt förderfwade Sinne intet berömmwärt
kunna effterlämbna / hördes han offta klaga theröfwer /
at i hans Tüd ingen besynnerlig wedermöda och Nöd
inföll. En war hans önskan / at thet måtte sig til-
draga stora Kriigsmachters Nederlag / Hunger / Pe-
stilentia / WädGld / Jordennes båsning eller öpning /
hwar

(r) Strabo lib. 14. p. 640. ut famam nominis Isclars propagaret Alex. ab Alex.
lib. 4. c. 20 pag. 577.

hvarigenom hans Regemente kunde blifwa Namn-
kunnigt hoos Efterkommanderna. (1)

S. 9. Fast lycksaligare / som mycket beständi-
gare Beröm / hafwa andra söcht och vunnit genom
Sinnes Gåfwor. Genom godt Förstånd
och Klotheet / Natursens Snällheet och Ickesamheet /
genom Studier och booflige Konster / genom Dygd och
Tapperheet ic. Sålom hoos the Græker: Plato, So-
crates, Aristoteles, Pericles, Aristides, &c. Hoos the
Latiner: Cicero, Camillus, Scipio, Cæsar, &c.
Hoos andra Nationer åthskillige funnit och ån fins
nas. Hwilka alla blifwa i berömlig Åminnelse. An
i Dag / hwad är thet som upwäcker mången til möda och
arbete / til flit och oförtrutenheet / til listen Sömpn
och mycken wakan? Hwad Konungar och Herrar / at
the fahrlige Expeditioner antaga: Tyranner och
Blodtorstige fördriifwa: Sina Undersåtare hägna och
förswara: Hielpa the förtryckta: Skaffa Ånckior och
Faderlösa Rätt: Ställa sig milde och nådige emot
alla: Görande ock them godt / aff hwilka the ingen lö-
nande Tienst hafwa at förwänta? An at the ther med
sölia Gudz Åhra / och willia tillijka låmbna et waaran-
de Beröm efter sig; At Efterkommanderna må haf-
wa Orsaak såja / när the theas Namn ihugkomma
eller nämna: Glorfwyrdigast eller berömswärdigast i
åminnel

6. Genom
Sinnes
Gåfwor

(1) Sveton, in vita Ejuicap, 37.

Åminnelse. Ach Säll och Salig then Konung/ som genom Mildheet och ömheet om sina Undersätare/ som David / 2c. Rampnkunnig warder; heller än genom Wäldsamheet och Grymheet/ som Nero, Caligula, &c. alltid then Kaysarens Regel practicerandes/ som sade: Bättre wara klippa Fåret / än slachtat. Bättre något aff Ullen til theß täckelse låta / än aldeles Skinnet affdraga til thes Undergång och Egarens egen skada. (t) Men så hinner dock intet thenna Werldennes Beröm til thet rätta the Christinas. Thet förra år mehrendeels bemängt med Säfängelighet. (u) En förmanar Apostelen / at ibland the Christina intet måtte något skee med säfång Ahro. Om thet andra hörde wij Syrach säna? At thens Rättferdigas åminnelse blifwer uti wälsignelse. På Jorden ibland Människior; I Himmelen hoos Gud! Och salunda blifwer ett godt Rampn Ewinnerliga!

The Christinas
egentliga Be-
röm.

S. 10. En sådan the Christinas Ewigwarande Berömmelse består icke blott i Dygdennes / uthan jämwäl i gudachtighetennes Öfning. Thet affsäger

(t) *Laudabilis non usq; adeo laudabilis Imperatoris Tiberij vox: Boni Pastoris est tondere pecus, non deglubere* Sveton. Vit. Tiber. c. 32.

(u) *κενοδοξία* commune hominum vitium, ut famam appetant magnam potius, quam bonam! Gesnerus in cap. xi. Genes. quest. 11. p. 371.

aff säger Gud sielf: En Wijs berömmme sig
 intet aff sine Wijsheet: En Starck beröm- Ser. 9:23, 24
 me sig intet aff sin Starckheet: En Rijs
 berömmme sig intet aff sin Rijsedom. Utan
 then som sig berömma wil/han berömmme
 sig ther aff/ at han weet och kanner mig/
 at iag är HERren. Thetta är thet bästa Be-
 rømmet för Gud och Menniskior. Och ehoo som
 hålft på thenna Wägen / med sann Gudzfruchtan utho-
 rustad / skyndar til Ahrans ophögda Palatz; then står
 fast / går säkra Wägar / och inwinner altijd något aff
 Ahrones bratta Högder. Sådana wetta: At Wijs- Ordsf. 9:10.
 hetennes Begynnelse är HERrans Fruch- Psal. 111:10.
 tan. Ty låta the then wara sig högst angelägen. The Spr. 1:16!
 wetta: At förn man til Ahra kommer / mo- Ordsf. 15:33.
 ste man lijda. Ty sky the intet Arbete / undra-
 ga sig ingen Möda / fruchta intet för någon Fahra.
 Wetandes at Dygd belöner sig omsider sielfwan; (x)
 Och at Gudachtigheet har Löffte om Ahrones Spr. 1:17!
 härliga Crona i thetta / och thet tilkommande Luf- 1. Tim. 4:8.
 wet. Wäl then som så löper på Wädiobahnen; som
 med Gud och Ahran skyndar til Ahrones öfwersta

G

Spek.

(x) Juxta poetam; Ipsa quidem virtus sibiinet pulcherrima merces. Sil, lib, 13.
 pag. m, 561.

Spek. Lönen blije honom wis; Ahra och Beröm oförnekelig; hoos Menniskior på Jorden/ hoos Gud i Himmelen.

Lämpas till
then Salige
Döda.

S. II. Hinom/genom Dngd och Gudzfruchtan ähr söktandom/hafwer sig tilräknat i Lifwet/ hvars Siäl är nu i döden inräknat ibland the Heliga; Men Kroppen ligger här för alles wära Dgon på Bären/begärandes nu allena thet sidsta Kärleek; Teckn af Sinom Käräskeligom: Then yttersta Tienst aff wära / än läffliga Händer / at han kan / förmedelst them / nå sin Roo och Hwila i Grafwen. Then Fordom Högwälborne men nu mehra Salige Herre / Herr **LU-
RG SWARRE** / Friherre til Gro-
neborg / Herre til Ulfåssa / Marienberg /
Wist / Aherie och Dufferås /c. The Hö-
ge och Högmächtige Herrars General
Staters aff the FörEenade Nederländer /
för thetta Troo Man och wälförordnat
Öfwerste öfwer ett Regemente aff Infante-
rijet. Hwilken i sitt korta Leswernes Lopp har wiffi /
hwad then kan winna / som Gud älskar: Hwad fram-
steg then kan göra / som Dngden söker. Wiffi i sin
Person hwad ätskillnad thet är emellan then som Gud
tjenar / och then honom intet tjénar. Ther han ge-
nom

inom Dygd och Gudzfruchtan (hwilka tvenne han för
sitt ögnamärke satt / och til sitt Leswernes Ansörare
lycksalig uthwalde) har thet wunnit hoos Frem-
mande / thet mången wäl efftersträfwar / och doch intet
winner hoos sina Egna: Stoor Nåd / nembligen / för
the Högre; stoor älskan hoos sina Belijker; stoor lydna
aff sina Underhafwande. Har i Ahra / anseende och
förnähma Tiensterns beklädande hunnit thet Måål in-
nom en liden Tijd / och i sina unga Åhr / then mången
heela sin Liffstidh efftertrachtar och i seena Alder do-
men nappast tilhinner. Först tient bland the rin-
geste aff Tusende; och snart then förnämsta bland
Tusende warit. Tient såsom en Fremling Landzens
Inwånare; strax ärkänd at regera / såsom en Inläns
öfwer the Infödde. Upsittit icke aff någon Slump-
lycka / eller Waghals / likt öfwerdåd; utan genom
gode Förstånd och flitigheet / Dygd och Tapperheet / til
thet åhrones Måål / som andra med många intriguer,
the högres Recommendationer, sina egna / eller andras
Penningar / tjffrigt sökia / och som nogast nåå kunna.
Tient annat Härskap / at han i längden sinom Konung
och Fosterland så mycket behageligare / som mognare
Tienst göra kunde. Wäl wistaz ibland the Fremman-
de / doch aldrig förgättit sina egna; Utan wid tilfällen
deels giordt them gode / deels tient och på hwarie-
handa sätt warit til willies. Warit älskat aff them /

hvars bästa han söchte: Icke mindre wördat aff them/
 hvars Undergång han/som en tapper Krigsmå/trach-
 tade efter. Så älskad aff Gud / then han ock aff hier-
 tat älskade; så orädd för sårhan / at han i alla actio-
 ner / the han bijnwistat / alltid heemburit säkra Prof
 til sin Tapperheet / och Gudz Kärleek; Theri han
 alltid utmärcker the sina med wisza / wäl swåra / men
 dock Faderlige Tegn: Hållandes them jempt under
 Nagan / them han älskar. Hwilket thenna Sahl.
 Herren icke mindre toligt optagit; än han / så många
 Gudz sköna Gåfwor och Wålgerningar har wetat/
 uthan Högmod och sin Nästas föracht / i Wålgången
 äthniata. Ty then samma Faders Kärleken / som un-
 dertijden särade ett kärt Barn; Then samma wiste
 hugna thet åter med alsköns Wålsignelse: Med then
 Helge Andes krafftige Tröst emoot all Werldenes An-
 sechtning: med Kärleek til Gud / hans Ord och Tjena-
 re: Med Sathans och alt hans anhangs / ogudach-
 tigas och Smådemunnars föracht: Med godt För-
 skänd / at behföra wichtige beställningar: Med Frimö-
 digheet i Kriget: Med hertans hugnad / när Friidens
 begyntes; Tillstyndande honom oförmodeligen / och
 på then Tijden han minst förmodde / mindre efterlöka
 tänckte / Then / honom kär hade. Hvilken i Sor-
 gen efterlämbnad / Sin Kärestes hastige och oförmo-
 delige

delige fränfalle så mycket hierteligare begråter / som hon
 förer sig til Sinnes / huru otroligen Gud och Dygden
 theras dygd, ålfkande Hiertan förenat / vnderligen
 emoot kärlekbrytande Stormväder uppehållit / lyck-
 lig til åndan fördt / i eget Land : efter önskan ; och ibland
 Sina kärälfkelige / Förnäme Slächt och höga An-
 förwanter : Effter åstundan. Saknande nu then
 Salige Herrens förnufftige och lufelige vngänge
 så mycket meera / som Hon thet mindre Tijd sådt Plåga
 och ånliuta ! Men iag måste befahra / mången torde
 tänckia / at iag fördiupar mig för mycket i then Salige
 Herrens Beröm på thetta helige Rumet / och öfwer
 thet Tijden kan tillåta. Men iag har hullit så före /
 at then aldrig tilfyllest berömmes / som beröm wård är ;
 och thet iag icke försäkrat wore / ingen Rättfinnig för-
 netar then ett wälförtient Åhreminne / som Beröm
 wård är ; när mången berömes / som aldrig Beröm
 förtient hade. Thet ware nog sagdt til then Salige
 Öfwerstens Beröm / at och the höge och frönta Hus-
 wuden / gärna önskat Hans Lifstijd längre warat !
 Såsom försäkrade / at han i längden skulle blifwa then
 ett nyttigt Wärdtyng til Stora Sakers utförande /
 som i begynnelsen strax så stoor Troheek och Tapper-
 heek Prof afflagt hade. Then med Tijden blifwa en
 Stoor General, som syntes reda af Gudz och Naturens
 förlänta Gåfwoor / och Gåfwornas förnufftige anlåg-
 giande

Jesa. 55: 8.

giande / till högre wara född / än han för tids förswaltade.
 Men Gud / Hvars Länckar icke äre Men-
 skiors; såsom han har låtit see honom wara sig kärare
 i Himmelen / än han kunde wara Meniskior nyttigare
 på Jorden; ty skyndade han med honom aff thenna
 Zammerdalen. Hans Stäl behagade Gu-
 di / therföre hastade han med honom uthu-
 thetta Elända Jeswernet.

ZIII of

S. 12. Wij / som i Dödeligheten effterleswa /
 hwad är oss nyttigare / än wij ofta påminna oss war
 förgängelighet och Elände? Märckande noga /
 hwad wij nu äro; Hwad wij en gång blifwa skola.
 Hwilket ock wid thenna närwarande Sorge. Acken
 äsven vårt Andamahl är. Bidandes innerligen
 Gud / han wille i Nader trösta the Bedröfwade: styr-
 kta the Swaga: Uprätta the Elända! Blijwitsta oss
 alla med sine Nåd: Förmera oss Trona: Stärckia Hop-
 pet: Behålla wid ett Christeligt Tolamod i allehanda
 werldenes Ansäctning: och änteligen / när Ordni-
 gen ock oss träffar / nådigst falla oss i en salig Stund aff
 thenna Sorgedalen / och behagelig införa oss i then
 Ewiga Frögdesalen! Then thetta med mig begärar /
 nederfalle på sina hertans ödmuke / och Kroppsens
 nederbögte Knäa; i en andächtig Bön anhängande
 om thet Jesus war Frälsare oss förwärswat hastwer /
 och los.

och lofwat: Allt thet I bidien Fadren i mitt Namn skal han gifwa Eder. Ey säha wij förtröstaede i Jesu Namn: Fader wär / som äst i Himblom &c. Joh. 16:27

L E T T E R.

Aff Wijsbetennes Book. Cap. 4. Vers. 7.
til then 15.

Mer then Rättferdige om han är bittida döör / så är han doch i Roligheet. Exem.

8. (Ey alderdomen är år-
ligen / icke ther af / at han län-
ge waarar / eller mång år
hafwer.

9. Klookheet ibland Jenni-
skorna

skiorna äro the rätta gråhåren/
och ett obesmittat Gleswerne
är then rätta ålderdomen.)

10. Ly han behagar Gudi
wål/ och är honom kår.

11. Och warder borttagen ifrån
Güfmet ibland Syndare/ och
warder bortryckt: at onskan icke
skal förwända hans För-
stånd/ eller falst Lära bedra-
ga hans Siäl.

12. Ly ond Exempel för fö-
ra och förderfwa enom thet go-
dal.

da / och then onda begårelsen /
förwänder ett oskyldigt hierta.

13. Han är starkliga fullkom-
men worden / och hafwer up-
fyllt mång åhr.

14. Ly hans Siäl behagade
Gudi ; therföre hastade han
med honom vthu thetta onda
Lefwerne.

Ingång till
Predikan.

S. 13.
Bland the mångfaldige Meniskians medfödde
feel / äro Twenne icke mindre märckelige /
än the äro allment besintlige ; Otrod och
Misströstan / ther wij intet see naturlige Medel för
Ögonen ; Misnöne och Stolamod / ther os in-
tet går effter war önskan. Bägge i Meniskians Sina
D nere

Emoot för-
modan förer
Gud Menis-
skian.

Psal. 4: 4.

ne regerande Laster bemöter Konung David i the Or-
den: Besinner dock / at HERRen förer sina
Heliga vnderliga. Åro Tröstepulle / åro och
sansfärdige Ord. En hertans Tröst: Ther wij
höra / at så länge wij i thenna Syndennes Lestamen
wandrom thenna usla Werlden igenom: Thet ware
sig genom Hassens brusande Böllior / eller fahrliche
Jordennes Wägar: Genom bljda Solsteens Da-
gar / eller aff Moln mörcka / aff Tökn och Dumba
tiocke och dryppande Stunder; nu med Gladie och för-
nöyelse: Nu med Korr och Angstan! Så sitta wij lijk-
wål altijd oppå Gud; Wagn. Ther then Allwitt-
se sielff är Styrr och Fohrmannen / som oss leder
effter sitt Råd. Ty säger David: At HERRen
förer Sina.

Psal. 73: 24.

Drottligt för
Förtlige D.
gonWijsh. 2: 2 /
6 / 9.

S. 14. At troo thetta går intet ett förtligt
Sinne gärna på. Ett Sinne som förmycket tilhänger
Förnuftet / eller är förqwasst af kötkens Wallust.
Thetta menar Ljfwet wara gifwit til ett Krooff / och
hwad Menniskan i Ljfwet händer / see aff en slump
och blind händelse. Dörledt / sägathe / äre wij
födde / och fahra åter bort / såsom wij al-
drig varit hade. Ty göra the ther af thet slutet:
Kom

Kommer / låter oss lefwa wäl / medan wij
 kunna / och bruka oss / medan wij unga äro.
 Wij hafwa dock intet meer ther aff än thet.
 Thet förra / Förnuftet tilgifna Sinnet / härfaller alt
 aff ett oundwärligt **ÖDE**. Säsom skulle alt thet
 som skeer wara tillamman bundit aff Ewigghetennes
 sammanhängande länke. Slut. Så at then ena Ber-
 ningen föller then andra ofeelbart oppå / säsom then
 ena Länken är inhäffat medh then andra i Kädian.
 Ther aff / thet som skeer / en annorlunda skee kunde.
 Gud sittia Sorglöös i Himmelen / och Menniskior na
 regera på Jordenne: Deels aff egit beråd / och säsom
 Occalion och tillfälle giswes; Deels som Planetero-
 nas Aspecter, Conjunctioner eller oppositioner / och
 Himmelens Stånd necessitera, drijswa och beweka
 Sinnet til then eller then Berningen.

S. 15. Men hwar blir då the Christnas ofeel-
 bahre Tröst; thetas egentlige Hopp: Att H^Er-
 ren förer sina heliga. Förer them icke enfallige
 wits / uthan underligen. Thersöre seer / Jesu
 älskelige / för thet andra till thesse Ordens Sanning.
 Besitter / säger David. **יְהוָה**. (7) Thet är: I mosie we-

Du ta aff

(7) Ab **יְהוָה** quod non modo mentis notitiam, sed etiam sensuum experientiam
 significat. **יְהוָה** **יְהוָה** Scito & uide, experientia edoctus, quod non sit in manu
 mea malum, 1. Sam, 24:12. vid, Gesner, in h, 1,

Men sansfärdigt i Guds Sanning.

ta aff Gud; Ord: Seer til förfarenheten och the gam-
blas Exempel. Befråger Edert egit Hierta och Sam-
wete: Går tjderna igenom ifrån tjdens begynnelse
till närwarande tjd. I skolen säkert finna / huru on-
derlig Gud hafwer fördt våra första Föräldrar: Siet
Folk: Konungar: Patriarcker: Propheter: Jesum
sin Son: Christi Lärjungar / och Them i siöre tjder
föllande Chrisine.

Gud och Sa-
than föra
Menniskan
ärsfulligt.

1. Mos. 6. 1: 7.
Cap. 2: 7.
Cap 3: 1/19.

Som wiffes
i Exempel.

Cap. 12. 1. seq.

Cap. 27: 41. 16.

Cap. 32: 10.

Cap. 39. 1. 16.

S. 16. Gud förer Menniskan. Diefwulen fö-
rer ock; men förförer. Gud förde henne genom Ska-
pelsen til Lijfwet. Sathan / genom Synden i Dö-
den. Gud i thet lustiga Paradiset. Sathan uth på
then / för Syndennes skull / förbannade Jorden. So-
lydnan förde Menniskan i Diefwulens diupa käftar;
Men Gud; obegrundelige Råd förde Jesum Gud;
Enfödde Son aff Himmelen på Jorden / och Menni-
skian genom then Rådesörflen åter til Gud. Seer /
Jesu älskelige / hwilken underlig Gud! hwilken on-
derlig Gud; försell! huru underlig förde Gud. Patri-
arcken Abraham utur sitt afgudiska Fosterland til Gud;
sanna kundskap. Esau grymheet förde Jacob flychtig
ifrån sins Faders Huus / så at han allenast gick tädan
med en Staff i Handen; Men Gud förde honom
tilbaka wälsignad med storen hopom: Hustrur /
Barn / Tjenare / Tjenarinnor och mångfallige ägo-
delar. Joseph fördes såld i Egypten / och ther för sin
återhåldz

återhåld; Dygd i fängelse. Men Gud förde honom tå-
 dan på en hög Åhretrohn näst Konungen. Huru för-
 de Gud vnderligen sitt Folk genom stoor tekn och vnder-
 der utur Egypten / mitt igenom Hafwet / såsom på
 thet torra; genom willa Öknen / såsom genom en Lust
 gård; ther the spissades heela 40 Åhr med Himmelska
 Rätter. David förde Sauls förföllande Brede länge
 flychtig kring Landet. Men Gudh förde honom omist-
 der ifrån Herde- och Bettlestafwen / til then Konglige
 Spjiran. Jesum förde Diefwulen i Öknen til frestelse;
 hans / i onskan förkiuste / anhang hjitt och tist; til spott
 och spee / och Menniskiors åclöje; til förwiltelse och
 förbräelser; hugg och slag; Rinpustande och hudflån-
 glande; och ånteligen til Korset / i Döden / i Graf-
 wen. Men Gud förde honom uthu Döden til Liff-
 wet; ifrån Småleet til Härligheet; ifrån Jordennes
 Elende til sin högra Hand / ther han sitter en förebida-
 re för oss arme Syndare; En Behärskare öfwer sma
 Siender.

Cap. 41: 40.

2. Mos. 14: 16.
 Cap. 16: 14.

1. Sam. 21: 1.
 etc.
 Cap. 25: 8.

2. Sam. 2: 4.
 Cap. 5: 1, 20.

Matth. 4: 1.

Cap. 26: 57.
 Luc. 22: 64.
 Joh. 19.

Matth. 28: 16.
 Apostl. 7: 55.

Rom. 8: 34.
 1. Pet. 3: 22.

S. 17. Tiden skulle förfalla / ther iag mig vnder-
 derstå wille / willia framsföra alla kunbara Exempel /
 förr och effter Christi tijd / aff them som Gud vnder-
 lig förde hafwet thenna Jämmerdalen igenom. Ge-
 nomlöper allenast wår lilla tijd i hwilken wij lefwat
 hafwa / then ena rindre / then andra längre; hwad
 galler / hwar och en rätt sine skall finna Gudz vnderli-

aff egen För-
 farenheet

Job. 10: 8.

9/ 10.

Psal. 139: 14.

Psal. 17: 7.

Psal. 31: 24.

Psal. 65: 6.

Psal. 89: 8.

Psal. 66: 3.

Psal. 119: 119.

Psal. 62: 10.

Jesa. 49: 15.

ga styrelse på sig och andra. Huru underlig Men-
 niskan blifwer förd i Werlden: underlig genom Werl-
 den: underlig åter aff Werlden. Hvem finner icke
 med Job och David, at han underlig giord är i Mo-
 derlifswet; att Gudz godheet har warit under-
 lig öfwer oss i alla våra lifsdagar. Hans Rättfer-
 heet underlig emot oss. En underlig Gud.
 underlig i sin Gerningar / underlig i sin Wit-
 nesbyrd. Täncker hwar och en effter / huru un-
 derlig Gud har fördt oss ifrån thet wi först öpnade
 våra syndiga Ögon i thenna Uselhetena. I vår
 späda Barndom / så wi oss sielfwa intet syta
 kunde: I våra tilwäxande Åhr / så wi oss och
 våre Affecter intet synra kunde: I Mandomen /
 ther wi måste finna at the myndige seela ock /
 och wäga mindre än intet / så många som
 the äro: I ålderdomen / när wi åter swäge
 warda / och oss sielfwa intet bärga kunna. Om
 Barndomen säger thenna nådefulla Guden: Mon
 ock en Swinna kunna förgåta sitt Barn / så
 at hon intet förbarmar sig öfwer sinis Luffz
 Son? Och om hon än förgåten / så will

tag

Jag dock icke förgåta dig. Om the unga Ähr
 vittnar David: Han förer oss såsom Ungdo- Psal. 48: 14.
 men. Om heela Liffstiden in i Alderdomen Iesaias Iesa. 46: 4.
 åter: Jag skal bära Eder in til åldren / och
 in til theß I grååwarden. Jag skal görat:
 Jag skal vplnsta och hielpa.

S. 18. När Menniskan födes til Werlden / I Barudo-
men.
 måste the närvarande föröndrandes säna / thet the
 som tilstådes wore wid Iohannis Födelse: Luc. 1: 66.
 Hwad
 mon warda vthas thetta Barnet? En ther
 kunna hwarken Föräldrar eller någon försäkra sig om
 theras nyfödde Foster bliffr ondt eller godt: Om ther
 blifwer en dygdig eller odygdig Siäl i then arma Kropp
 pen? Om thet blifwer en Satans Erääl eller Gudz
 Tienare: En from Abel; eller en förwänd Cain: En
 olydig Absolon; eller en frjdsökiande Salomon: En
 bespottande Cham och Ismael; eller en öfvertäckians
 de Sem och wälsignande Isaac: Antingen then ther
 wandrar effter sin egen Lusta / på then Wäg 2. Pet. 3: 3.
Iesa. 65: 2.
Psal. 1: 2.
 som intet god är; Eller thenther intet wan-
 drar i the ögudachtigas Råd / och icke trä-
 der in vppå the Syndares Wäg / en heller
 sitter ther the Bespottare sittia: Antingen thet
 blifwer en Arffwinge til thet Ewiga Liffwet; Eller stör-
 dat

tat ånteligen i then Ewiga Döden. Thersföre är in-
tet underligt at Menniskior förvondrande tänckia wid
Födslen eller säya: Hwad mon warda utaff
thetta Barnet?

3 **Engdomen**
cc,

S. 19. Uti the tillwäxande Ungdoms och Man-
doms Åhren / huru kunna wi öppenbarligen sköna /
huru underlig Gud förer Sina. Förer them
offta öfwer ojempra Stockar och Stenar / genom
hwast Tistel och Törne: genom Korf och Bedröfwel-
se. Förer them underligen i theras Liffzlopp Werl-
den igenom; Nu på otroliga Wägar / genom okun-
niga Stigar; Så snart hoos främmande / som
hoos Egna: Til then Lyckan offta / ingen har kunnat
sig inbillat: Til then Gunst hoos the Förnähma-
re / til thet anseende för the Nedrigare / man sielff al-
drig hade förmodat: Til thet estime, Åhra och Wärd-
de nappast någon hade kunnat drömt om / mindre för-
ut gifat.

3 **Lifwet och**
Döden,

S. 20. Then underlige Guden förer underli-
gen / per contraria mehrendeels: genom Wederwär-
dige Ting: Genom Haat til Ynnest: genom Fat-
tighdom til Rijkedom: genom Hiertans Wee til
Hiertans Hugnad: genom Ansächtning til åhra: ge-
Lidande til Frögd: genom Werldenes Osäkerheet /
til Himmelens säkra Fäste: genom Dödzens Gryn-
heet til

heet til Liffsens Sällheet. &c. Märcker dock i
 Herrans Wälsignade / hwad för en vnderlig Fohr-
 man I uti then Högsta hafwen ! Som så vnderlig
 förer Eder I uti Werlden: genom vnderlige Vä-
 gar: friske och sunde: karste och wälskapade ifrån Eders
 Moders Liff. An vnderligare I GEDEN Werl-
 den. Underligast I U Werlden. Ther Gud effter
 sitt allwisse Behag / affordrar offta ifrån Föräldrar /
 theras käreste Barn: Ifrån en käreste Maka / thes ende-
 ste Koo och liufligste Fagnad: Ifrån Slächt och An-
 förwanter / theras Families Pelare och Prydnad: Ifrån
 the Heligas Församling / en oftryntad Chris-
 sten: Ifrån thet allmenna Västa / ett omistande Redo-
 skap: Ifrån Rijken och Republikuer en wälsförtient
 Wächtare: Ifrån Wänner en trogen Wän: Ifrån
 alla en uprichtig / länger önskad Man ! Gud affo-
 drar en sådan oförmodelig ifrån Liffwet / then Men-
 niskior / ifrån then högste til then nedrigste / skattade
 ett längre Liff wärdig: äfwen then Tijden / så han
 tyktes nödigast wara at lefwa: I then Lyckan / ther
 man sielff hade Lust och Förnöyelse at lefwa: I thet
 kärliche och förnöyande Umgänget / ther man hälre öns-
 ka skulle / at man kunde nu ett nytt Liff begynna. Och
 si / en sådan / Liffwet wärdig / och Menniskior nyt-
 tig / söör Gud hastigt aff Werlden / och gör honom
 onyttig til the högres Tienst / och the Sinas kärälske-
 liges behagelige Umgenge. E S. 21.

Effter Döden
som underlig
gäst.

S. 21. Gudh förer underlig effter Döden. Siälen ifrån Döden til Lifswet: Kroppen ifrån Lifswet i Döden. Siälen / som är en Anda / och i Menniskiors åsyn såsom intet / til en Ewig Glädie: Kroppen / som är i Menniskiors Ögon något / i Grafwen til en ändelig Tyfio; blifwande i Jorden till Jord; Aff något til intet. Gud förer underlig / at thetta **M. T. E.** skal åter en gång warda **M. A. S. D. E.** När then Allmächtige skal föra tillsammans Jordennes afleswor; Stoffet effter Been / Kött / Blod / Senor / Ådrar / &c. och foga åter then Siälen och Kroppen tillsammans / som här i Werlden hafwa förknippade warit / och tilstålla tå hwarion och enom sina Kärälskelige i en ouphörlig Frögd och Glädie. På then Dagen när alla Heligas Herre **JESUS** kommer i Skynn med Macht och stoor Härligheet / och med thet alt til Lifszwäckande Basuna - Ljudet: Står vp i Döda. Seer **JESU** älskelige / märcker / behåller till Eder hertans Tröst i Lifswet och Döden: At Gudh förer Sina Heliaa underliaa!

Marc. 13: 26.

Lämpas kortes
ligast til then
Gal. Döda.

S. 22. Till Thessom räkna wij ock blilligt / Then under war Ögon stående: Fordom Höghwålborne / nu Sahlige Siwersten. Hwilken then alzwäldige Guden icke allena sou alla andra Menniskior / har underlig förde / medelst Sine förnähme Käreste Föräl-
drar /

Jaktligen
der / och then naturl
od förde honom under
längd förunde
then vprimm
til okände
der.
näme
Til then
han
egm
hvar
han
ra underlig förde
tild indan
erlehwande
het then
Gud
an
Luda
hvar
hvar
Thema
När
Then Salige Dödas
Guds älskande och de
Thens Rättferdigas

brar / och then naturlige Födelsen / till Werlden; Utan
 ock fördt honom underlig i the korta / til thes Liffz
 längd förundte Ahren / genom Werlden. Strax i
 then vprinnande Ungdomen fördt honom ifrån kände
 til okände; Ifrån sitt Fosterland til fremmande Län-
 der. Ther fördt honom til stoor ynnest hoos the För-
 nähme; til stoor anseende och wördnad hoos alla.
 Til then Ahra och Högheet hoos Fremmande / then
 han så snart intet hade kunnat förwäntat hoos sina
 egna. Har fördt honom then Lycka tilhanda; The
 herte nöyet honom skyndat til Mötes borta / thet
 han måtte wäl längre efftersöcht hemma. Medh meh-
 ra underlig försel / som aff thes Leswernes opsatz /
 wid ändan / förnimmandes är. Hwar öfwer the Eff-
 terleswande sigh förundra billigt. Särdeles faller
 thet them aff Sorgen Säradom / och för Angslan sig
 i Gudz oransakelige Wägar intet så snart finnande
 Hiertan / än underligare; at then Gud syntes willia be-
 ladda med Lycka och Ahra / han ock icke ett längre Liff
 honom wille beståra. Ther öfwer qwällia sig weder-
 böranderna! Hwilka ångslige Tanckar intet litet be-
 taga skal / Thenna / til Then Salige Herrens waaran-
 de Ahreminne / utsedde / och til the Aterleswandes Tröst
 opläsne **TEXT.** När wij aff then betrakta;

1. Then Salige Dödas snare Fullkomlighheet.
2. Gudz älskande och dragande Kärleek.
3. Thens Rättferdigas Ros och Saligheet.

Textens För-
delning.

Begynnande således aff åndan / och åndande i
begynnelsen; på thet wij må kunna möta så mycket
bättre Menniskiors qwaalsamme Tanckar / och wijsa
Orsakerna til Gud; Barnas hastige Affgång ifrån
Lifswet / och Salige Roo efter Döden. Gifwans
des / wid hwar och en Betrachtelse / them Leswan-
dom en Åthvarning; them Säfangeligom en
Lärdom; them Sörriandom en Tröst.

O Gud / som lærer oss Arme / oförståndige aff Bngdomen;
at wij i Födslen / kommom ifrån Dig; Emedan wij här rdroms /
leswom i Dig; Och kommom åter / i Döden / till Dig. Så at
ehwad wij leswe eller wij döo / så höre wij HERranom til! Lär oss
ther wid alltid betänckia / at wij döo måste / på thet wij måge leswa
ibland the Christ / Förståndige på Jorden / med the Ewigte
Salige i Himmelen!!!

S. 23.

Förklarin-
gen.Guds Wis-
heet söker ån-
dra Mennt-
skiors Omwis-
heet.

Wisshetennes Wärdmestare / som högst bemö-
dar sig i sin sanfyllige / Himelsta oc Gudom-
liga bestrefne Wisshheet / rätta Mennt-
skians Omwisshheet / såkunnige Tanckar och om-
dömen / om thet öfrige och nedrige; Om thet hon me-
nar sig förstå / såwål thet hennes Förstånd wijda öf-
wertreffar: Om Gud och Saligheten: Om Lifswet
och Döden: Och andra Werck / som skee under So-
lenne. Han har thet äfwen före i thetta fierde Capit-
tel. Han / som vthi thet Första Capit. hade lärde / hwad
then

then rätta Wijsheten är / nembligen: Gud fruch-
 ta: Hans Gudh hålla: Ther effter alt sitt Les-
 werne ställa. Säsom then wijse Konungen och
 med thet Bodet sin Predikare besluter: Fruchta Predik. 12: 17.
 Gudh och halt hans Gudh / ty thet hörer
 allom Menniskiom til. Hwar med / förvthan
 många andra / then gamble Kyrckiones Läraren Isi-
 dorus instämmer: All Wijsheet / säger han / högsta
 Wijsheet är / en rätt Tancka om Gud: Och then al-
 dragudeligste Wetenskap är / en rätt Gerning: Aff
 hwilken then förra rättelig troor om Gud; Thenna
 åter håller sig ifrån Laster. Then ena wärlägger sigh
 om rätta kunskapen om Gudh: Then andra får Be-
 röm genom Wärf och Gerningar. (z) Emoot Werl-
 deñes Barns falska inbillan / som meena thet Wijsheet
 wara / och blytas intet Wijsheet kalla / när the kunna
 bedraga Gudh genom skrymtan; Menniskior genom
 inbunden Argheet. Ställande sig helige til åthåfwor /
 och lell ohelige til Hiertat. Utwärtens Anglalijke; Dies-
 wuls sinnade inwärtens. När the beluga och förföra
 andra / at the måge sig kunna smaningom insingga /
 och them Hiertat och Gunsten betaga: Uthåta andra /
 E iii at the

(z) *Revera summa sapientia est, recta de Deo existimatio: Et Divinissima scientia
 optima actio: Quarum illa de Deo recte sentit, ista à vitiis abstinet. Altera per
 dogmata de Deo Philosophatur: Altera per actiones laudem consequitur. Isi-
 dorus Pelusiota lib. 4, Epist. 174.*

at the kunna sig inåta: Förtryckia andra/ at the kunna
 högt vpsijga: Rymma andra aflägs uhr Vägen/per
 honesta exilia, genom steenbahre Förrättningar/ som
 doch intet annat äro/ än vppenbara Landzflychtighe-
 ter; på thet them måtte antingen theras Ställe stå
 vppet/ eller theras närwarelse sig intet til hinders wa-
 ra til vpsieg: intet i Vägen til thet the invärtes koka
 tilhopa. När the medh behändiga Grep/ och i första
 anseende them Enfaldigom intet så kunnige/ så neder-
 tryckia / sörkrossa och til Jordenne slå
 then Fattiga med wäld; Utspuga mod och Blod;
 affslåda Huden af Köttet / Köttet aff Benen / och Be-
 nen styckia ifrån hwart annat: När the spikfundigt
 wiß alt förwirra / och tillsammans i en sorpa mångia;
 vpwäckande/ af en vplåst Andä / stora ansächnin-
 gars Böllor å torra Landet / på thet the sedan / så
 mycket bättre i grumligt Wain sista kunna. ic. Men
 täncker doch i säwiste Werldenes Barn / som uchi
 Eder Säkunnigheet inbillen Eder wiße wara; Alt
 Listigheet intet är Wißheet; och the Ogud-
 achtigas Bedrägerij är intet Kloofheet.
 Hörer then Himmelska Wißheten Eder tilropa; för-
 tryter doch icke Lära af Wißhetennes lärande Mun;
 Älsker Rätthetena J som regeren på Jor-
 denne:

Psal. 10: 10.

Mich. 3: 3.

Syr. 19: 19.

Wißheet. b. 1.
1/3/4/5.

Denne: Troor säkert / at Brångwissa Tanckar
 äro fierran ifrån Gud / och när Straf-
 fet kommer / bewisar thet / hwad the för
 Dårar varit hafwa. En Wijsheten komer
 icke uthi ena arga Siäl / och boor icke nhti
 then Kropp / som Syndenne vndergiftwen
 är. En then Hel. Anda / som rätt lärer /
 flyr the Afgudeskä / och wijker ifrån the
 Brångwissa / hwilka straffade warda med
 Synder / som them skal hända uthi koma.

S. 24. Han / som uti thet Andra Capitlet / ställer
 then store Epicuriske Hopen för Dgonen thetas galna
 Tanckar / som tänckia sig oförsedt wara födde til Werl-
 den / och åter gå bort af Werlden / såsom the ther al-
 drig varit hade. Hwars Luff warder utslächt och
 förkommer såsom en Falske / och Andan förswinner så-
 som ett Wäder. Warandes försigelt / at ingen
 skal igenkomma. Thetas / än galnare / vpsådt
 och lefnad / som förthenstul använda willia sin lilla
 Luffzeit til intet annat / än Wällust: Sin Macht och
 förmågo til förtrnek och öfwerwäld. Såsom thetas
 Ord lyda: Kommer! låt oss lefwa wäl / medan wij kunna /
 och bruka oss medan wij Unge äro: Låt oss fylla oss med
 bästa

The Epicur-
 skes Säkera-
 heet.

Cap. 2: 2/30
 seqq.

bästa Wijs och Galswo: Låt ingen wara Cottlös
 uthi wårt brastande / ic. Wijs hafwe doch intet meer
 ther aff / än thet. Lätt oss öfwerfalla then fattiga
 Rättferdiga / och stona ingen / hwarken Anckto eller
 gamal Man / ic. Lätt oss wachta effter then Rättfer-
 diga. En han gör oss mycken Olust / och sätter sigh
 emoot våra Gerningar; håller oss för Glåak och flyr
 våra Gerningar såsom Glemheet. Med småleek och
 quaal willia wijs plåga honö / at wijs måge see huru from
 han är / och förnimma huru tolig han är / ic. Thessa
 wijsar Wijsheten til then försträckeliga ånda / the en
 gång taga skola. Ther the i Helfwetit skola talas wid oc
 ärkänna sina sårkunnige Tancas om then Rättferdige /
 Cap. 3:3. seq. sånande tå och klagande: Thenna är nu then / som wijs
 tilförenne höllo för Spott och Spee. Wijs Galne höl-
 lom hans Leswerne för Uhrsinnigheet / och hans An-
 dalycht för Skam / huru är han nu räknad
 ibland Gudz Barn! Thersöre hafwe wijs seelat
 om then rätta Wägen! ic. Hwad hjälper oss nu wårt
 Pråal? Hwad gagnar oss Rikedom och Högmody?
 Alt är thet framfarit såsom en Skugge! ic.

Theras galna
 Tancas om
 the Gudsfruch-
 tigas Kors.

S. 25. Han / som uthi thet Tridie Capitlet hade
 beghnt wijsa / hwad för åstildnad är emellan the Guds-
 fruchtigas och Ogudachtigas Plåga här i Werlden:
 theras Död och olijka uthgång aff Werlden: Theras

olijka

olijka Tanckar och omdöme om bägge. För the oför-
 ständigas Ögon warder then Rättferdigas aflidande
 räknat för en Pjuna och hans Uffård för ett Förderff.
 Ther dock i the Gudfruchtigas Ögon Plågan är rin-
 ga; aff thet wissa Hopp/ the hafwa / at the aldrig dö-
 skola; Och thet myckna goda / som them wedertaras
 skal i Gudz och Jesu Christi Rike. Then Ögud-
 achtige ther emoot warder straffat / såsom han fruchta-
 de. En then som then himmelska Wijsheten och Her-
 rans Tuchtan förachtar / han är Ufäll / och the-
 ras Hopp är intet / och the-
 ras Arbete är fåfängt / och
 hwad the göra / är uthan nytto. Och om the än länge
 lefwa / så moste the dock på ändalyhtonne komma til
 Nam / och the-
 ras ålderdom skal dock på sidstonne utan
 Ahra warda. Död the ock bittida / så hafwa the dock
 intet hoppas / eller någon Tröst i Domsens Tid.

S. 26 Then samma Wijshetens Mästare far än fort
 i thet följande Fierde Capitlet / hwilket äfwen war Text
 är; och lærer märckeligen / hwad wij hålla skola om
 the-
 ras Död / som bittida dö-
 d / och doch för sig i Lifwet
 wäl wandrat hafwa. MEN / säger han / then Rätt-
 ferdige / om han än bittida döör / så är
 han doch i Roligheet. Thetta wil then otrog-
 na Menniskan intet gärna troo / och än stönt hon / så
 som en Christen / troo moste / at then Rättferdige i döden

S

komer

Om the-
 ras
 tidiga Död.

Vest. 15.

1. Thess. 4: 13.

kommer til Roo uhr Droo; så warder lükwål en såd an
 Troo offta förnycht them Effterlefwandom/ i Sinnet;
 Them Sorgbundnom/genom Swårmodigheet; Them
 androm såkrom/genom Sorglöshheet. Thersöre står
 strax effter opläsne Orden: Men Menniskior na
 som thetta see / achta thet intet / och läggia
 intet på Hiertat; at Gudz Helige äro i
 Nåd och Barmhertigheet / och at han haf-
 wer ett opseende vppå sina Uthforade. The
 sina käråstelige Döda hierteligen söriande / räckna
 mehrendeels thetas hastiga frånsälle / them för ett
 Straff / sig för en Plåga. Willia nappast troo / at
 thetas Sal. Döda ärot Nåd oc Barmhertigheet hoos
 Gud. Troo the än them wara i Frjdh och Roo / så
 gifwa the lükwål sitt egit Hierta för Sorgh och skund-
 lig Angslan ingen Roo; Söria öfwer sig / i Sorgh
 och Ensligheet effterlessda: såsom woro Gud intet meer
 Anckiors Förswar och ångslige hiertans Rijke Hug-
 swalare. Söria ther the snarare hade orsack glade
 wara. Söria ythan mått / icke Christeligen / uchan
 såsom Schrifina / the ther intet Hopp hafwa
 om the Dödas tilstånd effter thetta Lükswet; Och at
 såta Wenner / som här stillias äth i Uelheet / skola åter
 mötas äth i en Ewig Saligheet. Then Rättferdiga /

om han

om han stönt bittida döör ifrån oss / skal han än så
 blifwa i Roo / til theß wiß uhr Droon / komma effter til
 samma Roo och Glädie. Beten ther hoos 3 Hiert
 söriande: At alt för stoor Kärleek och ömheek
 om the Sina / är en stoor oförrätt emoot
 GUD. Säsom en Gammal Kyrckiones Lärare lä-
 rer. (a) Then andra stora effterleswande Menniskio
 Hopen / är antingen lüttet Efftertänckelig: Me-
 nar alt gå slumpachtigt til; Then ena döo i Dag / then
 andra äth Ähret / och så fort an; Thet lüttet ha bety-
 da / som dagelig händer. En see the wäl; men achtat
 intet. Eller alt för Ogudachtig: Som thetta Lifs-
 wek lilla förnöyelse / föredraga thet Ewiga Himmelska
 Nöjjet. En lägga the lüttet på Hiertat / huru Gudh
 hastwer ett vpsende på sina vthforade.

S. 27. Nu ändoch Gud intet plichtig är / at gö-
 ra oss arme Jordemackar Känskap til thet han gör;
 Säsom then ther må / som hans Allmacht kan / göra
 alt säsom han will / både med Kraffterna i Him-
 melen / och med them som boo på Jorden-
 ne / och ingen kan stå hans Hand emoot /
 eller säya til honom / hwad gör tu? Doch

S ij

säsom

(a) *Grandis in suos pietas, grandis impietas in DEum est.* Hieron: in pulcher-
 rima Epist ad Paulam Romanam, Blefillæ suæ obitum præmaturum intempe-
 rantius desilentem. Tom. 1, fol. 72, C.

Gudh intet
 skyldig reeda
 göra til thet
 han gör.

Dan. 4: 32,

såsom hans Godheet i alt annat söker hielpa wår Swagheet / gör han ock thet i thetta Måhlet aff Nåde / thet han elliest intet borde göra med rätten. Han / som sig förbehullit hafwer Nyckelen til Lijfwet i Moderlijfwet: Til Lijfwet i Jordennes Buuk; Til många otalige Lijff / vp och tilwårande aff ett förmultnad Korn; Til Grafwennes Döör / eller til Lijffz opwäcklandet aff Jordennes Stofft: Till Himmelen / eller thet Ewigga Lijfwet. Han wijfar oss Swijsa i opläsne Orden / några för ett kötkligt Sinne elliest fördolda / Lääffgänger / förmedelst hwilka hans Allwijßheet oplöser förr Lijfwet / än thet effter natursens Lopp syntes trosligt för Menniskior. Såd at när en Menniskia vndrar i sitt Sinne: qwidder i Hiertat: Frågar med sin Munn: Hwad doch thet måtte wara / som monde förorsaka / then elliest i alt Rättferdige / Guden / at oförmodeligen borttryckia ett ungt Blod: En i sin bästa manliga Alder: Som är mogen aff Förstånd; Föör aff Krafter: Genomhälal aff arbete: Wuxen till stoora sakers uthförande: Till Gudz Ahra / och thet gemena bästas nytta? Och ther emoot låta lefwa gamla och bräckeliga: Aff arbete uthmattade: aff Werlden wäl mättade: Till lefwandet ledzne: Swarken sigh eller androm mehra nyttige? Huru thet kommer til / at then som är sins Faders Indigste Son; Sin Families säkreste Hopp / blifwer hastigt borttagen? Ther emoot

kan en

Kan en wahnartig/ stamfleck och olydig blifwa qwara.
 Then som för sin Dngd/ och sediga Läter/ älskas aff alla/
 drages från åsynn. Och then / aff otändigt Lefwerne/
 drager alles haat på sig/ går stundelig för Dgonen.
 En redelig Stäl/ som kunde många hielpa til råtea/
 synnes wara förlorat; En arg Stäl åter / som män-
 ga) ofkyldigt trycker / i Wälstånd fiorera / truga/
 poeka. Then som lefwer såsom en Engel i Huset til
 Sine kärälskeliges största nöje/ länge sedan saknas;
 Andra grymmare än Lenon/ gå qwar i the Sina/ medh
 Wildiuren brummande/ rytande. Huru widh thetta /
 Gud; Nades Löffte kan blifwa beständande: **Hedra**
tin Fader och dina Woder / hwilket är
 thet första Bod/ se m Löffte med sig hafwer/
 på thet tigh skal wäl gå/ och blifwa lång-
 lifswat på Jordenne. Thetta har qwaldt män-
 ga/ jämwäl ibland the helige Fäder fordom; hwilke
 hafwa wridit sin Penna medh Sinnet hñt och tñt i
 thetta widhängda Löfftes uthyndande. (b) hwilket
 then dageliga Förfarenheten syns kasta öfwer ända.
 En opfatter här then Himmelska Wißheten i wår / un-
 der Händren hafwande / Text / Orsakerna / hwarföre
 S in thet

Ephes 6:2/3.
 2. Mos. 20:12
 5. Mos. 5:16
 Syr. 3:9.

(b) Lege Hieronymum in Comment. super Eph. 6. vacillantem & à genuino digre-
 dientem sensu. Quare suo merito ab Erasmo, Flacio in Ephes, Cajetan, in Exod.
 20, Et Lorino in Deut. 5, vapulat.

thet skeer? Hvilka wij til tinneligh Tröst / och Ewig nytta tilsee willia; begynnande / som sagt är / widh ändan / och stadnande i begynnelsen / på thet wij må så mycket bättre kunna uthleeta the Lewandes Tröst / och vpröysa then Sahlige Dödas Ewiga Roo och Hwila.

1. Orsaken.
Aff then Sal.
Dödas full-
komligheet
för Gud.

Cap. 4:13.

Som synes
omöjelig

Job. 1:15/17.

S. 28. Klagar nu någon öfwer en omogen Lilla / som i otidh är vpryht: Ens Dag wara ändat / förn Afftonen war kommen: Ett Lius uthslächt / som en war halffbrunnit: Ett Liff ändat / som än hade mång Åhr olesnad: Ett ofullkomligt Aldersmått affmålt aff then olikt mätande Döden! Så hör hwad här Wüsheten swarar i Guds Ord: Han är snarliga fullkommen worden / och hafwer vprfyllt mång åhr.

S. 29. Thet är sannerlig vnderligt / at then görs Gammal för Gud / som doch är Ung för Meniskior. Arkannes fullkommen i Himmelen; som doch i mycket är ofullkommen på Jorden. För GUD; För hwilken ingen är ostraffeligh; Ingen ibland hans Helgon. Huru mycket mindre Meniskian / som är stygg och ond / then thet dricker Synden såsom Watn. Hoo kan wara reen och fullkomlig för Gudh / när Himblarna äro

icko

icke reeta för honom? Hwad är då en Meni- Bers. 14.
 skia / at han skulle wara reen / och at han
 skulle wara Rättferdig / som aff Dwinno
 född är? Läckes honom ock tråta med ho- Cap: 9: 3.
 nom / så kan han icke swara honom ett e-
 moot tusende. Huru kan then / som nappast haf-
 swer nåde sin halwa Alder / för Menniskior skattas
 upfylt mång Åhr? Eller för Gudh: För hwil- Psal. 90: 5.
 kentusende åhr äro såsom en Dag i går 2. Pet. 3: 8.
 framgick / och såsom en Nattwächt. Huru
 wil då then / såsom reen och fullkommen / inkomma i
 Himmelen? Ther intet som bejmitteligt är in- Oppmb. 21: 26
 komna skal / eller thet styggelse gör och Lögn.
 Hoo wil då finna en Fullkommen ibland the ofull-
 komliga.

S. 30. Märck therföre / O Siäl / hwad Full- Engslige
Sinnen be-
swaras.
 kommen heter ibland ofullkomlige / för then full-
 komligste Guden. På thet tu tillijka må så weta Or-
 sakerna / hwarföre Gudh syns undertijden gåå något
 ifrån sina timmeliga Löfften. Så at när tu / Min
 Siäl / täncker i ditt ångslige Sinne. Ach! hwar blif-
 swer nu Gudz Löffte om ett långt Liff / Wälgång
 och Wälsignelse på Jordenne; hwar med han lofwat
 hafwer

1. Mos. 16.

Ordspr. 3: 16.

Cap. 4: 4/13/

22.

Cap. 9: 11. 20.

5. Mos. 6: 6/12/

18.

Cap. 25: 15.

Cap. 30: 20.

1. Kon. 3: 14.

2. Mos. 23: 26.

Psal. 55: 24.

Joh. 15: 32. 33.

Ordspr. 10: 27.

hafwer willia bekröna alla them / som äro sinom Föräl-
 drom hörsamme och lydige? Som Wisshet/ Tucht och
 Arbarheet älska? Som umbgå medh Redlighet och
 Vprichtigheet? Som Gud och hans Ord får hafwa?
 Som hans Budh hålla? 20. Har han ju lofwat them
 som HERREN tiens: Ingen Eensam eller
 ofruchtsam skal wara i tino Lande: Och
 iagh skal låta tigh blifwa gamlan. Hwar
 blir och hans Hoot/ ther med han hotat hafwer at
 the Gaudachtige/blodgirige och falska icke skola
 komma til sin halwa ålder. Han får en
 ånda/när honom obequemdt är/och hans
 Green skal icke grönskas. Han warder
 afhämtat såsom en omogen Druswa aff
 Wijnträd / och såsom ett Olioträd bortfäl-
 ler sitt Blomster. Hwar blir thetta hans Löff-
 tes Sanheet och hans Hoots Wisshet/ aff then Wis-
 se Konungen sammansatt? HERrans Fruchtan
 förmerar Dagarna/ men the Gaudachtig-
 gas åhr warda förkortat. När then får räk-
 na sina gråd Hår / som icke syns hafwa ett redeligt
 Hår på Hufwudet: Seer sina Barn och Barnas
 barn; Som doch syns intet wara wård / at hans
 Namn

Namni i hans Barn lefwa skulle. När ther emoot/
 then Rättferdige förgåås / och ingen lägger Iesa. 57:10
 thet på Hiertat; Helige Mån warda bort-
 rychte / och ingen achtar ther vppå. Ed
 swarar then Allwetande tigh / intet wetande hans för-
 dolda Wägar: Han möter tina kötzlige Tanckar/
 som lätteligen förgripa sigh i Gudz allwijsa Domar.
 Han ställer titt sorgbundna Hiertat til frijdz / som fla-
 gar öfwer intet högre / än öfwer ofullkomlighheet i tin
 Salige Dödas hastiga fränsälle: ofullkommen Ålder:
 ofullkommen Kärleek; som wäl fullkommen i Liffwet/
 så snart vphörde i Döden: Ofullkommen Liffzlängd:
 ofullkomne Bedriffter &c. Tig swarar han: Han är
 snarliga fullkommen.

S. 31. Fullkommen för Gudh heter (1) När Fullkom-
 något är i sitt rätta stic / som Gud har welat thet skulle men hwad
 wara / i sin fullkomliga skapnad / Form och warelse. an Herrans
 Således är Himmelen och hwad til Himmelen hörer / Wärck.
 Sool/Måna/ Planeter / Stjernor / &c. Jorden och
 hwad på Jordenne är: Diur/ Foglar/ Fiskar/ Träd
 och hwad i Watnet och thet torra wärer / och wij Men-
 niskior / sådana som wij äro / fullkomlige. Ty
 wij äro alle hans Händers wärck: sådana som Psal. 138: 2.
 Gud har welat wij uthi första Skapelsen skulle wara / Eph. 2: 10.

G

och än

Eyr. 18:1.

Job. 3:16.

Psal. 58:9.

2 Cor. 15:8.

2. Mennt.
Plan i Sina
Andeliga
Dygder.

1. Mos. 6:6; 9.

Eph. 4:12/13/
14.

och än födas til Werlden. Hwar om Syrach of lärer:
Then ther lefwer Ewinnerliga/alt thet han
gör / thet är fullkomligt. Ther emoot Mon-
stra, Misbörder och andra wahnstapelige Ting och
Underdiur äro ofullkomlige / effter the / genom hwaries
handa händelse / gå ifrån första Gudz insichtelse och
allmenna Ordning: Ifrån Slaget och Rönets all-
kände skapnad.

S. 32. Fullkommen heter: (2.) När en
Christen är komet til Gudz och Jesu Christi fullkom-
lige Kundskap; Fullkomlig Troo på Gud; Fullkomlig
Kärleek emoot sin Nästa: Fullkomligt Tolamod i
Nöd och Ansechtningen. Hwilket icke mindre of til
måles i Gudz Ord / än wij ther til i Ordet ofsta för-
mante warda. Noah beskriwer Gudz Andä / at han
war en from Man / och fullkomligen / och förde ett
gudeligt Lefwerne i sin Tijd. Then högt vplyste Apo-
stelen talar märckeligen om tronens och then Christeliga
Lärans Fullkomlighett; Ther han will: At the He-
lige skola skickelige wara til Embekens
Wärck / genom hwilket Christi Lefamen
må vpbrygd warda. Til theß at wij alle
kommom til ena Troo / och Gudz Sons
Kundskap / och wardom en fullkommen

Man

Man / then ther är uthi Christi fullbord-
 da ålders mått. På thet wij icke meer skö-
 lom wara Barn och låta oss beweka och
 umföras aff allahanda lärdoms Wäder.
 Ty kallar Wijsheten Kundskapen om Gudh / en
 fullkomlig Rättferdigheet. Til en fullkommen Wijs. 15. 7
 Kärleek emoot vår Nästa förmanne Iesus then unga
 Mannen / som mente sig wara / af sig sielf / fullkommen /
 och til hans Nästas Kärleek honom intet fattas :
 Wilt tu wara fullkommen / Säger han /
 så gack bort / såll thet tu hafwer / och giff
 the Fattiga / och tu skal så en Skatt i Him-
 melen / och kom och fölg mig. Icke at Rike-
 dom och Agodelar äro en ofullkomligheet ; Och Fattiga-
 dom en Fullkomligheet ; Rike fördömlige och Fattige
 Salige. Ach ney ! Iesus / såsom en hertans Kans-
 sakare wiste wäl / at Kärleken til Agodelarna war störe-
 kare hoos thenna Unglingen / än han sin Nästa / aff
 större Christeligare Kärleek / i Nöden ther aff bispriinga
 näntes. An til en fullkomligare Christelig Kärleek /
 som sig sträckia skal til alla Menniskior / thet ware sigh
 Wän eller Swän ; Sömanar Iesus i Slutet aff thet
 Femte Capitlet hoos Matthæum ; Wiisandes på sin
 egen Himmelska Faders Exempel : Ware full-

komlige / såsom Eder Himmelske Fader
 fullkomlig är. Icke at wij arme syndige Menni-
 skior kunna i wår medfödde Swagheet lika Fullkomlig-
 heets Mähl tilhinna / uthan at wij thet högst efftersträf-
 wa skola. Til Fullkomlighheet i Tolamod under
 Kors och Lijdande förmanar Jacob: Låter Tola-
 modet hafwa ett fullbordat Wärc: På
 thet i skolen wara fullkomne. Med ett Ord/
 wij skole i wår Fullkomlighheet sträfwa effter Fullkom-
 ligheten i alla Christeliga Dygder. Alltid hafwans-
 des för Egonen Pauli Ord: Käre Bröder / wa-
 rer icke Barn i Förståndet / uthan warer
 Barn i onskone: Men i Förståndet warer
 fullkommelige. Icke at wij i wår Skräplighheet
 någon sinn nå wår förra Fullkomlighheet / af Dygd/
 Heligheet och Rättferdigheet / som härrörde aff thet
 medskapade Gudz Beläte. Men mistrosta lijkwäl
 intet / at thet förlorade Gudz Beläte jtu åter kan någor-
 lunda vprättas i oss / när wij / i anledning aff Gudz
 Ord / göra wårt til effter yttersta Krafter / så skal thet
 som seelar / vpsyllas oss aff Jesu Christi förwärswade
 Rättferdigheet / i hwilken wår Fullkomlighheet warder
 en Fullkomlighheet för Gudi. Thersöre Evangelij Läs-
 ra warder kallat en Wijsdom när the fullkom-
 nelige

Cap. 14.

1. Cor. 14:20.

1. Cor. 2:6.

nelige. All Skrifft / aff Gudi uthgifswin/
 tienar ther til / at en Gudz Menniskia skal wa-
 ra fullborda. Sådana aff Gudz Ord lärda: I
 Christeliga Dygder öfwade / äro the fullkomne /
 som kunna åthskillia godt och ondt. En sluter
 ock Paulus sitt Bress til the Corinthier med the Orden:
 Frögder Eder / warer fullkomne.

2. Tim. 3: 17

Ebreer. 5: 14

2. Cor. 13: 12

S. 33. Fullkommen heter: (3) wara kallat
 til Fullkomlighett. Sålom Gud sade til Abraham:
 Jag är Gud Allmächtig/wandra för mig
 och war fullkomneligen. En klagar han åfwen
 öfwer sitt Folckz stora ofullkomlighett / som flöt aff
 thetas Wårdzlödsheet och Blindheet. Hoo är så
 blind / säger han / som min Tienare / och hoo
 är så döf / som mitt Bodskap / then iagh
 sänder? Hoo är så blind / som then fullkom-
 meliae? Jete at alla hinna til lijka Fullkomlighett
 i Lärdom / i Konst / i Dugd och Gudzfruchtan; uthan
 at the med rätta borde wara fullkomligare. Hwar på
 ock Jesus såg / när han sade: Hwar och en är
 fullkommen / så han är såsom hans Må-
 skare.

3. I sin Kal-
 lelse.

1. Mos. 6. 17: 1.

Jesa. 42: 19

Luc. 6: 40

4. Sitt be-
stämda
Måål.

Job. 14: 5.

Rom. 12: 5.
1. Cor. 12: 4.

Matth. 25: 14.
seq.

§. 34. Fullkommen heter: (4) När en
Menniska hinner til then Alder och Åhr/ som äro ho-
nom förelagd aff Gudi; och i then Alder/ förmedelst
Gudz medwärlande Nåd/ til thet Förstånd/ Klook-
heet och försichtiga förhållande; til then Grad i Gudz
fruchtan för Gud: Til thet Trones Mått i sin Sa-
ligheets Kundskap: Til then Beständigheet/ at uthå-
 hålla theß rätta Prooff i Moot och Medgång: Til
the Dygd, gerningar och Bedriffter ibland Menniskior/
som Gudh hwarion och enom bestämpet hafwer til at
upfyllas här i Liffwet. En man skal weta/ at Men-
niskan icke allena har sin förelagda Tjid/ hans
Månaders Taal äro när honom; han haf-
wer satt honom ett Måål före / theruthöf-
wer warder han icke gångandes. Utan han
hafwer ock uthrustat hwar och en med särdeles Gåf-
wor. Såsom Gåfworna äro åtskilleliga och
mångahanda; Ther uthi then ena Menniskan öf-
wertreffar then andra / hwilka äro betrodda hwarion
och enom såsom ett wist Capital/ thet the wäl anläggia
skola til Gudz Åhra / sin Nästas understöd/ sin egen
timmeliga och ewiga nytta. Hwilket HERren Je-
sus har wissa welat i then lifnelsen om the Pund/ som
blefwo hwarion och enom tildeelte: Sombligom s/
androm

ändrom 2/ Enom Ett / ic. Hwariont efter hans
 Macht; at the ther med handla och wiina skulle. Och
 när thet Måhlet hinnes / aff sombligom förr / aff sombli-
 gom senare / såsom Gud i sin Allwetehet thet föruth
 sedt hafwer / så kommer tå Gud och fodrar Råtenskap
 af hwar och en / huru han sitt anförtrodde Pund an-
 lagt hafwer: Hwad the med är förwårswat. Tå är
 Sommaren förbi och Andetiden kommen: Tå är
 Äpplet moget och faller aff sigh sielfft: Glaset uthrun-
 nit: Menniskiones Måhl ändat: Lijfwet stadnar i
 Döden: Och Stofftet kommer åter til Jorden. Tå
 heter thet: Han är fullkommen. Gud haf-
 wer giordt alt Mankönet aff Blodh / til at
 boo på heela Jordenne / och satt them före
 beskårdan Tijd / och skick at huru widt och
 långt the boo skulle. Huru länge the på Jor-
 denne wara: Huru mycket the aff Jordenne äga / och
 hwad the på Jordenne uthrätta skulle. (c) Och när
 thet bestält är / så moste Menniskan gå under Jordens
 ne / och heter: Han är fullkommen. Såsom
 man

Luc. 19: 12

Apostl. g. 17: 26

(c) Liceat cum Æthiope, Luca Loffio, Ludov. de Dieu &c. eo trahere hunc loc. ad
 limites, sc. vitæ uniuscujusq; . Non ignari correctionis D Calovii, monstra-
 tis per ὀροθεσίας, limites, non vitæ, sed spatii vel loci definiti indigirari:
 Et κατοικίας proprie habitationem, non vero aratem, vel vitam notate.
 Ideoq; h. l. non defini controversiam de termino vitæ, Fixusne sit, an mobilis?
 Sed terminos habitationis divinitus definitos. Vide ejus Bibl. Illustrata Nov.
 Test. Tom. 1. pag. 907.

man märcker i mångens Lefnad: Hvilka i sin korta/fö-
 resatta Liffstid kunna intet göra sig någon Roo / utan
 hafwa lika såsom något innan. Bols / som driifwer
 them til at rånna och löpa / fjäta och fahra; såsom ha-
 de the mycket ogjordt/och listet olefwat. Ther andra
 gå sitt sachtta maak / och göra sig intet så brått om; så-
 som the ther wäl Tijd hafwa öfrig / at uthföra sig. Men
 blifwa doch i Döden alla lika fullkomliga; så wäl then
 som 100 Åhr lefwat hafwer / som then allenast 20/30/
 eller flera / meer eller mindre. Om then förra heter i
 Döden: Han är fullkommen. Om then andra:
 Han är snarligen fullkommen och hafwer
 öpsylt mång Åhr. Effter han uthi sitt korta
 Lefwernes Lopp har kunnat thet utbrätta / som en
 annan i en längre Alder: Hitt thet Mähl i Gudfruch-
 tan / i Kärleek / i Dugd / i Baaksamheet / Forsichtig-
 heet / Arbete / Öförtrutenheet / ic. I Dugdennes
 Löön / Åhra och Härligheet / nöye och Wälsignelse / ic.
 I sine ungdoms Åhr; Ther andra med Plaz hafwa
 i sina höga ålders Åhr tilhunnit. En swarar Wiß-
 heten rätteligen allom Angstligom Hiertan / som föria
 öfwer the sina hiert. älskeliges alsförtidiga Död / och
 i theras Sinne ofullkomlige Alder och Åhr; Han är
 snarligen fullkommen / och hafwer öpsylt
 mång Åhr. Icke effter Werldennes Räkning /
 uthan

uthan Gud; och the aff Gudi Lärdes mening. Hafs-
 wandes tilförrenne i en Parenthesi, eller / i ett särdeles
 inbundit Taal / vthwiffat / hwar vthi the rätta gråå Hå-
 ren och Alderdomen bestå: En ålderdomen /
 säger han / är åhrligen / icke ther aff / at han
 länge waarar / eller mång åhr hafwer:
 Kloofheet ibland Menniskiora äro the
 rätta Gråhåren / och ett obesmittat Les-
 werne / är then rätta ålderdomen. Vthi sine
 Språk lyder thet: Alderdomen är til åhrandes / icke at
 han mång Åhr hafwer / eller at han effter Åhrtalen uth-
 räknat warder. (d) Kloofheet ibland Menniskiora
 na äro the rätta Gråhåren / ic. Wijsande ögon-
 skenligen / hwar en fullkomlig Alder och Gråhår äro
 i Gud; Ögon / Nemblig: Förstånd / Kloofheet /
 Dygd och Seders Arbahrheet.

S. 35. Genom Kloofheet förstås här intet ^{Kloofheet häre}
 någon Werldslig • Politisk Wijsheet / Förslagenheet ^{hwad?}
 och Illkloofheet. Hwilken mycket i Werldenne brus-
 kas / och offta med Klofhetennes Titel behedras. En
 en sådan Wijsheet är en Galenskap för Gu- ^{1. Cor. 3:19}
 di. Gör henne ock åntelig yppenbar för Werldenne /
 och för en ofänd Wijsheet til en känd Galen- ^{Cap. 1: 20}
 skap.

(d) Τίμιον γῆρας ἔτι πολυζῳόνιον, ἔδ' ἀειθμῶ ἐτῶν μεμέτρηται.

Job. 5: 13.

1. Pet. 3: 15.

Job. 17: 3.

Obesmittat
Lefwerne
hwad?

skap. När han begriper the Wijsa i theas
Lifugheet och gör the Klofas Råd til Ga-
lensskap. Utan Kloofheet är här en Gud;
Wijsheet och Kundskap / til at känna then elliest
okände Guden / at tienna och ähra then man aldrig sedt
hafwer. Warande således intet benögd medh blotta
Theoria / eller at man weet en Gud är; uthan förän-
de thet jämrval til praxin; Alltid redebogen til at
swara hwarion och enom / som begär ar-
skåål til thet Hoop i honom är. Ther nu en
sådan Himmelsk Gudomlig Kloofheet funnen warder
hoos en Menniska / then ware sig ung / medålders / eller
ålderstigen; Ther äro the rätta Gråhären. Jefe på
Hufwudet / uthan i Sinnet: Jefe förgångelige / utan
ewigt blifwande. Ty i en sådan kannedom består
thet Ewiga lifswet / såsom JEsus säger: Thetta är
Ewinnerligt Liff / at the känna tig allena
sannan Gud / och then tu såndt hafwer JE-
sum Christum.

S. 36. Genom ett obesmittat lefwerne /
såsom then rätta ålderdomen / förstås här intet
ett puurt Angla-Lefwerne / som är reent ifrån Syn-
den; intet befläat med Swagheter; alltid rättat til

Gud.

Gudh. Ach ney! Om Syndernas förlåtelse
 måste ock alla Helige bidia i rättan Tjdh.
 Alla måste klaga: Jagh weet / at i migh / thet
 är / i mitt Kōtt / hoor intet godt. Willian
 hafwer iag / men at göra godt / thet finner
 iagh icke. Alla måste sucka: Gudh war mig
 nådelig effter tina Godheet / och affplana
 mina Synd effter tina stoora Barmhertig-
 heet. Uthan ett obesmittat Leswerne heter / thet som
 är afftwagit i then helga Döpelsen / och renat med JE-
 su rosenfärgade Blod ifrån all medfödd syndasmitto.
 Hwilken Döpelse thesfore kallades aff Gudz Anda /
 långt förr man wiste hwad Döpelse hade betyda: En
 frij öpen Brunn emoot Synder och oreen-
 ligheet. Uthi Nya Testamentet är thet kallat Batt-
 zens Badh; medelst hwilket wij helgade warda
 genom Ordet / ingen Fleck eller Skrynckio
 hafwande / uthan warande helige och ostraffelige.
 Thet kallas Nya södelsens Badh och then
 hel. Andes förnyelse. Hwilkenhan öfwer
 oss rjfeliga uthgutit hafwer genom wår
 Tressare Jesum Christum: På thet wij

Psal. 32: 6d

Rom. 7: 18e

Psal. 51: 7f

Mat. 13: 12

Zit. 3: 5/6/7d

skole rättferdige warda genom hans Nåd /
 och Urswingar blifwa til Ewighetligit Luff /
 effter Hoppet. Ett obesmittat Leswerne
 är; thet wij medelsi Gudz Nåd hälla reent genom
 Trona: Känna ifrån all Misgerning: Görande wå-
 ra Händer ostraffelige / och låtande aff Synden. Thet
 ta är thet rätta Stänckiwattnet / Jesu Christi
 Gudz Sons Blod / som reenar oss ifrån alla
 våra Synder. Ty haswer Orablodh och
 Bockablodh helgat the Dreena til fötzhlig
 Reenheet. (Sörsta fordom i thet Gambla Testa-
 mentet.) Huru mycket meer skal Christi Blod /
 som haswer sig sielft obesmittat genom then
 helge Anda Gudi offrat / reena wårt Sam-
 weet aff the Döda Beringar / til at tiena
 Leswandes Gud. The som nu sálunda äro födde
 på nytt genom Watn och Andanom: The som
 sálunda äro affwaane / helgade och rättferdi-
 gade genom HERANS Jesu Namn och
 genom wår Gudz Anda: The som sálunda
 haswa iflädt sigh Jesum genom Trona:
 The som sálunda uthgifs wa sina Lemmar til
 rättfero

4. Mos. 5. 19.
13.

1. Joh. 1. 7.

Ebr. 9. 13/14.

Joh. 3. 5.

1. Cor. 6. 11.

Gal. 3. 27.

rättferdighetennes Wapn / och intet låta
 Synden wälligh wara i sin dödelige Lefwa-
 men: The som föra ett reent / obefläckat / ofstraffeli-
 git Lefwerne; tienandes / med then gamla Sime-
 one, Gudh i Heligheet och Rättferdigheet
 i alla sina Lifszdagar: The äro the som lefwa
 en ebesmittad Lefnad; the äro Gudz Barn / Gudz
 Arfwingar och Jesu Christi Medarfwingar
 til thet Salige / ofw Ewiget förwarade / Arfwet; Som
 aff then obesmittade Jesu är på thenna oreena Jorden
 förwärtwadt / och ofw beredt i then reena Himmelen.
 Thet alla obesmittade i sinom Tjdh intaga och i ewig
 Tjdh besittia skola. Ett sådant obesmittat Lefwer-
 ne / är then rätta ålderdomen / säger Wiffheten.
 Ty en sådan Himmels . klook Siäl: En sådan af Werla-
 den obesmittat Menniska / må döo / när han will / i sin
 späda . manliga . höga Alder / så är han dock aldrig
 förlorat; alltid fullkommen för Gud / och heter om ho-
 nom / som bittjda döör: han är snarliga full-
 kommen.

Luc. 1750

Gal. 3: 26

Rom. 8: 17

Wärcker G Lefwande!

S. 37. Ut I ären dödelige.

H III

Ty thet är thet
gambla

Förmaning

Aff alles dö-
deligheet til

flundelig be-
rebelse til Dö-
den.
Spr. 14: 18.

Perf. 12]

gambla Förbundet: Tu måste dö! Allt Kötet
förslites / såsom ett Kläde. Dagelig afftaga Kraft-
terna: Then naturlige Warman förminskas: Kro-
pens utwertes gestalt Föräldras: Gråhåren yppas.
När I thet märcken / I än lefwande / och less dödelige
Menniskiors Barn / så kommer ihog / at Döden
intet försummar sig. I från thet wij begynna på
lefwä / så begynna wij tillijka deela wår Lifstid medh
Döden. Wij wära up i Barndomen til en mognare
Ålder / och wära tillijka at blifwa dödenom mognen.
All Tid deela wij med Döden; Thenna Stunden af-
wen / i hwilken wij thetta tala. (e) Och thet meer är:
Döden har broors deelen borta hoos måste parten aff
oss / effter minste parten är / som meer har olefwat / än
lefwat. Thet lefwat är / är redan Döden heemfal-
lit; aff oss förgåtit; Til intet meera nyttigt. Thet än
är olefwat; är owist. Owist om wårt Lifstid fullt
komnat warder i Dagh; i Morgon eller öfwer morg-
gon: I thet nu til ändan styndande / eller i thet ingäns-
de / eller i the fölltande Åhren. Wij see för Ögonen /
at Barnen dö i Waggan: At Döden böyer the starka
kå neder; Them man längre hade trodt bort / för nyt-
tan skull / och kunnat / för Kraften skull / lefwä. The
Gambla så mycket snarare / som the reda kröta sig sielfs
wa moor

(e) Vive memor lethi, fugit hora, hoc quod loquor, inde est. Perf. Sat. 5. vers. 546.

wa moot Döden/ och til Jorden. Här hielper ingen
 Högheet: Här döör så wäl en mächtig Konung/ som
 hans ringeste Undersäte. Ingen Rikeedom: Här
 döör så wäl then Rike Mannen / som then arma Laza-
 rus. Ingen Ungdom: Så wäl Davids nysfödde Son/
 som then gamla Methusalem. Ingen Starckheet:
 Så wäl then starcka Simson/ som the swaga Philisteer.
 Ingen Stönheet: Then denelige Absolon, som then
 wahnstapelige Tertites. (f) Ingen Snällheet: Then
 snälle Asahel, som then seneste/ senare än Snäckian i
 sitt Skaal/ måste döo! Inga Penningar/ än sköne
 Ludovicus XI, Konung i Frankrike/ gaff sin Liff-
 Medico 10000 Franc Monatligen; på thet han skul-
 le göra sitt bästa/ at hielpa honom uthur en dödeligh
 Siukdom och förlängia honom Liffwet. Så halp thet
 honom doch intet/ han måste lifwäl döo! (g) I thet
 Chineske Hofwet/ ytterst i Orienten, hafwa the Lär-
 deste i Landet/ och förnembiligaste Herrar/ jämwäl
 Regenterna sielfwa/ länge arbetat oppå/ huru the
 måtte finna på then Konstien/ at göra sig odödeliga;
 Eller äth minstone at förlängia sin Alder. (h) Och mo-
 ste doch see dagelig för Ögonen/ huru Mestarena sielf-
 wa döo/ som inbilla sig willia lära andra lefwa. Effter så
 så är

(f) Omnium, qui ad Troiam venerant, foedissimus, corporis & animi vitiis labo-
 rans maximis. Teste Homer. Iliad. β. Vers 211. p. m. 13.

(g) Archiater hic vocabatur Jacobus Cocterius, cujus, prater menstruum hoc sti-
 pendium, propinquis & amicis munera publica multa largiebatur. Cominæus. l.
 10. p. m. 667. 670. (h) Sääs Joh Neuhoff. allgemeine Beschreibung des Reichs Si-
 na cap. 7. pag. 270. Adde Kircheri China Illustrata. pag. 178.

Psal. 39: 6.

så är / O Siäl / at tu äst dödelig; och måste wänta /
 at hwar Dag är tin Döddag / så sucka dageligh
 med David: **H**Erre lär migh doch / at thet
 måste så en Anda medh mig / och mitt Liff
 ett Måål hafwer / och iagh hädan måste!
HErre **J**esu! Lätt mig Tin wara i Liffwet / at iagh
 sedan må **T**u warda i Ewiggheten!

TH Sinnes
 vprättelse aff
 alles fullkom-
 ligheet i Dö-
 den.

S. 38. Thetta til en århvarning och dagelig
 beredelse. Åter til en hugnad och Sinnes vprättelse
 märck: At ingen döör / förr än han är full-
 kommen; antingen i onskan: Så then Allmächtige
 förkortar them Ogudachtigom Dagarna / at the intet
 måge längre wara the Gudfruchtigas Plågare / Jora
 dennes Skamflecker / och sin Skapares försmädare.
 Thesöre när Syndamättet fullt är / taga the en Anda
 med försträckelse. Eller til sitt Liffsmåål: Ther alla guds-
 fruchtiga Siälar samkas / i en Gudi behagelig Tjid til si-
 na Säder / sedan the sitt förelagda Lestvernes Lopp full-
 ändat hafwa / warandes fullkomne och mogne för
 Gud / at insamkas i the Himmelska Frögde Husom.

Lärdom.
 För gamale
 Folk.

At the pryda
 sin gråa Håar
 med Förstich-
 tighet.

Lärer i Gambla:

S. 39. At i alltidh utpryden Edra / aff sig sielff
 hederwårde / gråa Huswudh medh Kloofheet och ett
 obesmittat

obesmittat Leswerne. Hafwandes Eder alltid för Dgonen Wißhetennes Ord: Alderdomen är åhrligen / icke ther aff / at han länge waa- rar / eller mong åhr hafwer: Kloofheet ibland Menniskiora äro the rätta Grå- håren; och ett obesmittat Leswerne är then rätta alderdomen. Liggia these / Alder och Åhr skiffande / Dygder / i wahnwördnad hoos Eder; Så ären 3 meer Unglingar / än Aldrige at nåmpna. Intet weta / hwad förr sin Tijd stedt är / är alltid Gofse wa- ra; sade then wältalige Borgmestaren i Rom. (i) Gudfruchtan / Wißheet och longlig För- farenheet / icke Edra Huswudhäär / äro the rätta Gråhåren / och Eder Krona. Så säger Eder wederslike / then gamble Husfläraren Syrach: Thet är the gambas Krona / när the mycket för- farit hafwa / och theras Åhra är / at the Gudy fruchta. Ett obesmittat Leswerne / och icke många Åhr / äro then rätta Alderdomen. Grå Häär äro en Heders Krona / then på Rättferdighetennes Wäg sunnen warder.

S. 40. Nu emedan så är / så hafwer noga acht på Eder

(i) Nescire quæ ante se gesta sunt, est semper puerum esse, Cicer. Orat. 207.

På Själfwa.

på Eder sielfwa / och på andra. På Eder: Ut i åseende Edra gråa Håar / intet något gören / thet them illa anstår. Sålom then gamla ålderstigna Mannen i Lacedæmon; Hwilken besrågat / hwarföre han drog så långt grått Skågg? så swarade. (k) Seer på Edra ÅHR / och lager så / at Eder Ålder har Auctoritet, och Myndigheet medh sigh. (l) Seer på Edra Kraffter: Ut i kånmande i Leder och Ledamöter / huru Kraffterna afftaga / och Swagheten tiltager; besinnen / at Dagen lüder / och Afftonen nalkas / i hwilken i moste lägga Edra utharbetade: aff arbeite fårnötte: aff swåra Embetes bördor nederkröchte: aff Werldennes förtreet / onska och Argheet widh sigh sielfwa ledzna Kroppar / til ena Ewiga Hwilla i Jordan / til at i sinom Tjdh intaga Himmelen. Widh hwilket betrachtande / sucker dageligh medh David: *Psalm 71:17/18.* Gud tu hafwer lärdt mig aff Ungdomen: Och förlåt mig icke Gud i ålderdomen / när jag gråa warder!

På Andra.

S. 41. Seer på andra / som sempte Eder äro; aldramåst på then osynlige / Eder Siåls Stende Diefwulen: Hwilken går omkring / som ett

(k) Ut hos canes intuens, nihil illis indignum committam. Lacon quidam ap. Zwinger, Theatre Vir Hum. Vol. VI. lib. 3. p. 1593. Ex Plutarchi in Laconicis.

(l) De Veterum placito: Umbra senis plus ualere, quam gladium Iuuenis.

som ett ryttande Leyon / och söker hwem
han vpsluka må. Effterställande han Eder så
mycket ijsrigare; som han fruchtar I nu snart undgå
skola hans Kloor och Frestelser: Så mycket listugare;
som han weet Eder aff längre lefwande wara waar
skoddare / och sig icke lång tid hafwa öfrig. Ställer
Eder före Salomon allena til ett Exempel. I hans
Ungdom åstundade heela Werlden see honom / för hans
Förstånd och Wjsheet / macht och Härligheet skull.
All Land förundrade sig på hans Wissor /
Ordspråk / lifnelse och utblågningar 2c.
Witnar Syrach. Then i Alderdomen / drog sigh en så
dan Skamsfleck uppå / at then fastade honom i föracht
hoos sina egna / och giorden til blygd och neesa för Werl-
den. Diestwulen som intet förwätte förnyckia honom
Förståndet i Ungdomen / brachte thet lättelig tilwäga
i alderdomen: Han tilförrenne odswerwinnerlig / öf-
werwans aff swaga Qwinior: Fördes aff them ifrån
Gudh til Affgudar: Ifrån then lefwande Gud; dyre-
kan til dödelige Tings Affgudadyrkan; Then han
förr uthi sitt Hierta hade förkastat / medh Munnen för-
dömt / med sin Penna förbannat. Seer wälsignade
Christne! Hans Hierta / som i Ungdomen war rätt-
sinnigt för sin Gud / bleff i alderdomen wahnsinnigt.
Ty så han nu gammal war; bewechte hans

1. Pet. 5:8.

Oppenb. 12:12.

1. Kor. 10:1.

2. Chron. 9:1.

Matth. 12:42.

Luc. 11:31.

Spr. 4:7:18.

1. Kor. 11:14.

23/26.

1. Kor. 11:4.

Hustrur hans Hierta effter fremmande Budar / så at hans Hierta icke war fullbeliga med HErranom hans Gud. Troor säkert / samma illistiga Anda än lika spelar medh Menniskan! Så at the han intet har kunnat widkomma i theras Ungdom; Theras Förstånd tiuser han i älderdomen; och förer them til någon Galenskap / hwar igenom theras dyrt förwarswade Ahrenampn befläktat warder. (m) Seer Eder alt therföre wäl före / at I icke för någon Eder Dgärning; antingen / som Joab för sin politiska Falskheet / och under wänlighecks skeen / uthgutne ostyldige Blod: Eller för någon Olydna och Uproor emoot Öfwerheten / som Simei; Eller för någon annan Eder Odugd; icke kunna föra Edra gråå Håår med Fryd ned i Gräsven. Sucker förthenstul dagelig: Ach! at iagh höra måtte thet HErren Gudh talar / at han sino Folcke / och sinom Heligom Fridh tillsade: På thet the icke skola på någon Galenskap komma! H. H. Kre böönhör migh snarliga / min Anda för guds

2. Sam. 3: 27.

Cap. 20: 9/10.

Cap. 16: 5.

1. Kon. 2: 6.
9/46.

Psal. 85: 9

Psal. 143: 7.

(m) Juxta illud veteribus eritum: *Angelicus Juvenis seris Satanizat in annis.*
Quod etiam Salomoni à Syra: ide objectum c. 47: 26

gåås: Gvöm icke titt Ansichte bort ifrån
 migh/ at iagh them icke lijf warder som i
 Kulona fara! Sendt titt Ljus och tina Psal. 43: 3.
 Sanning / at the leda mig / och föra migh
 til titt helga Berg och til tina Boning!

S. 42. På sina egna. Wäiser Eder Klookheet / och seer på an-
 dra jempte Eder. På Edert egit Huus och Fa-
 milia: At I för theras skul icke så sörien för Jorden / och
 thet Jordiska / thet i snart qwittera moste; at I ther öf-
 wer förgåten Himmelen och thet Himmelska; Then I
 snart intaga skullen / och borde ther om wara måst be-
 kybrade. Thet är / Gudi klagat / ett allmeent Feel
 medh Alderdomen; at iwo meer theras Kropp begyn-
 ner på at luta til Jorden / iwo meer begynner theras
 Sinne griipa wiida om sigh på Jorden: (n) blifwer
 efterhålit / begirigt / omåtteligit. Försummandes
 således i sitt Jordiska Sinnes ofrid / thet theras ewi-
 ga Fridh tilhörer. Förlorande / för tijnmeligh Om-
 sorg / en Ewig hugnad!

S. 43. På sitt Embete. Seer med Förnuft och Klookheet på
 Edert Embete; Utan mistroo och föracht på them
 I itt som jemo

(n) Non minus est confessus, quam conquestus hac de re Senex ille Comicus: Ad
 omnia alia etate sapimus rectius: Solum unum hoc vitium adfert Senectus
 hominibus; *Attentiores sumus ad rem omnes, quam fat est.* Terent.
 Adelph. Act. 5. Scen. 3. vers. 46, item Scen. 8, vers. 31.

som jempte Eder äro / och mindre Ähr och Alder hafwa. Ty thet är icke mindre ett Seel med Alderdomen / at the äro mistrogne och affwuge / än effterhälne och giruge. The Yngre förachta the i sitt Hierta / som the inbilla sig aff längre lefwande / och större Sörfarenheet flökare wara. Warda the Yngre til något Ährestånd / aff them som Machten hafwa i Händer / vphögde; Blifwa the jempte them brukade til wichtige Sakers uthförande; så afwundas the gemeenligen; Säsom the hålla ingen jempte sig / ther til capabel och wuxen. Swar aff skeer / at the underlåta med flit / thet the aff plicht göra skulle; warda försumelige / icke aff Orcklöshheet / uthan aff inbunden Argheet; förande jempt sådana eller dylika Tancar: Man har lust see hwad the Ynglingar uthrätta willia! See the ock them aff Oförstånd plumpa til wägs; eller aff Sinnes Heetsigheet och heftigheet brådföra wichtige Saker. Så förnöya the ther med sitt / elliest misnögd / Sinne: See heemligen i Hiertat: Tänkia eller säya med the Skadeglador: Så / så! thet wille wij. Så / så! thet see wij gärna. Somblige äro så arge / at the underblåsa / och söfia meer och meer inweckla och försöra them på en galen Wäg. Så at man här stälige Prophetens Klagan anförer: Barren hempta Weden och Säderna göra vpp Elden.

Psal. 35:21/25.

Jer. 7:18.

Elden. Lijka som skulle thetas Affwugheet wara
 Wijsheet: Thetas Embetes försummelse / andras
 oprättelse: the Ungres Seel / thetas Lust och nöje!
 Hwarföre finner man offra i Riketen och Regementen
 ett stort Missförstånd i thet särskilta Leswernet: Col-
 leger, Embetzbröder / Gramnar / Huusfolck ic. emel-
 lan. Och än en större Willwallan och Dordning/
 som yppas thet aff i thet allmena Leswernet / och til-
 wärer thet allgemena Bästa. När the Ungre göra
 som the kunna; och the Aldre intet som them borde.

S. 44. Ach icke så! I Gråhåröta: I För-
 sichtige: I aff långlig Förfareneet Klope och För-
 ständige: Icke så! Låter icke en sådan Sakunnogheet
 intaga Eder wettiga Hiertan. Thersföre hafwer Gud
 låtit Eder länger leswa: Aff leswandet klope och för-
 ständige warda: at I med godt Förstånd siyra skolen
 the Ungre: onderwisa them / som effter Eder leswa
 skola; som j åren onderwiste aff them / som rede döde
 äro: (o) Köla the yngres Hekigheet med Eder tem-
 pererade Kallsinnigheet; Berömma them / när the
 sinna på thet godt är; faderligen straffa / när the seela.
 Och så laga / at alt står i godt stiel och lag. Förma
 I salunda intet godt stifta: Blifwa I intet hörda:
 Eder

Warandes
 stullig för-
 mante.

Syr. 820.

(03) Fato est in senibus semper prudentia major,
 Ut discant juvenes, quæ didicere patres.
 Vid. Bach, in Coment, Psalm. 37. pag. 62.

Edert Råd h' l'itet achtat: Eder Alder och gråd Håår
 förachtat: Satte å s'jdo ifrån Bestellningar och all-
 menne Syflor; Såmoste Jta / som elliest låta Gud
 råda: Tala icke thestemandre / thet bästa i Saken:
 Hålla i medler t'jdh Edra Hånder vp åth Himmelen.
 med Mose; i andåchtige Bøner anhallande: Ut then/
 som alles Hierta hafwer i sina Hånder; han wille och
 böija Konungars och alles theras Hierta / som öfwer
 många satte åro / til gudelige / råttrådige / Land och
 Undersåtarom hålsosama Tanckar / Rådslag och För-
 rättningar! Thet öfrige lämmandes them Allzmechtiga /
 oc alt'jdh hoppandes thet bästa! Om J thetta vnderlåta /
 så må J billigt fruchta; at Unglingar och Barn-
 sliga skola så råda öfwer Eder / och Plåga-
 re skola warda i Folckena / then ena öfwer
 then andra / och hwar öfwer sin Nåsta.
 Men om J uthi alla Edra Gerningar w'jsa Klookheet
 och en san Gudzfruchtan: J alt Edert Lefwerne en
 obesmittat lefnad; Så båren J the råtta Grååhååren;
 som pryda wål Ungdomen / men dubbelt Alderdomen.
 O huru hårliga står thet / når the Gråhåå-
 roge åre w'jsse; och the Gambla floke!
 Så kunnen J föra Edra Grååhåår med Frijdh neder i
 Gråfwen; och i Edert yttersta med godt Samwet och
 wålförnögdastillias ifrån thenna Werlden / såyande
 med then

Jes. 3: 4/5.

Epx. 25: 6.

med then äldersfijne Simeone: **HE**RE nu låter Luc. 21:9/30.
 tu tin Tjenare fara i Friidh: ty min Ögon
 hafwa sedt tina Saligheet.

Lärer i Ungre:

S. 45. Ut Lären i Tjid gamble warda.
 (p) Tjke til Gråhären och åhren: Hvilka wäl
 komma med Tijden; uthan til en gudelig Kloohet
 och Christeligit Leswerne; Som kommer offta
 och böde komma förr Tijden. Thessa äro the rätta
 Gråhären / som Wifsheten säger: Kloofheet ibland
 Menniskorna äro the rätta Gråhären; och ett obe-
 smittat Leswerne är then rätta Alderdomen. Til
 thet förra råder Predikaren: Länck uppå tinom Predik. 12: 11
 Skapare i tinom Ungdom; förr än the on-
 da Dagar komma och Åhren nalkas. Til
 thet andra Hedningarnas Apostel / biudande: Ut
 hwar och en aff them skal hålla sitt Saat i 1. Thess. 4: 4.
 Helgelse och Åhra.

För unge
 Solck.
 Lära i tids
 åldras.

R

S. 46.

(p) *Mature fias senex, si diu velis esse senex:*
 Vetus illud, & à Veteribus laudatum proverbium huc trahere non dubitamus;
 licet illi in alio sensu: Etenim adolescentem in quo senile aliquid; Sic Senem, in
 quo est Adolescentis aliquid, probo, Cicer, de Senect. C, XI, p. 281.

Alderdomens
Fördeelar för
Ungdomen.

Hiob. 12. 12.

Cap. 32. 3/4/
7/8.

S. 46 Stora Förmöner har Alderdomen för Ungdomen til Weet och Förstånd: När Fäderna är Wijsheet / säger Hiob, och Förstånd när the Gambla. Ty hafwa the altidh förde Ordet för the Yngre. Thet Elihu äfwen ärkende / hwilken bidde så länge the Tre Hiobs Wänner hade talat / som äldre wore än han / säyande: Jagh är Ung / och i ären Gamble / therfore hafwer jagh skyndt och fruchtat bewissa min Konst. Jag tänckte: Låt ähren tala / och äldren bewissa Wijsheet. Tu Kloofheet och För-sichtigheet: Som Försarenheten lærer / at en gammal inset är godh för Sluggskiuta. The gamble gå mehrendeels säkra wägar i sina Råd och Anslag; Ther the yngre offta underkasta sigh Euckones Wagspeel; genom site Unga Blod; Hetsigheet: Sinnek Hastigheet; Underbygd aff inbillad Manligheet och behändigheet; thet them offta felar. The gambla werckställa thet the länge lärde och försarit hafwa. The unge mehrendeels / Thet the nappast hafwa hördt om / aldrig sedt / mindre practicerat. Warandes när the i Stydh / til höga Tienster brukade warda / en Lärespån; Lärandes då först / til thet allmenne Bäckstas största Skada / när the andra lära borde. Til
Uhra

Ähra och värde. En thet är billigt / som thet är
 aff Gudh befalt: at then yngre wördar then äldre,
 För ett grädt Huswud skal tu vpstå och äh- 3. Mos. 6. 196
 ra the Gambla. Thetta är icke allenast hoos 321
 Gud; Folck / uthan ock hoos Hedningarna jemwäl
 strängt hållit. Hoos sombliga widh Liffzstraff ach-
 tat / intet vpstå och wijta för the Gambla. (q)

S. 47. Ther thetta intet achtas i wälbestälte Swad stads
 Riketen och Regimenten / i thet Andeliga och Werdsli- aff ringa äl-
 ga: När, Währ och Lähr, Ståndet; Ther står ders äthskill-
 thet illa til; Regimentek Kroppen har dragit sigh nad.
 Siukdom vppå / som sällan aflöper uthan Rynns-
 gar / Förbisringar / Skakningar; Ofta stadnar thet
 i en Civil död och Undergång / ther icke tienlig Låkedom
 kommer emellan / och i Tijdh brukas. En ther ingen
 äthskillnad är emellan Folcket: Emellan Gamble och
 Unga: Emellan Lärde och Slärde: Kloke och Skloke.
 Snarare Unge / än Gamble; Sfortiente snarare / än
 förtiente: dieruwe och Sförståndige / meer än Sacht-
 modige och Sförståndige i Huustienster / i Kyrckio-
 Embeten och Rüksens Ahrender befodrade och brukade
 warda. Ther står Grundpelarna på swaga Föt-
 ter / luta och waggla. (r) Gud; Andä vpsätter thet

K ij

för ett

(q) Credebant hoc grande nefas & morte piandum:

Si Juuenis vetulo non assurrexerat.

Juuen. lib. Satyr. 5. Vers. 59.

(r) Urbes, regna, domos, juuenum quas rexit andos.

Sint, quanquam fortes, certa ruina manet.

Owenus Monastic, 57.

Iesa. 3:5.

för ett särdeles Syndastraff: At then som yngre är
skal wara stalt öfwer then Gambla / och
en Lööfachtig emoot then ährliga.

Intet ole
Weet i the
gambla.

Predik. 4:13.

S. 48. Doch skal ingen thetta så vpraga / som
woro all Wijsdom hoos the gamble: All fatunnig-
heet hoos the yngre. Uch ney! man finner offta We-
derspelet. Man finner ibland them / som gamble äro /
många Dårar: Säsom man finner ibland the Unga
många Wijsa och förnumstiga. Hwar wid Konung
Salomon infaller medh sin Dom och säger: Ett fat-
tigt Barn och wijs / är bättre än en Gam-
mal Konung / som en Däre är. Och Wijs-
heten wijsar här i Texten: At Alderdomen är ärs-
ligen; icke ther aff / at han mång Åhr haf-
wer.

Wijses i Ex-
empel.
Så Högre

S. 49. Man kunde thet medh många Exempel
bewiisa: huru Weet och Förstånd offta komma
för Åhren. Säsom the många / så i then Bibliste /
som Werflige Historier fundne warda. Så ibland
Högre / som Nedrigare Stånd; Personer. Hwad
för merckeltge Dater har Alexander den Store hoos
the Græter: P. Scipio, (f) Cn. Pompeius, Val.
Corvi-

(f) Qui Scipio de Aristarchi illius, Catonis sententia; inde à pueritia optimus
habebatur: Ille sapit solus, inquit, volitant reliqui sicut umbrae.

* Quod

Corvinus och andra / hoos the Latiner: Otto III, Carolus V. ic. hoos Tyskarna: Och at wi intet förgåta egna och närmare Exempel: Then/Slottwyr- digst i Uminnelse/ Konungh Gustaf Adolph hoos oss Swenska: redan i sina Unga Åhr bedrifwit / och heela Werlden til förundran effterlembnat. Om Eduardo VI. i Engelland skrifwer Sleidanus märckeltigen: At han war en Furste / på hwilken billigt hwar man stort Hoop satte. Som på sitt 9. ålders Åhr wart Konung / och regerade såwål / at hans llike innom många Åhr intet warit hade. Then många Sanningebod i the- ras egit Språk swara kunde. Och thet med en sådan Gravitet och Allwarsamheet / at alla sig ther öfwer för- undra moste. Som doch lesde allenast til sirt 16 Åhr. Sannerligt säger bemålte Scribent: Europa hade tnda- gra 100 Åhr ingen ungare Kung haft / aff hwilken man så mycket godt förmodat hade. Han war ifrån späda Barndomen vptuchtat i Gudzfruchtan och alla fria Konstier: Kunde åthskillige Språk; hade Evan- gelii Lära förtreffeligh kår: Antog allehanda lärdt Solck och gaff them riikt anderhåll. ic. (t) Och hwad behöfwa wi sökia i the Werflige Historier / när wi haf- wa åthskillige Exempel i Gudz Ord. Sålom Iosephz, Davidz,

K iij

Davidz,

* Quod & de Chryippo dixere Veteres: Est a. versus Homeri:

Οἷος πέπυτος, τοῖ δὲ οὐκ αἰὸς ἄριστος

h. e. Soli sensus inest, umbris par reliqua turba.

Ex Plutarch. in Rom. Apoph. ZWINGER, Theat. Vit. Human. Vol 3. lib. 9. pag. 989.

(t) Sleidan, ad ann. 1558. Lib. 25. p. m. 633. Item Thuan. Lib. 13.

Davidz, Salomons, Ioas, &c. Hvilka/ yngre än the-
ras Bröder / them stoore förkööp giordt; hafwandes
sin Ungdom / förmedelst Gud; wärckande Nåd / wetat
anläggia medh stort Förnuffe til wichtige Sakers uth-
förande.

Som Lägges

S. 50. Ibland the Ringare / har mången
wiissat en stoore Wiisheet och Fullkomligheet för Åhren.
3 Booklige Konster: 3 förtijden Origenes Ada-
mantius, hwilken strax i Barndomen har blifwit kunnig
aff en öfwat Snällheet: (u) Och i längden blifwit en
märckelig Kyrektionens Lärare. Augustinus bekänner
sielf om sig / at han ännu en yng Pilt / then skarpsin-
nige Aristotelis Philosophiske Böcker / uthan under-
wiisning låsa (x) och förstå kunde. Ett sådant tju-
digt moget Förstånd sans i Pancratio, som bleff Mar-
tyr på sitt 12 Åhr. 3 Celso äfwen ic. (y) 3 wåra
Tijder: Philippus Melanthon, som på sitt 12 Åhr kom
til Academien; på sitt 16 Magistrerade; på sitt 20
Doctorerade. (z) 3 thet werfliga Ståndet kunde
framföras många Exempel aff them / som äro kände i
Werlden för Stora Staakz. Mån / och äro strax i ste-
ne unga

(u) Qui Origenes, puer adhuc, parentem suum saepe de abditis Scripturæ sensibus
interrogabat. Ita ut pater ab eiusmodi præcoci sapientia retrahere illum cogere-
tur; Sedulo monens ne supra ætatem saperet. Euseb. lib. 6, c. 2. Hist. Eccl.

(x) Libr. 4. Confess. cap. 16. (y) Breviar. Roman. 28. Julii, Plura Exempla legi
possunt ap. Beyerling Theatr. Vit. Hum. Tom. IV, lib. 9. pag. 223.

(z) Vid. Mencii Elogia præcipuorum Doct. pag. m. 77. De Pico Mirandula le-
gatur Joh. Franciscus in vita Ejus.

ne unga Åhr optagne och brukade aff stora Konungar / som them sunnit hafwa wurne til stora Sakers uthförande. Ther tag icke befruchtade / at fremmande Exempel torde blifwa ledsamma; egna åter Affwund upwäckia. Korhetennes ålskan går ock widh lijka tilfalle förbi the nästan otalige Exempel ibland then ringare Hopen / och them / som så i the gamla / som våra Tider / hafwa i Mechaniske Saker och andra särdeles Konster och Embeten warit strax i Ungdomen mogne / och the åldrige och längre i Konsten öfswade / wijda öfwerlägne.

S. 51. Hvem wil så tänckia / at HERKans Hand skulle nu wara förkortat. Hans Allmacht kan ännu Furslige och Kunglige Personer / förr Alder och Åhr / strax i theas Ungdom / medh sådana Tanckar / Wijsheet / Gudzfruchtan / Anslag och Bedriffter benåda och uthrusta; at the icke allena til Regementet tienstlige / uthan ock för Land och Undersätare öfwermåtan nyttige warda. Så at heela Werlden öfwer theas högwissa Styrelse moste tynna och vndra hwad Uthgång medh alt taga will. Han förmår ännu en Ung Daniel meer Wijsheet förlåna / än alla Landzens Äldsta. Han kan ännu en Gråhufdad öfwersta Prest / genom en Ung Samuel straffa. Han kan ännu en Ung Ieremiam, som fielft ärkenner sin Swagheet / såsom intet dugelig til at predika; lijkwäl til en stor Prophete göra.

Guds ån
ta mächta

Hist. om
San. 9. 45.

2. Sam. 3. 21.
seq.
Jer. 1. 6, seq.

Förmaning.

Spr. 8:7.

2. Tim. 2: 22.

Ordspr. 1: 10.

Spr. 2: 9.

Eap. 4: 26/27.

S. 52. Therefore I Gamble / förachter icke the Unge. En the offta / än skönt yngre til Åhren / lell til Förståndet / än I / gamblare äro. I Unge förachter icke Alderdomen; En I achte och gamble warda. Hastwen I sådt några Gåfwor aff Gud / Förstånd och Klookheet; täncker at I icke ären allena the Förständigste / allena the Klookeste. Täncker at thet är en Gud / som uthdelar sina Gåfwor som honom täckes. Täncker at I hastwen sådant undsådt; hastwen I thet undsådt: Hwij willien I högmodas ther aff / som intet egit är / och thet Gifworen kan igentaga / när honom täckes / och i minst tänckia. Flyyr Ungdomsens Lustar; och använder Edra förlänta Gåfwor til Gud; Åhra: Til Landzens wälferd: The Fattigas hugnad: The förtrychtas lissa. Föllier icke the gambles Råd / när the willia orätta wägar. Föllier tå heller then wijse Salomons: Min Son om Skalckar locka tig / så fölgh icke. Och then gamble Lärarens Syrachs: Halt tigh in til Gud / och wijf icke aff / på thet tu iw må starckare warda. Låt ingen Person beweka tigh til skada / eller försträckia tigh til förderff. Uthan befänn frij thet rätt är / när man

man

man Folcke hielpa skal. Således skal ingen kunna förachta Eder Ungdom; Och i Alderdomen skal Eder sällste Tröst warda: En Wälförd Christi stelig / och aff Werlden obesmittad Wandel. Således kunna I försäkrade wara / at Eder och Edra Barn och Effterkommande effter Eder skal wäl gå. Kunandes wid the wthsprickande Gråhären säna med David: Jag hafwer Ung varit och är Gammal worden / och hafwer ännu aldrig sedt then Rättferdiga förlåten eller hans Säd effter Bröd gå. Ach! Säll then som på sin Sotefång kan säna med Hista: Täck doch HERR re huru iagh för tigh wandrat hafwer uthi Sanning med fullkomneliga Hierta / och hafwer giordt hwad tigh hafwer täckt varit. At thetta ske må / så sucke alltid / och nu i Gudz Huus med then unga Konung Salomon: Nu HERR re / min Gud / Jag är en ung Dreng / och weet icke min Uthgång och Ingång. Så giff nu tinom Tienare ett lydachtigt Hierta / at han må döma titt Folck / och förstå hwad godt och ondt är! Sucke medh David:

L

Uth

1 Tim. 4: 12.

Psal. 37: 25.

Jesa. 38: 3.
2. Kon. 20: 38.

1. Kon. 3: 7/9.

Psal. 139. 23.
24.

Uthransaka mig Gudh / och så weta mitt
Hierta / bepröwa mig / och förnim huru
iagh menar thet. Och see til om iagh på
enom ondom Wågh är / och leed migh på
then Ewiga Wågen!

Studet thet
ff

S. 53. Seer / wälsignade Christne / thessa äro
the rätta Gråhären för Gudh ; Ther doch offta inga
Gråhårer än synnas för Meniskior. Thetta är
then rätta Alder ; thetas / som doch offta listet hafwa les-
wat. Thessa äro the Fullkomlige för Gudh / och
the ther många Åhr upfylt hafwa. Effter the sin full-
komliga Wisshet / Rättferdigheet / Gudz
fruchtan och Saligheet nådt hafwa i Christo Je-
su : Then Rättferdige. The hafwa wunnit then
ena Segren effter then andra i Lifsuet. The hafwa
i Döden ehrhållit alla Christnas Saliga Seger emot
then Ewiga Döden / Diefwulen och Helfswetit.
Ständandes nu / såsom the rätta Ewiga Seger-
furstar / för Stolen och för Lambena / klädde
i hwiit Kläder / och Palmer i thetas Hän-
der ; Utan någon Alders åtskilnad / Store oc Små.
Warandes thesse intet mindre fullkomlige i Gudz
Åsynn / än the andra. Thesse intet mindre Saliga / som

Zosa. 5. 11.

Oppmb. 7. 9.

Cap. 10. 12.

10/20/30 Åhr här i Werldenne upfylt hafwa; An
Adam och Methusalem / som hwar thera / snart 1000
Åhr upfylt. En the hafwa icke mindre i sin Liffztijd
fattat Jesum med Trona / än thessa: Icke mindre i
sin troo på Jesum / och fast förtröstan om thet Ewiga
Liffwet / skilde ifrån Werlden / än thessa: Icke mindre
intagit Himmelen efter Döden / än thessa. Waran-
des nu komme til then fullkomlige Guden; i then
fullkomlige Sällheten; ibland the fullkomlige
Rättferdigas Andar!

Ebreer. 12:27

Tröster Eder I Sorgbundna:

S. 54. Som med en fullkomlig Ångstan bekla-
gen Edra Käreste Dödas ofullkomliga ånmutande här
i Liffwet / och hastige Affgång från Liffwet. Tröster
Eder / at han war fullkommen räknad för Gudh.
Låter Eder hugnad wara: At han för Nennistiors
Ögon har i fåå Åhr upfylt mång Åhr. Så les-
wat / som hade han flere Åhr lefwat. Edra egna Ögon
hafwa sedt huru then Salige Herren / i sin medfödde
Ofullkomlighheet / i Liffztijden sträfswade efter Fullkom-
ligheten; Och huru Fullkomlighheet meer syntes i ho-
nom / för många andra. Fullkomligare Seders År-
barheet / än hoos andra: Fullkomligare Redelighheet

2262
för the Ebre-
iande.
Aff then Sal-
Dödas Full-
komlighheet i
Liffwet.

emoot sin nästa: Fullkomligare Mistunsamheet emot
 then Fattige och nödlidande: Fullkomligare Kärlek
 emoot sina Wänner: Fullkomligare Tolamod emoot
 Swänner: Fullkomligare lydna emoot sin Öfwer-
 heet: Fullkomligare wårdnad om sina Underhafwan-
 de: Fullkomligare Manligheet/ at undergå Fahran:
 Fullkomligare Tolamod/ at optaga Korset: Full-
 komligare at kunna winna allas/ medh hwilka han om-
 gick/ ynneft och kärälstan: Fullkomligare i Medgån-
 gen; then han kunde uthan öfwermod och andras för-
 acht draga: Fullkomligare i Mootgången; then han
 kunde uthan knorrande lijda: Fullkomligare i Bönenes
 öfwer: I wördnad emoot sin Gud: I en ofkrymtad
 dagelig Gudzdyrkan. Hwilket sidre är then rätta
 Fullkomligheten/ och geer alt annat sin Fullkomligheet/
 som wißheten säger: Om än någor ibland Men-
 niskiors Barn fullkomlig wore / så gället
 han doch intet / om han icke hafwer then
 Wißheten/ som aff tigh går. In HERR-
 rans Fruchtan är Wißhetennes begynnelse /
 thet är ett godt Förstånd then ther eff-
 ter gör / hans Loff blifwer Ewinnerliga.
 Känna tigh / säger Wißheten widare / är en full-
 komligh Rättferdigheet / och weta tin
 Macht

Wißh. 9: 6.

Pfal. 112: 10.

Wißh. 15: 7.

Macht / är en Root til Ewigit Liiff. Gudz
fruchtan gör at man tiena kan Förstar / och wa- Syr. 39: 4/5.
ra när Herrar. At man kan skicka sigh i
fremmande Land: Ty han hafwer försöcht/
hwad ibland Folck'doger / eller icke doger.

Gudzfruchtan gör reqliga floka Menniskior / Cap. 1: 24.
och förer them til Ahra. Gudzfruchtan hedrar sina
Älskare medh en degeligh Ahrones Krona. Ordsp. 4: 9.

Gudzfruchtan stärcker the wissa meer än the Predik. 7: 20.
wäldige: Hon sätter honom ibland Förstar: Syr. 11: 1.

Hon richtar och förer alt godt medh sigh: Hon gif- Cap. 1: 20.
wer Råd och Nåde: At ens Gudfruchtigs Råd Cap. 39: 9/10.
hafwer Framgång. Medan han lefwer / v. 45.

hafwer han större Rampn / än andra tu-
sende / och effter hans död blifwer honom
samma Rampnet.

S. 55. Han / som således effterstråfwade Full- i Döden
komligheet i Lefwernes Fullkomligheet: Han / som
wiste / igenom Gudz medwärdande Råd / så stoor Full-
komligheet hoos sigh för andra i Liffwet. Om ho-
nom säger nu Gud i Döden: Han är Fullkommen /
snarligen fullkommen och hafwer upfyllt mång

ÅHR. Bracht så wida i såå Åhr / ther andra dubbelt / eller treedubbelt ther till behöfwa / och thet Måhlet än så nappast hinna kunna. Lijka som en / som löper kapp medh andra / och förr hinner till Måhlet / intet straffas therföre / uthan snarare berömmes. Och såsom en Köpman / som med Gud och Åhran / så mycket winner innom några Åhr / som en annan i flera. Eller såsom en Soldat / then igenom sin flit och wacksamheet / oförtrutna möda och Manligheet / gör i några Åhr the framsteg; hwilken en annan i många Åhr intet kan eftergöra. Alltså är ock then / som en kort Tijd insjaga kan thet allmenna Måhlet / som föresatt är: hinna till then Löön / som förhålles ofwan efter aff Gud; kallelse i Christo Jesu; Jæ mindre lycksalig / uthan ock lycksaligare / förr them / som längre efterleswa i thetta Werldennes elände. The äro fullkomlige i Himmelen / wi ofullkomlige på Jorden! Wij längta till them; the aldrig till oss! Theras Siäl är reda hoos Gud; wår ansächtas än i thenna syndiga Kroppen! Theras Kropp lägges i Grafwen till at afläggia förgångelsen / och nå Fullkomligheten. Lijka såsom ett Sædes Korn kastas i Jorden / at thet bolna och multna / och sedan sin wårt och frucht gifwa. Wår dödelige Kropp moste wånta lijka förlossning och then Stunden / i hwilken ock Gudh såhande warder: Han är fullkommen.

Philip. 3: 14.

Textens II. Deel.

S. 56. Thet Andra Stycket föllier/ som
 tillika medhfører then andra Orsaken; hvarsöre
 Gudh skyndar them aff Werlden/ som syntes wa-
 ra wärdige längre lefwa i Werlden. Ett köhligt Sin-
 netäncker/ när någon bittitida döör / at alt är ofull-
 komligt. Ofullkomlige ÅHR; som intet äro brach-
 te til ändan; ofullkomlig Alder; som nappast är halt-
 lefwat. Ofullkommelige Berningar; såsom be-
 gynte allenast/ men intet uthförde. Sådana Tanc-
 möter Wijsheten / som wi hört hafwa/ther hon säger:
 Han är fullkommen och hafwer vpsyft mång
 ÅHR. An täncker Menniskan widh sina Kärälskeli-
 ges eller andras tidige Dödh. At han måtte i något
 swärligen förshndat sigh emoot sin Gudh / som har vps-
 wächt Gudz Brede och förkortat honom Lifsuet. Men
 Wijsheten möter ock sådana/ Sinnet qwälliande
 Tancar / såyande: Ty han behagar Gudi/
 och är honom får. Och än: Ty hans Stäl
 behagade Gudi. Thersöre hastade han
 med honom uthu thetta onda Lefwerne. (a)

2. Orsaken
 til tidig
 Dödh.
 Gudz Kärleek.

Läran

(a) Ubi particula *yaq*, rationem reddens cur? non negligenda, quæ utrobique
 præponitur.

Lärande ther / at icke allenast thens Rättferdigas
 Fullkomlighet för Gudh; uthan ock Gudz Ål-
 skande Kärleek stundar Menniskior uthu thetta
 Ljffwet genom Döden til ett sällare Ljff. Thetta
 hafwa ock the Kloke Hedningar märckt / ty säger
 theras gamla Poët Menander: (b) Then Gu-
 darna älska / han döör en Yngling. Man seer thet
 wara intryckt i Naturen. Ty thet en älskar / thet sö-
 ker man gärna hafwa sig närmare; Och ju närmare
 thet är / ju meer sägnar thet Ögonen / och förnöjer
 Hiertat. En Wän älskar sin Wän / och är gärna ther
 hans Wän wilstas. En Fader och Moder älska sitt
 Barn / och kunna intet tola / at thet är länge uthur
 Ögnsynen. Hwem wil ta betaga Gudh / at han so-
 drar them närmare til sig / som honom älska / och the
 han älskar. Uthu Uselheet til Saligheet / uthu thetta
 onda Leswernet / til sin Himmelsnöjdande Samman-
 lesnad. Ty han behagade Gudi / och war
 honom kär / therföre hastade han med ho-
 nom uthu thetta onda Leswernet.

Som älskar
 then ena meer
 än then andra
 Psal. 104:31.
 Wjßh. II: 24.

S. 57. Wäl är thet wist; Alt H Erren haf-
 wer behagh til all sin Werck. Han älskar
 alt thet som til är / och hatar intet af alt thet
 han

(b) Οὐ γὰρ θεοὶ φιλοῦσιν, ἀποθνῄσκει νέος.
 in Sent, loc, 50, de Morte pag, 78.

Menander

han gjort hafwer. Men hwem skulle icke troo/
 at then samma goda Guden lijkwäl älskar meer thet
 ena Tinget / än thet andra. The lüfflige Creatur meer/
 än the intet Luff hafwa. The Förnuftige meer / än
 the Oförnuftige ; och ibland thesse åter : The Dygd
 och Gudälskande meer ; än the Odygde och Gudlöse.
 Meer the beständige Englar ; än the affällige Diefnar.
 Meer en Gudfruchtig Abel ; än sielfgod Cain. En
 lydlig Paulus meer ; än en aff trug och hoot snorekande/
 Saulus. Meer En öfwer Synden bitterlig gråtande
 Petrus ; än En / i sina Synder förtwiflande / Judas.
 Meer En spakfärdig och stilla Iacob ; än En wild och
 werflig sinnat Esau. Hvilken sin olifka Kärleek / han
 icke mindre låter see i sielfwa Wercket / än han then har
 opteckna låtit / så i thet Gambla / som Nya Testamen-
 tet. Ther säger han igenom sina Propheter : Lijkwäl
 hafwer iagh Jacob kär / och hatar Esau ;
 och hafwer giordt hans Berg öde / och
 hans Urff Drakomen til en Öfn. Här op-
 repar han genom sin Apostel : Säsom skrifwit är :
 Jacob älskade iag / men Esau hatade iag.
 Zede at i Gud äro Orsaken til ett sådant Haat / säsom
 i honom första och förnämsta Orsaken är til hans för-
 barmande Kärleek / mindre at han någon Meniskia
 til Wredzens Raar skapat hafwer / säsom tilredde.

Mal. 1:2/70

Rom. 9:13

Verf. 22

W

och ämpna

och ämpnade till Fördömmelsen. Och nej! Gud

Matth. x. 17.

är GUD / alt igenom god. Thersföre rymmar sigh in-

tet Haat medh hans Naturs fullkomliga Godheet;

Hvilket allena är war / aff Synden ofullkomlige / Na-

Wijsh. ii. 25.

turs Swagheet. Ey heller hafwer han något

beredt / ther han Haat til hade. Uthan i Men-

niskian sielff är Orsaken; som gör sigh hatefull hoos

Gud / med ett syndigt förhållande / afftrougt / och Gudz

willia moestrafswigt Sinne. Ey the som wan-

Hesek. ii. 21.

dra effter fins Hiertans styggelse och gruf-

welse / them skal iag lägga theras wesende

oppå theras Hufwud / säger HERRN.

1. Mos. b. 4:7.

Såsom samma Herre sade til Cain: Är thet icke

så? Om tu är from / så ästu tacknemblig;

Men ästu icke from / så blifwer icke Syn-

den säker eller fördold. Hvilket Salomon

hafwer tagit Gudh uhr Munnen / ther han säger:

Ords. ii. 10.

HERRN hafwer en Styggelse til wrong

Hierta / och ett behag til the Fromma.

Thenna Gudz Kärlek uppsätter Wijsheten för en Or-

sack / hwarföre Gud skyndar med sina Kärlekskelige aff

thetta usla Lijfwet: Hans Siäl behagade Gu-

di / thersföre skyndade han med honom 2c.

Märc

Märckel i Christne:

S. 58. At en Tidig Dödh / intet alltid är
 Gud; Bredes Tegn; som sagt hafwer: Blod-
 girige och falska skola icke komma til sin half-
 wa Alder. Then Ogudachtige / får en Anda /
 när honom obegwämbt är / och hans
 Green skal icke grönskas. Han warder
 affhämptat såsom en omogen Druswa aff
 Wijnträd; och såsom ett Olioträd bortfäl-
 ler sitt Blomster. Behan och Gud; Kärleek;
 Tegn / ty then sanna Guden säger här: Genom
 Wijsheitens Munn; Thens Rättferdigas Siäl
 behagade Gudi. Thersfore hastade han
 med honom uthu thetta onda Testwernet.

S. 59. Exempel finna sigh til bägge. Pharao
 förkortade Gudh Lifwet i röda Hafwet / efter han
 mootwilligt wijs frågade: Hoo är HERREN /
 hwilkens Röst iagh höra skal. Effter EX /
 then första Iuda Son / war argh för HERREN
 nom / thersfore drap han honom. Onan
 dödade HERREN och / efter hans Gerningar

Årwarning
 At tidig Dödh
 är / så bredes /
 som Rades
 Tegn

Psal. 55: 4.
 Job. 15: 32 /
 33.

Exempel til
 the förra.

2. Mos. 14: 28.

1. Mos. 6: 38: 70

1. Chron. 2: 30

1. Mos. 6: 38: 10

4. Mos. 16. 32/33. misshagade Gudi. Korah / Dathan / och Abiram / medh heela sitt vproriska Anhang / blefwo hastigt förtärde af Gudz Brede: Ty Jorden remnade vnder them / och uplät sin Munn / at the foro lefwandes neder i Helfwete. När Propheten Ezechiel propheterade i HERRans Rampn / bleff Platia Banaia Son / En Furste i Folcket / hastigt brådöd; effter han war en otrogen Stäl / som gjorde Glänck aff Gudz Ord. För sin Otroo skull bleff Riddaren i Samaria förtrampat. Achitophel och Iudas, aggade aff ett ondt Samwete / af hände sig sielfwa Lifswet. För sitt förargelige Lefswerne föllo Eli Söner i Strijden: Saul på sitt Sward / ic. Och sådana tusende Exempel flera / aff them / som hafwa / under Gudz hembdsökiande Brede / i sina Ogerningar / most lyckta Lifsz: Dagen / förr än then rätta Dödz: Afstonden / aff Gudh förefatt / kommen war.

2. Kon 7:17.
2. Sam 17:23.
Matth. 27:4.
Apostl. 1:18.

1. Sam. 2:31/
34.
Cap. 31: 4/5.

Jesa. 38:13.

Til thet senas
ic.

S. 60. Men thet finnes icke mindre Exempel aff Rättferdige och Gudfruchtige Stålar; hwilka Gudh hafwer förefatt ett luttet Lopp / at förtungas i then syndiga Kroppen; Skyndande them aff thetta elända Lefswernet: ty theras Stäl behagar honom wäl. Huru många otaligt 1000 Barn kallar Gudh til sig

till sig i thet Ewiga Ljusstwet / som nappast sina syndiga
 Ögon i thetta Ljusstwet öpnat hafwa. Theras ofkyldi-
 ga Siälur behagar Gudi wäl / at han medh them må
 fylla Himmelen; effter the äldrige göra sina Siälur
 genom Synden Gudi obehagelige / Himmelen osvär-
 dige. Romung Iosæ Exempel är kunnigt / til hwilken
 Gud säha lätt: **Sij / iagh wil samka tigh / til**
tina Fäder / at tu uthi tina Graff medh
Fryd samkat warder / at tin Ögon icke sko-
la see all thenna Dlyckona / som iag öfwer
thetta Rum och theß inbyggjare skal koma
läta. Hwem will icke troo / at then samma Kärlecks-
 fulla Guden / så förr / som sedan / litta Nåde har wede-
 faras lätit mången Gudälskande och sig Elskelige Siäl /
 then han hafwer skyndat ifrån Ljusstwet; när the nyligst
 hade begynt leswa; Eller affskarit them Ljusstwet / när
 thet syntes nappast wara halfleswat: När the syntes
 måst tienlige at leswa: måst nyttige i Werldenne;
 mögnast til at tiena Gud: södrast af Förstånd oc Kraff-
 ter / at tiena andra Menniskior til goda. Hwilket Gud;
 Andra medh särdeles Ordasätt har anteckna welat: **At**
Ljusstwet skärs twert aff: At thet slites sönder /
såsom en kleen Träd: At thet lyctas / förr än thet
effter natursens Lopp / ändas skulle.

1. Chron. 34
37.

Jesa. 38. 12.

Henochs Ex-
empel.

S. 61. Hvem vil icke troo/ at Henoch såsom en klarlysande Gudachtighetenes Spegel i sin Tidh/långre hade kunnat förelysa mångom til lika Gudachtigheets Öfning/ om han långre lefwat hade/som han långre hade kunnat lefwa. Ther Trones Fäder/så förr/som efter honom / sin Lifsz-tijd länger brachte: til 800 à 900 Åhr / öfwer och vnder. Ther icke Gudz dragande Kärleek hade giordt hans Lius mörckt här i thet flychtiga / at thet måtte thes snarare vplysa i thet Ewigga Lifswet. Hans Siäl behagade Gudi: Therfore skyndade han honom til sig i Himmelen; När han nappast hade / (effter natursens Lopp then Tijden) halff-lefwat: Samånga Åhr / som Dagarna äro Åhret / 365 nembligen. Thenna Gudz brinnande Kärleek / emoot then sig ålfstande Siälen / war så **STOR**; at han intet wille; så **DM**; at han intet tolde / thet Kroppen på ett ordenteligit / och allo Rote wahnligit Sätt / skulle ifrån Siälen och läggias dödh i Jorden / til at förwänta then stora **HERANS** tilkom-melse Dag; som här i Lifswet hade warit vplifswat / rörd och förd aff en så förnuftig och Gudelig Siäl och Andä. Utan han togh til sig tillika med then odödelige Siälen / then dödelige Kroppen / thet Synliga wäsendet / med then osynlige Andan. En säger Moses efter tånckeligen i the helige Fäders Historia förr Syndafloden: Henoch / effter han förde itt gudeli-

1. Mos. 6. 5. 24.

git

git Ieswerne / togh Gud honom bort / och
han wart sedan intet sedder.

S. 62. Hwem wille icke troo / at then nittälstande Elias Exempel.
Elias längre hade kunnat Ieswa ; och i Gudz Folck / til
Gudz Ahra / mycket godt skaffa. Allena Gudz brinnande
Kärleek sände honom til brinnande Wagnar och Hästar /
oc afhämtade honom tillifka med Kropp oc Siäl ifrån 2. Kon. 2. 12.
then förföllande Jorden / til sig kärkommen i Himmes
len. Gudz Kärleek kunde intet lijda / at then skulle
längre anfächtas på Jorden / som war sig så kär i Him
melen. Gudz Kärleek kunde intet lijda / at Kropp
pen skulle mulna i Mullen / som hade warit en så ädel
Siäls säkra heemwiist och lydiga wärcktyng til stora
Gudz Werck / hans Ahros och Låros befremtande.
Gudz Kärleek war intet nögd medh then ena Deelen :
Siälen allena / ty hemptade han til sigh Kropp och
Siäl tillifka.

S. 63. O Kärleekzfulle Gudh / hwars Hierta Tröskeligt
brister af Kärleek emoot them som tig älska! Ach oför- Slut af
anderltige Gudh! Skulle wij wispsinte Menniskior Gudz oförans
kunna inbilla oss / at tu äst som wij : til Sinne och Hier- derligheet.
ta föranderltige. Ach ney! Tu blifwer then tu 2. Mos 6:4:14.
äst: Tu äst then tu har warit. Säsom titt
Nampn är: HERRen / som är; som war / som Oppenb. 1:8.
komma skal. Tu äst / som tu warit hafwer GOD :
Ingen

Matth. 19: 17. Ingen är godh / uthan Gudh allena.
 Psal. 115: 3. Tu äst / som tu varit hafwer Allmächtig: Ty tu
 kanst göra hwad tu wilt: Tu äst som tu har wa-
 rit oändelig: Ty / tin Ähr taga ingen Anda.
 Psal. 102: 28. Tu äst / som tu varit hafwer allwiss: Ty tu gör
 alt wäl i sinom Tijd. Tu äst / som tu varit hafa-
 wer / full aff Kärleek: Ty titt Hierta brister /
 Jerem. 31: 30. aff Kärleek och förbarmande. Tu wilt icke / at
 2. Petr. 3: 9. någon skal förgås: Uthan at hwar och en
 wänder sigh til bättring. Tu hafwer iw ingen
 Lust til thens ogudachtigas Dödh: Utan at han
 Hesech. 18: 25. umwender sig ifrån sitt Wäsende och lefwer. Tu
 32. läter wäl Menniskior na döo; Men tu säger åter:
 Sap. 33: 11. Kommer igen I Menniskiors Barn. Tu
 Psal. 90: 3. äst then / Tu varit hafwer i älskande / i dragan-
 de: Älskande the Tina: Dragande til tig alla the tig
 älska. Enom trängtande David, som säger: Min
 Psal. 42: 30. Stäl törstar effter Gudh / effter lefwande
 Gud: När skal iag ther til komma / at iag
 måtte see Gudz Ansichte. Skal then Tijden
 komma / i hwilken Gudz dragande Kärleek / som i Lifs-
 wet hafwer dragit Hiertat til sin älskan / och trängt
 effter Gudz werckeliga älskande / skal i Döden draga
 til sig

till sigh Siälen / som sedan i Ewigheet skal siunga :
 Tu hafwer uthtagit mina Siäl uthu Dö, Psal 116:8,
 denom / min Ögon ifrån Tårar / min Foot
 ifrån Fall. Enom Suckande Paulo / som säger :
 Jagh åstundar skillias hädan / och wara Phil. 1: 23.
 när Christo / hwilket ock mycket bättre wo-
 re. Skal Stunden fundelignalkas / i hwilken han
 märckia skal / at Gud; dragande Kärleek har dragit ho-
 nom til sin åstundans Andamål. Ther Thetta för-
 gängeliga skal iklåda sigh oförgängelig, 1. Cor. 15: 53
 heet / och thetta dödeliga / odödeligheet;
 och sedan i Ewigheet trothande säya: Hoo kan skil- Rom. 8: 39
 lia mig ifrån Gud; Kärleek / som är i Christo
 Jesu!

Lärer i Fåfångelige:

S. 64. Som wandren medh Edra fåfångelige Lårdom
 Tänckar i the Ting som Eder förhöga äro: I Högden: Ibr Men-
 I Himmelen: Ibland the Helige: Med then oändeli- niskians få-
 ge. Ther I doch billigt borde betänckia / at I wan- fänge Tänck-
 dren än på then nedrigste Jorde / klimpen / arme Jorde kar.
 matskar ibland ohelige / ändelige! Ther wij råfa I ett ödestu-
 som nogast på thet här på Jordenne är; tande Wijsh. 9: 16 /
17

N

och fin-

och finne medly Plas på thet / som för han-
 denne år. Hoo wil tå uthransaka thet i
 Himmelen år? I Förwetne: Som willien up-
 stiga i Gudz Allwißheetz Rådhammar: Uchforsta
 Gudz Sinne: Insluta Gud såfeng i Himmelen; så
 som listet stötande thet / som skeer på Jordenne: Och
 binda alt thet som skeer och händer wid ett oundwikeli-
 git Öde / och Sakernas hårdt förknippande med hwar
 annan / til en sådan wärckan och ånda: (e) Så til Dö-
 den / som til Lijfwet: Så til Fördömmelsen / som Saa-
 ligheten. Ther Wißheten them åter lära stulle / som
 säger: Hwilken Menniskia weet Gudz Råd /
 eller hoo kan tänckia hwad Gud will? Ty
 en dödelia Menniskios Tanckar seela / och
 wår Anslag äro owiß. Ty then dödelige
 Kroppen beswärar Siälena / och then Jor-
 deska Boningen förtungar Sinnet / som
 mycket täncker.

Ver. 13/14/15.

I Stjerne-
 sijlande.

S. 65. Andrer thesfore Edra köttslige Tanckar
 til ett Christeligare Sinne; alle i / som vnderstån Eder
 aff Stjernornas Lopp / och Planeternas Stånd på
 Himmelen willia göra alt thet som skeer på Jordenne
 owiß

(e) Equidem æterna constitutione crediderim, nexuq; causarum latentium, & mul-
 to ante destinatarum, suum quemq; ordinem immutabili lege percurrere, Curti-
 us lib. 5. c. 11. n. 10.

owillkorligt / oundwiskeligt; Som thådan dragen
 hvars och ens / Menniskios i Synnerheet / Lycka och
 Olycka; Wälstånd / eller obestånd: Långt Liff / eller
 hastig Död. Men hwar blir då Gud; dragande Kärlek
 emot sina Kärälskeliga / them han skyndar ifrån Men-
 niskiors / til sin / Ewig / förnöijande / Sammanlesnad?
 Hwar blir ock då Gud; til Straffet dragande hembd /
 emot the obootferdige och hårdnakade; them han
 förtortar Dagarna / at the icke wid längre Liff; dagar
 mehra ondt stifta kunna?

S. 66. Låt så wara / at Gud och Naturen intet
 har giordt något såfångt: at Himmelen / såsom han är
 öfwer Jorden; ock skal hafwa sitt Härrewelle öfwer
 henne; Och the Himmelska Stora Kroppar / sin Wäre-
 kan i thesse små Jordiske. Låt så wara / at en Stiern-
 kiffare kan aff Planeternas geenstånd emot hwar an-
 nan: Eller Sammanstånd med hwar annan i ett do-
 mo coelesti, Himmels Huus / spå föruth om stora
 fölliande Förändringar. Så äre the listwål meer all-
 menne / än synnerlige: Meer heela Werlden i gemeen /
 än något Land i synnerheet beträffande. Ty än skönt
 the göra sina periodos Magnas hwar 800 Åhr / ifrån
 Werldennes Skapelse: än sina mindre tidsens om-
 gånger / hwar 400 ic. På hwilka the observerat haf-
 wa något synnerligt och owanligt wara skedt. Så
 som wij äfwen thenna Tiden / uthi en sådan periodo

Hvars Spä-
 dom meer all-
 män än syn-
 nerlig.

N ij

magna

magna, tidsens Stora Umgång lefwa skola; Thers
 före och somblige sluta nu tilstunda en stoor Werlden-
 nes förwandling. Antingen: at thet warder sköopt i en
 annan Form med Rijken och Regementen i Werlden;
 Eller at Evangelij Ljus warder uplysende många
 Hedniste Länder och ochristnas mörcka Hiertan; El-
 ler at heela Werldennes Domare kommer i sin ytter-
 sta tilkomst/ och slår tillsammans thenna skapade Klim-
 pen: Förnylande alt; och alt til sitt förra **N E E**
 görande. An skönt/ säger iagh the vnderstå sigh aff
 Lidernas jennförande/ och Stjernornas förra
 Stånd på Himmelen/ kunna spå någon förän-
 dring föruth; Så hafwa the likwål nappast kun-
 nat then specificera eller Rampn gifwa; wara i ge-
 meen för then tilstundande Fähran; men kunna nap-
 past säna/ hwem thet i synnerheet lærer gälla. At Krug
 och Blodsothgiutelser; Hunger och Dyrtyd: Pe-
 stilentia och besmittelige Stukdomar / &c. Lära sig up-
 pa: wiida grassera i Werlden och många Menniskior
 Liffwet förkorta. Men hwilket Land / Provins,
 Stad eller Folck/ thet lærer träffa / understår sig nap-
 past någon/ uthan förnätigt wiß förwist affsäna;
 mindre hwar och en Menniska i synnerheet Sin Lycka
 eller Olycka förkunna; Så framt the teke willia sigh
 tillmåla / thet Gudh sade til the stumma Afgudar:
Förtunner oss hwad här efter komma skal/
 så willie

Så villie wij merckia at **J** ären Gudar. (d)

S. 67. Lätt så wara / at en Nativitet, Ställa-
re / eller Plånet = Låfare inbillar sig / antingen aff Him-
melens Ståndz uthräknande widh thens eller thens
Födelse; Eller aff Händernas Characterer, Linier
och Ränder kunna förespå enom Moot, eller Medgång:
Hälsa eller Kranckheet: Longt eller stact ot Liff / ic. Så
lärer doch ingen / Christelig sinnat / sådant uthgifs wa
för en ofeelbar Sanning. Uthan / som thet är / måst
en Wisning; som undertiden kan drabba inn / men
äter offta slå seelt. Hwar blifwer ock elliest Gudz nå-
dige Försynn och Styrelse? Hwar blifwa ock the
Christinas trogna och innerliga Böner? Som offta
frånwända of thet Gnda / til hwilket wij aff Naturen
altid / så benågne / som mogne äro; of / för Synden
stul / ofwer Huswudet hänger / och Dietwulen dageligen
påskyndar. Och tilwänder of åter thet goda; Wun-
nit med Bönen hoos Gudz förbarmande Nåde.

S. 68. Fast mindre kunna alla thessa medh all
sin Konst; med alt sitt Arbete och uthräknande såna
en Meniskia sin Dödsdag och Dödztijma præcise,
och wist insallande / föruth. Ty thetta hörer allena

N iij

Gudi

(d) *Præscientia futurorum, non est hominis, sed Dei.*

Hieron: in 23. Cap. Daniel. Verf. II. Inter Oper. Ejus. Tom. 4. p. m. 497.

Futurorum solius Dei notitia est.

Idem in cap. 28. Jerem. verf. II. Eod. Tom. p. m. 291.

J Plånet
Ställande

J Dödtis-
mans uthwif-
sande.

Gud till. (e) Hvilken har gifwit Luffwet / och tager
 thet åter / när han wil. Ty säger David: **Min Tid**
 står i tina Händer. Ther icke någon får en be-
 synnerlig Gudz Uplysning / och kan säna / som Prophe-
 ten Elia fordom til Kon. Ahasia Bodskap i Samaria:
 Tu skalt icke komma aff Sängena / ther tu
 sig pålagt hafwer / uthan skalt Döden döo.
 Som Elisa; hvilken sade then otrogne Riddaren / och
 then Hedniste Konungen Benhadad, thetas Dödsdag
 föruth. Eller med Propheten Iesaja, som sade til Ko-
 nung Hiskia: Beställ om titt Huusz / ty tu
 måste döo / och icke wid Luff blifwa. Och åter:
 Sij / Gudh wil ännu föröka tina Dagar
 IS Åhr. Så heter thet: HERRen vppenba-
 rar sinom Tienarom Prophetomen sina
 Hemlighheet. Men annars heter thet: Hwad
 han göra wil / thet seer ingen; och Wädret
 som för handenne är / märcker ingen Men-
 niska. Lärer förthenstul i Christne / at hwarken
 Planeter eller Stiernor: hwarken medfödde Linier eller

Psal. 31: 16.

2. Kon. 17: 41.
16.

Cap. 7: 2 / 20.

Cap. 8: 10.

Jesa. 38: 1.

Berf. 5.

Amos 3: 7.

Spr. 16: 19.

(e) Legantur CAUSINI observationes Astrologicae, ubi variis exemplis falsi arguit,
 convincitq; Judiciariorum Astrologiam. Somnia deliciosa, & solennia Astrolo-
 gorum mendacia predictiones illas, ex horoscopis institutas, appellans. Quis
 credat, inquit, fallacibus nugis? Quis futura nisi Deus dicat? p. m. 98, 105.
 Cui addi potest Joan Calvini Admonitio adversus Astrologiam, quam Judicia-
 riam vocant. Inter ejus Opuscula pag 801.

Strifnor necessitera eller nöderängia någon Gud,
fruchtig til en tidig Död; uthan Gudz dragande Kär-
leek / om hwilken Wissheten här Witnar; Hans
Siäl behagade Gudi. Thersfore hastade
han med honom utu thetta onda Leswernet.

Tröster Eder I Sörjande.

S. 69. - Moste än Edra Kärälskelige förwisna/
såsom Blomsiren moot Hösten: Mistä sin Sägring/
som Trään om Wintren: Ja moste än Kroppen / så
som Wijnrankarna / med Jord betäckt warda. Ach!
Så låter Eder Hiertans Hugnad wara: Ut then I
älskat hafwen / han är ock älskat aff Gudh. Han / som
war förd genom Gudz underlige Förshyn i Eder
Sködt /; Hugnas nu / som han förd är aff Englarna /
i Abrahams Sködt. Han som har legat i Eder Famn;
Han ligger nu til Jesu / sin Frelsares / Bröst. Ach!
Misgunner honom icke then Glädien! Misgunner icke /
at Gudz Kärleek har varit starkare / än Eder Kär-
leek. Ut hans Kärleek har öfwerwunnit Eder Kärleek.
Hans Siäl behagade Gudi. Thersfore
hastade han medh henne uthu thetta onda
Leswernet. Sierran ifrån Jorden / til sig i Himme-
len: Sierran ifrån Eder Kärleek / at han måtte wara
sin älskande Kärleek så mycket närmare!

TRÖST
för the Sör-
jande.
Aff Gudz til-
sig dragande
Kärleek.

Ter

Textens III Deel.

Textens
3. Deel.
Med förän-
de Tredie
Orsaken til
en snar död.
The Saltge
Dödas Egen
Dyrtia.

S. 70. Twenne Orsaker hafwa wi hört aff
Wijsheten upsatta/ som skynda then Rättferdiga uthu
Lijfwet i Döden; Igenom Döden til roo i Gräfwen/
til Sällheet i Himmelen. Nembligen thens Rättfer-
digas Snara fullkomligheet/ och Gudz hastande Kär-
leek: An står åter then Tredie / som är hårt förknip-
pat medh the förrige; Särdeles infattad i Gudz dra-
gande Kärleek: The Rättferdigas egen NYTTA.
Ty säger Wijsheten: Then Rättferdige war-
der borttagen ibland Syndare/ och war-
der borttryckt; Gud hastar med honom utu
thetta onda Leswernet. Therest wi see åter/at
mängen Menniska döör/ förr än han effter Natursens
Lopp döo skulle/ ty brukar här Wijsheten sådana Ord/
som thet tydeligen uthryckia: At then warder Bortta-
gen ifrån Lijfwet/ som ännu längre lefwa kunde: War-
der borttryckt / förn tijder war: hastad uthu Les-
wernet / som än syntes hafwa mycket oleswa. Men
hwarföre thet? At onskan icke skal förwända
hans Förstånd / eller falsk Lära bedraga
hans Siäl. Ty ond Exempel försöra och
och förs

förderfwa en om thet goda / och then onda
begärelsen förwänder ett ofkyldigt Hierta.

S. 71. Här wore ämpne / Christne Siälur / snarare at skrifa en widlyftig Book / än en kort Predi-
kan; Om man omständeligen uthföra wille / huru
Ondskan har förwändt / och än förwänder många
otalige Menniskors rätta / och til Himmelsk Wijsheet
ledande / Förstånd / i Oförstånd / och i förderfwoet stör-
tande Galenskap: Huru Falsk Lära har bedragit /
och än bedrager många Tusende Siälur: Huru
ond Exempel försöra och förderfwa mångom thet
goda: Huru then Onnda Begärelsen förwänder
många ofkyldiga Hiertan. Här fodrades ock snarare
blodige Tårar / än Bleck i Pennan / til at beskriwa
ett sådant Elände. På thet the säkre Menni-
skior måtte doch / om icke aff trogne Wahrningar och
Förmaningar; lijkwål aff Tårars Skrifte och Blodjs-
stänckta Bookstäfwer bewelas / til at begråta / thetas /
här til öswade Galenskap / Wårdzlödsheet och Säker-
heet / sig bättre här effter taga til wahra / och Christ-
försichteligare Leswerne föra. The Gudålstande åter
uthbrista i medynkans Tårar öfwer the många otali-
ge / som reda försörde äro / och än försörde warda.
En the äro doch alt för många / som genom Werldens
nes smickrande Argheet: Satans wakande Hin-

Här i Werl-
den är ett obes-
krifwelligt
Elände.

D

derlist:

derlist: Rötzens retande Lusta/och Rättersta Lärors
sagra och falska Skeen bedragne warda!

Ther alla äro
Syndare.

S. 72. Thetta uppsätter Wijsheten och för en
Orsach: Hwarföre Gud skyndar mängen Rättfer-
dig uthu thenna försörande Werlden / til then Him-
melsta Glädten / sänande: Han warder bortta-
gen ifrån Lijfwet ibland Syndare. Syn-
dare äre wi / Gudi klagat / alla / ifrån then första Mens-
nistian / som skapades til Lijfwet / och föll genom Syn-
den i Döden; Til then sidste / som födes til Lijfwet /
och affgår genom Döden / som Syndennes Löön
är. Syndare äro alla / så then som döör / som then i

Rom. 6: 23.

Cap. 3: 23.

Bers. 10.

Ordspr. 20: 6 /
9.

Lijfwet lämbnas. Här är ingen åthskildnad:
Allesamman äro the Syndare / och haf-
wa intet berömma sig af för Gudi. Then
är icke til som Rättferdigh är / icke en.
Månge Menniskior warda fromme falla-
de; Men hoo skal finna en then rättliga
from är? Hoo kan säna? Jagh är reen i
mitt Hierta och klaar ifrån mina Synder?

Doch ibland
Syndare
Rättferdige.

S. 73. Alla äro wäl lika til fördömmelsen; then
the alla förmedelst thet första Afallet / och på Erfda sees
let / lika förtient hafwa. Alla äro lika i Jesu före-
wårswade Rättferdigheet; then the alla uthan nå-
gon sin

gon sin Förtienslika kunde til godo niuta. Men ther
 uthi består Släckheten / at intet alla med Trona then
 anamma willia ; uthan förachta / wahnwyrda / för-
 wårdzlösa. Thetta är Saken / hwarföre Menniski-
 orna fördeelte warda i tvenne Partijer: 3 Syndare.
 Obootferdige nembligen: Om sin Siäl och Sa-
 ligheet liffet förliande: Och 3 Esu dyrt förwårswade
 Försoning i sitt kötkliga Sinne / i sin Yppigheet och
 Säkerheet förlorande. 3 Rättferdige / icke aff
 sig sielfwa / uthan för 3 Esu Rättferdigheet / then the
 sigh med Trona tillägna: Ther widh the sigh fast hä-
 la: Ther ifrån the sigh intet draga eller stillia låta /
 hwarcken i Lifswet / eller Döden.

S. 74. Om Sådana säger här Wijsheten / at
 the warda borttagne ifrån Lifswet ibland Syn-
 dare / och warda borttrychte / at Onskan
 icke skal förwända theas Förstånd. Ge-
 nom Onskan förstås här intet egentligen thet mykna
 Onnda / som Synnen påföllier / til ett Straff aff
 Gudh / ther om Propheten säger: *Ur ock något*
 ondt i Stadenom / thet Herren icke gör?
 (f) Genom hwilket Onnda then goda Guden intet sö-

*Thesse undra-
gas Onskan.*

Amos 3:6.

D ij

fer för

(f) Unde notum discrimen inter *malum pena* & *malum culpa* apud Theolo-
 gos. Ab utroq; liberationem petere licitum Christianis; modo in vera humili-
 tate & poenitentia divinae voluntati submitatur liberationis modus. Attamen de

* custodia

ker förwända Menniskiones Förstånd / uthan at vplh
 sa thet / til rätta föra / och ifrån thet Onnda til thet Gode:
 Ifrån fördömmelsens til lifszens Wäg / handleda.
 På thet at then Willfarande måtte komma til rätta
 ifrån sina Wägars willo: Thet i Säkerheten förkiu
 sta Sinnet besinna och ångra sin öfwade Säkunnigheet:
 Thet ifrån sin Fader / i Sielffzwäld och Wällust / fier
 ran löpande Barnet / återwända: Til sin / genom
 Synden öfwer gifwa / Himmelske Fader / sökia: Om
 Nåd bidia: Och honom hierteligen omfampna medh
 then förlorade Sonen. Thersöre stod Jesus Werl
 dennes Frelfare reda i thet Gambla Testamentet / och
 uthäfte sig allom: Att han skulle vpsökia thet
 borttappade och igenhempta thet förwilt
 och förbinda thet sargade / och stärckia thet
 swaga. Swilket han uthi Nyia Testamentet i Lifs
 nelse wiß wißat / och i sina Rötz Dagar medh sielf
 wa wärcket bekräftat hafwer. Thersöre thetta
 Straff Onnda / såsom thet härrörer aff then genom
 gode Guden / aff hwilkom intet ondt någon sin kom
 ma kan / i sig sielf intet ondt är; Uthan så wißda thet /
 then aff Säkerheet om sigh öma Syndaren ondt gör /
 förn han får thet Davidz Sinne / och säger: Thet är
 migh

* custodia à malis culpæ magis foliciti esse debemus, quam de externa libera
 tione à malis pœnæ, quæ per se non mala; Et sine quibus vix datur esse
 Christianus, nec ingressus in regnum cœlorum. Act. 14:22. Vide Gerhard
 Harmon, Evang. Tom. II. cap. 180, pag. 1684.

Luc. 15: 12
 seq.

Delech. 18: 12 /
 13.

Matth. 18: 12 /
 13.
 Luc. 15: 4 / 5.

mig Lufft / HERR / at tu hafwer spåft mig / Pfal. 119: 71.
 at iagh må lära tina rätter.

S. 75. Men här förstås thet osäneliga medfödda Swad genom onskan förstås.
 onda: Til alla Adams Barn sig sträckande: Them i boende; sig sielft och andra förförande / Onskan, Förwändande icke allena ens eget Förstånd; uthan ock förderfwande enom androm thet goda genom onda Exempel. Hwar öfwer Gudh klagade i then förra Werlden: At Menniskians 1. Mos. 6: 5-6 Cap. 8: 21.
 Hiertans vpsåat och Tancke war altijdh benågen til thet ondt war. Ther öfwer klagade Iesus wid Werldennes förnyelse genom Christiendomen: At aff Menniskionnes Hierta uthgick och Matth. 15: 18/ 19.
 wisse sigh i Munn / i åthåfwer / i Gerningar: Onda Tanckar / Mord / Hoor / Skörlesnat / Luffwerij / falskt Wittne / hädelse. Effter Jesu Dödh / klagade then Lärjungen / som i Luffwet lågh in 1. Joh. 5: 9.
 til hans Bröst: At heela Werlden är stadd i thet Onda. Här öfwer klaga och sucka ån wisseligen alla rättfärdige HERRANS Tienare: Alla Gudfruchtige och widh Merldennes Ondska och Argheet länge sedan ledsne Siälur; som åsee moste / huru Werlden meer och meer argare warder / sw närmare

esse debemus, quam de exterioribus malis; Et sine quibus vix deus in calorum, Act. 14: 22. Vide Gal. 1: 10.

1. Mos. 6:5.

hon ströder til sin allmenna Undergång. Säg Gud
at Menniskionnes Ondska war stoor på
Jordenne widh Andan aff then förra Werlden/
hwiilken medh sin Dreenligheet nedsänctes i Synnda-
floden; Så får han så mycket större Orsach / seendes
nu neder aff sin höga Himmel til them som boe på Jor-
denne / och sinandes / huru theras Ondska icke allenast
stoor / uthan ännu är fast större worden.

Ondskan nu
större / än
fordom
i Barndom-
men

S. 76. Stoor och större i Barndomen;
som nu låter spörja then Ondskan i sig / i hwiilken the
Äldrige fordom Barn warit hafwa. Kunmandes nap-
past redeligen tala / och låtandes lijkwäl strax höra thet
Onda leeka på sin stapplande Tunga. Kunna förr
swäria / än bidia? Förr nämna Diefwulen / än Gud:
Påkalla för Förderfwaren / än Skaparen: Förmå intet
göra thet / som tienar til theras Kroppz nytta; och för-
må lijkwäl göra thet som kan störta både Kropp oc Siäl
i Helfwettis Eld! O elände / at sådana spåda Plantor /
föda sielfwa förderfwellens Matk aff sigh / som them
simmelig och Swinnerlig förderfwa kan!

I Ungdom-
men

S. 77. Stoor och Större i Ungdomen;
som nu för förra Tjiders Leek / til then äldren tienande /
har slagit sig til wåra Tjiders oloflige Speel i Odyn-
der: Til Yppigheet och Lättferdigheet; til Suus och
Duus; til dubblande och spelande. Warandes intet
mogne

mogne til Åhren/ och lifswäl fullmogne i Guds Rike.
Förkortande sigh Lifswet medh otidigh Syndalefnad;
som med Christeligit Beswerne thet förlängia / eller äth
minstone sitt / aff Gudh föresatte Måål hinna kunde.
O Elände! at sådana Ungdoms Blomster förr blekna
aff Odnygd / än the rönna och mogne warda i Dnygder!

S. 78. Stoor och Större i Medåldren; I Medåldren
som för upbyggjande/ Gudi behagelige / Länder och
Rijken nyttige Wärd; lägger sitt Sinne / Förstånd
och Anslag på Gudi misshagelige/ Land och Folk/ och
sigh änteligen sielf förstörande Argheet / Egennyt-
tigheet/ Pracht och Öfwermod. O wee! At thetas
Händer nu arbeta til en allmen förstöring; som for-
dom arbetade enhälligt til alles Säkerheet: At thetas
Hierta trångtar effter så Gistia i grumligt / och aff nå-
gon olyckas Storm uprört / Wain; Som fordom
trångtade effter at alt måtte stå uprätt / och i sitt goda
skick och lag!

S. 79. Stoor och Större i höga åldren; I Höga åldren
Som nu äro Barn i thet Christeliga Förståndet; och
nog åldersstijgne i Illklookheet. Til Kraffterna uth-
mattade/ meer aff odnygdens öfning / än Dnygdens
Gerning. Til Rychte meer kunnige aff Illfundigheet
och Griller / Haat och Affwund / Girugheet och Sger-
ningar; An Redelighheet och Richtigheet/ Beredwill-
lighheet och Benägenheet/ Misstunsamheet och hårlige
Bedriff

Bedriffer. O wee! at the Grådhåren göra sig sielf,
wa så förachteliga / som fordom i så stoort wårde warit
hafwa!

Ondskan bår
Dygdensampn
Ephes. 5: 16.

S. 80. Hade Apostelen ståål at säya om sin tijd/
at han Ond war. Så hafwa wij så mycket meera
fog/ at säya om våra Tijder / at the äro Ondare!
Kunde han thet säya wid Christendomens begynnelse/
huru mycket meer wij nu / ther war Christendom syns
aldeles willia förfalla / med then / på Werldennes ända
infallne Tijden; Zhwilken man Dygd- och båsvelöös
syndar / säyande medh the genomsäkre Menniskiors
Barn: Herren seer thet intet / och Jacobs
Gudh achtar thet intet. Zhwilken man icke
meer blygz för thet illa giordt är / uthan man yfswes/
gläder och berömmar sigh ther aff / lijka som the i
Sodom. (g) Zhwilken alt Straffz hotande / åttwar-
ningar och förmaningar äre wordne ett åtlöje och
gabberij. Zhwilken Odugd intet meer bår odygdens
Nampn / uthan prängar medh Dygdens Titel. Syl-
lerij har såde Nampn af förnöyande Lustigheet ibland
goda Wänner: Frässande aff goda giorda Måltider:
Lättferdig sammanlesnad; aff förtroligit Umgänge:
Zusnedig Förslagenheet; aff snällhittande Kloofheet:
Heem

Psal. 94: 7.

Esa. 3: 9.

1. Mos. 6: 19:
19.

(g) Sed nullum scelus coram Deo tam abominabile est, quam de præteritis peccatis
gaudere & exultare. inquit August, lib. de Salutarib, Document, cap. 11.

Heemligt bedrägerij under Wänligheet; af Po-
litiskt Weet / at kunna omgå med Folck: Nijshheet; aff
Huusachtigheet: Högferd och Pracht; af Kroppsens
nödiga Torstighheet: Ohöfviskt Snack; aff höfligit
skämt: Stundeligh Swordom och Eder; aff wahn-
lige Ordastäd / och allom öfsweltige wahnia / ic. Och hoo
förmå alt opräckna? Hoo troor ock / at Gudh ther
öfwer så swårliga wredgas? Och hoo fruchtar
sigh imedler Tijd för hans Brymheet? Swee!
O Elände! At heela Werlden / och wårt / elliest nogh
usla Lijff / så sult är med een förbannat Jemmer /
och så hart när Hellsweetit! Ach! at Diefswulens
Urgheet så stoor är: Hans onda Wercktyng aldrigh
fyrande: Menniskians egen onska tilstämmande /
samtyckande / sigh sielff försörande / och äntelig i För-
derstwet störtande!

Psal. 90:11.

Psal. 88: 4.

S. 81. Emoot thetta onda badh Jesus sin
Himmelste Fader för sina Lärjungar; När han badh
om sin Förklarung / och sin Församblings uppehåld-
ning / ther han nu ifrån them stillias skulle. Jag be-
der / sade han / för them / som tu mig gifwit
hafwer / at tu förwararar them ifrån DN-
DS. Ifrån Diefswulen / nembligen: Hans för-
sät och ondska; Som han är sielsswa Onda / och alle

Jesus Bön
ther emoot

Joh. 17: 9/
15.

P

Ondk

1. Joh. 5:19.

Undk vphoff. Ifrån Synnden: Såsom thet On-
 das Springefälla och Uhrsprung. Ifrån Werlden:
 Såsom heel och hållen stadd i thet Onnda. Ifrån hwar
 iehanda Nöd och Ansechtning / 26. Icke at the
 ther ifrån aldeles befriade blifwa måtte / ty thet war
 them intet nyttigt; (h) Uthan at the ther under intet
 vpgifwas och undergå måtte: At förföllielsen måtte
 vara them en förfökelse; icke ett förderff: En törning
 i trona; Icke en Undergång i förwiflan. At thet
 Christeligt Hopp och Tolamod alt öfwerwinna måt-
 te; århållandes then ena Segren effter then andra / til
 thet the i Döden med honom / och för hans skul behöllo
 then Falltomlige; bekommande så alla rättstassens
 Christeliga Krigsmåns rätta Löön: Härlighetens
 nes owanskelige Krona!

2. Pet. 5:4.

Och Wär

S. 82. Effter nu Werlden så arg är; som wi
 hört hafwa. Så förförande / och ett Christeligt
 Sinne snart förwändande / som wi dageligen pröfwa
 moste. Ach! så låter oss sundeligen sucka / at våra
 Dagar snart i thetta onda Leswernet måtte fullkomna-
 de warda! Wij medh thenna Salige Herren
 ifrån Syndennes Luff skyndade / och i then Ewiga
 Sällheten försatte! Förn vårt Christeliga För-
 stånd!

(h) Non orat; ne à malis pœnæ in hac vita seruentur; eum hoc saluti Eorum non expedierit. Sed ne per impatientiam, inconstantiam, vel timorem deficiant in-
 adversis, Ex Dionysio in Joh. 17. Gerh. Harm, loco paulo ante citato,

Justomliga
 of skulle för
 Gud; Macht be
 Saligheet.
 P 9

stånd / och skulle förwändt warda. Skulle
 wij ock til Gudz Åhras och wår Nästas Ewiga Salig-
 heets besfrämjande / flere Dagar öfwerlefwä. Så
 suckom til Gudh medh Jesu Ord: Ach HERRE
 förwara oss / i medler Tjdh / ifrån Onno!
 At wij icke falla i Affgudertij / falsk Lära / och synder
 emoot Samwete! At wij icke falla ifrån Trona / och
 then en gång kända Sanningen! At wij icke vnder an-
 sechtningars Bårda hårdt trychte / genom Stolamod
 och Östadigheet försydom och emoot Gudh! At wij
 icke öfwer gifwa oss / och wår Kallelse! At wij icke gif-
 wa androm Förargelser! At wij icke för förföllielsen
 skull / begynna hata wår Näsia! Eller om wij / ther til
 oss förtzlig Swagheet föränledde / syndat hafwa; wij
 då och besinna måtte / och til Gudh omwända! Bidian-
 des / at hans affstyrande Försoj icke tillstädia wille/
 thet Synden wällig warder i wår dödelige Lefamen: El-
 ler at wij aff Satans underbyggjande hinderlist snöp-
 ligen falla: Eller aff Rättares förkiusande steenbare
 Dunster warda i Sinnet förmodrade: Eller af Werls
 dennes reetande Exempel förförda: Eller aff wår
 egen inboende förtzlige begärelse öfwerijhlade oc öfwer-
 wundne / affalla ifrån Troon och Gudzfruchtan; Utan
 at wij medh Gudz Macht bewaroms genom 1. Pet. 1: 5
 Trona til Saligheet. Och sådant alt för Je-
 su Chris

su Christ / wår trogneste Förebidiars skull / Amen!

Then Andra
Nyttan.

S. 83. Then Andra Nyttan / som flyter
ifrån Gud; dragande Kärlek / til the Rättsinniga
Siälur; them han skyndar ifrån Syndennes Leka-
men och thetta Snda förförande Lefwernet / är: Att
falskt Lära icke skal bedraga thetas Siäl.

Joh. 8: 44.

Dieswulen / som har varit en Lögnaire och Bedraga-
re af begynnelsen / och blifwer i Andan. Har söcht /
och än söker / warder ock framgent sökiande / at bedra-
ga Menniskior genom twenne Medel förnembligen;
Genom Oppenbart Wäld; genom hemlig List.
Här skulle thet falla alt för widlystigt / om man allenast
til blotta Rampnet upsättia wille / the Falskhetes-
nes Andra har brukat til sitt bedrägerijs Wärdtyng i
bägge måhlen. An omöjeligare / anteckna willia the
många otalige Tusende / som äro bedragne / antingen
genom the Mächtigares trotsande Macht / och wäld-
samma Förfölielser; Eller igenom thetas och andras
Satans Wärdtyng; hemliga List och listmande.

Huru falsk
Lära har för-
fört then förra
Werlden

S. 84. Wille en Kundskap, Sökiande gå alla
Tidens Historier igenom / ifrån then första Salige
Tijden / til thetta osalige / ihwilken wij Wlingar lef-
wa; huru skulle han finna: at Dieswulen altidh hafte
sitt Bedrägerijs Capell / ther Gudh har haft Salig-
hetennes Församling. Huru skulle han undra: när

han

Han funno/ huru Bedrägerij och Lögner är såsom af
 en Helfvetis flytande Ström ymnogt vthsprjdt
 wordet. Huru skulle han försträckias: När han i förund
 dran sågo Sathans Capell blifwa Större/ än Gudz
 Kyrckia; Arghetennes Hopp öfwerwåra och föröda
 the trognas Församling. Cain war then förfisöda
 da ibland Människior; och tillika then första aff the
 födda / som afföll ifrån Gud; stiftade en falsk Gudz
 tiens; drap sin Broder; förförde Sin Barn och Eff-
 terkommande. Hvilket i längden så tilltog: At thet
 HERRans Gudz Namn / som i Seths Tidh än predi-
 kades; Rom i then fölltande Tijden i sådan Hednisk
 och Gudlös Förgätenheet / at wid Noachs Tidh/
 uthom hans Huus nappast funnos / the ther then rät-
 ta Guden dyrckade.

Oppenb. 12: 15

1. Mos. 6. 43

Cap. 6: 5/8/

Gen. 4: 17

S. 85. I then Nyia Werlden / när alt bedrä-
 gerij Förgiffit syntes wara förqwaft i Syndeflo-
 dens Bann / dolde thet sig likwål / i then aff Synnden
 förderfwade Naturen / bleff förwarat i Arken / och
 uthbrast i then Tridie Noachs Sonen Cham, som
 strax bleff en Bepottare. Hvilken bespottelse och
 Gudz förgätenheet så ymnigt wårte til i hans afföda/
 at theß förbanade Frucht märckeligen syntes wid Nim-
 rodz Tidh. Men wid Abrahams Tidh / togh thet
 så til / at han bleff kallader aff Gudh uthu sitt Fäder-
 mesland Ur / ther hans Fäder tiente Affgudar / i ett

Then Sena-
 re: Effer
 Synnastoden
 in til Ehrs-
 tum.

1. Mos. 6: 9: 22

Cap. 11: 14
 seq.

Gen. 12: 1

Jos. 24: 26

4. Mos. 5. 16:

2.

Cap. 26: 9.

2. Mos. 5. 32: 40
189.

fremmande Land; ther han och hans Esterkomande then
 rätta Guden tiens skulle. Men ach! Huru wärte äfwen
 aff Trones Faders Abrahams Sådth otrones Barn;
 Så i Öknene / för än the inkommo i thet förlofwade
 Landet: I then vproriske Corahs / Dathans och Abi-
 rams Kota; I thet myckna knorande emoot Gud och
 Herrans Tienare; I Guldkalfswens tilbidiande / ic.
 Som sedan the kommo i Landet; i så många otalige
 affall ifrån Gud / och ther på fölgde Plågor och män-
 gahanda förändringar. Man läse Domare, Sa-
 muels och Konunga Böckerna igenom / så skal man
 finna them ther med vpsylte. Uchi Zerobeams Tjdh
 blefwo icke allena 10 Slächter affällige från Regemen-
 tet / uthan ock från then Sanna Gudzfruchtan. Swil-
 ket skedde deels med Macht: I ty / thetas vpkastade Ko-
 nung förbödd them vpkomma til Hierusalem effter Hög-
 tjidernas Sedwänio / at ther tiens thetas Faders
 Gud. Deels medh Listugheet: I ty han inbillade
 then gemena Hopen / at them war förtungt / gå vpp
 til Jerusalem; En listade han i thes ställe en nny aff-
 guda Gudztienst i Dan och Bethel / låtandes utho-
 ropa ibland Solcket: Sij! ther är tin GUDH
 Israel / som tigh uthu Egypti Land förde
 hafwer. The myndigare i Solcket förkljstrade han
 Ögonen och Sinnet med ett Politisk greep; som skulle
 elliest

1. Reg. 12: 28.

elliest Folckez Hierta åter wända sigh til thetas rätta
 Konung Rehabeam igen/ och således han medh them
 gå qwilt sitt Wälde. Uchi the Stridzbare Macca-
 beers Tijd afföllo många ifrån sina Fäders Lag / både
 af skräck för Antiochi och the Hedniste Konungars Ty-
 ranniske Grymheet / hwilka them förföljde / och Lijfwet
 affhände; Som aff thetas Generalers och betientes
 smicker / falska / och medh thetas egen Saligheetz sakra
 vnderbygda Löfften. Lääß Macchabeers Böckerna /
 O Stäl / tu skal förundra / tu moeste försträckias !

Verf. 271

S. 86. I Sådän Willwallan; I stort försö-
 rande; I gräseligt mörcker ändade sigh thet gamla
 Testamentet. Saaet ganska så woro / ibland Gudz
 Folck jämwäl / som icke förförde woro / och intagne
 med egen inbillat Rättferdigheet / medh thetas Fä-
 ders sielff dichtade Stadgar / eller någon annan hylä-
 ra. Warandes mächta så / som med fullo Hierta och
 een reen Gudztienst then Store Guden tiente. Hwar
 öfwer Zacharias i sin Loffång klagar: At the såto
 i mörckret och dödzens Skugga. Nu mo-
 ste wäl thet Mörckret til en stor Deel wjsta / sedan
 Rättferdighetennes Sool Jesus war upgån-
 gen / och vplyste the förmörckade Sinnen / som bod-
 de i mörck o Lande: i dödzens Argd och Skug-
 ga. Men, ach wee! at Salighetennes Ljus bleff strax
 aff then

I Christe
 240.

Luc. 1: 79.

Malach. 4: 2.

Joh. 1: 9.

Jesa. 9: 2.
 Matth 4: 16.

Joh. 1: 5.

Cap. 3: 19.

Cap. 8: 44.

3 Apostlarnas Tjdh.

Apostlg. 8: 9/
18.

aff then lilla ogenomskjnlige Jorden / Menniskians
Säkerheetz emellankomst / förmörckat! Ach elände! At
Luset lyste i Mörckret / och Mörckret haf-
wer thet intet begripit! O Klagan! Then al-
drig tilfyllest beklagas kan! At sielfwa Saligheetz, fö-
rande Jesu Munn klaga mozte: Luset är komit
i Werlden / och Menniskior na älskade meer
Mörckret / än Luset / ty theras Gerningar
wore Onnda. Med hwilka hade Jesus meer göra
i sins Rötz Dagar / än med sådana mörcksens Barn /
hwilkom han i Dgonen betygade: I ären aff then
Fadren Dieswulen / och Eders Faders be-
gär willien i efterfölia.

S. 87. Effter Christi Dödh hwad hade hans
Lärjungar meer strida emoot / än them / som thet nyss
optända Luset uthsläckia / eller äth minstone / förmör-
ka wille. Petrus emoot then Trullkarlen / som hade
förwiltt många aff thet Samaritiska Folcket / så at the
hullo honom för en Gudz Krafft / hwilken stor
war. Then Penningaguden / som bød til at köpa Gudz
Gåswor för Penningar. Stephanus emoot the
Libertiners / Cyreners / Alexandriners Ci-
licers / Asianers / Synagoga; hwilka fächtade
alla med

alla med Tungan emoot then Himmelska Gannin- Cap. 6: 9.
 gen; straxt med Stenarna på then ofkyldige Stepha-
 num. Paulus och Barnabas emoot Trullskarlen Ely- Cap. 13: 8.
 mas; som Landshöfdingen Sergium wille wända ifrån
 trona. Til hwilken Paulus sade: O tu Dieswuls 9. 10.
 Barn / full medh alt bedrägerij / och medh
 alla List; Siende til alt thet rättferdigt är /
 tu låter icke aff at förwända HERANS
 Wägar. Paulus emoot Stempel Smeden; Cap. 19: 24.
 som lade sigh uth för Gudinnans Dianæ dyrkan;
 Emoot Hymeneum och Alexandrum; hwilka han
 Sathane antwardade / på thet the skulle 1. Tim. 1: 20.
 lära icke meer försmäda: Emoot Phygellum
 och Hermogenem, som wände sigh ifrån honom i 2. Tim. 1: 15.
 Asia: Emoot Philetum; som frätte medh sitt Taal E. 2: 17.
 omkring sig / som Kråfwetan. Iohannes emoot the
 Nicolaiters Sect; som nekade Christi Guddom. Alla Oppenb. 2: 25.
 Apostlarna / emoot the många Antichrister och 1. Joh. 2: 18.
 Bedragare; som intet bekänna wille Jesum Chri- 2. Joh. Ver. 7.
 stum wara kommen i Köttet. Emoot the många Apostlg 4: 1.
 swärmande Partijer aff Iudarna / och in til Blodh / seq.
 Jesu Namns heftige Förfölliare. Hwar om Cap. 18: 12.
 Apostlagerningarna nogsampt bewittna. Cap. 21: 27.
&c.

S. 88. Huru Rättare Registret i fölljande Tj I the fölljande
de Tijder.

D

der är

der är förökat; räcker icke Tiden til at vpräckna / och
thetta tilfället kan thet beswärligen tola. Ther Epi-
phanus (i) och Philastrius (k) i sin Tisd räckna 80.
(1) Augustinus 88 Irmeningar och Secter. Aff
hvilka en hwar sig wiida fringssträcht. Allena Arrii förs
dömelige Willfarelse intog i hast större Deelen af Chris-
stenheten / så i Orient, som Occident. Aff the Mani-
cheers Suurdeg blefwo många Christeliga Sinnen
förshyrde i Wahntroo. 2c.

3. Mahomet
Tijoh

S. 89. Huru hafwer then Helfwetis Spysflu-
gan Mahomet, gifwit öfwer / och med sina illa koka-
de / råd och aff Hednisk Struggelse / Zudest förhårdelse /
och Christiendomsens förwändande / sammanmång-
da / för Gud illa luctande / Diefwulsta Spyor / öf-
werfölgt heela Asien och Africam. Ther Saltg-
hetennes Droppar förr all Marekna suchtade:
Ther the Heligas Zaal fordom flööt / såsom
Dagg: Ther Gudz Folck aff Weridennes be-
gynnelse wälwillieliga offrade i heliga pryd-
ning: Ther Gudz Barn blefwo födde / så-
som Daggan aff Morgonrodnan: Ther
Gudz Nåd h sigh wiiste såsom ett Morgonmoln;
lika

Psal. 72:6.
5. Mos. 6:32:
2.

Psal. 110:3.

Hos. 6:4.

(i) Tom. 2. Ancorat. c. 12. pag. 18. (k.) Episc. Brix Libro de Heres. In Biblio-
thec. Patrum Tom. 4. part. 2. (1) Sive ex correctione Petavii in Animad-
vers. ad Epiphan, quasi 77. tantum numerentur.

lika som en Dagg / som om Morgonen bit-
 tida faller; Ther Israell blomstrades såsom
 en Rooß; och hans Rötter uthsträckte sig
 såsom Libanon; Ther Teelningen aff Isai
 Roodt vpgick / och baar ymnog Frucht: Ther Liba-
 nons Härligheet / Carmels och Zarons
 Skönheet blomstrades och frögdades i all Lust och
 Glädie: Thadan Luffzens Lucht til Luffwet
 sig vhspriddde i en Salig Söttma til alla Länder: Ther
 thet Luset vpran / som vplyser alla Menniskior / som
 komma i Werlden. Men ach! At thet Land / som
 Luset gaff / är nu sielff förmörckat! Thet som gaff
 Luchten aff Gud; Kundskap / är nu sielff illastinckande
 för Gud / aff orene Mahometaner / freene Judar / affelli-
 ge Mammelucker.

Cap. 14: 6.

Jesa. 11: 1.
Högawiff. 21

Jesa. 65: 10.

2. Cor. 2: 16.

Joh. 1: 9.

§. 90. Vår minsta Deel aff Werlden / Europa
 kallad; som i förstonne gaff Christo och then Christell-
 ga Låran i sigh en luffligh Boning: Warte til i Gud;
 och Jesu Saliggörande Kundskap / wäl under stora
 Förföllielser / och medh ymnigt Blodz begiutande i be-
 gynnelsen; Men doch til heela theß Salige omwändel-
 se wid ändan. Men ach! Ett ach blodige Tårar
 wärdt / at Luset moste ock gifwa mörckret Rum i then
 lilla Deelen aff Werlden! Christenheten wijska vndan

3. Påstvens
Tijd

D H

för Ma-

Oppenb. 17: 1.
seq.

Cap. 17: 17

för Mahomes härskande Wälde! Christus deela Bo-
ning medh Belial! The Christnas inwärtas Sama-
wek Roo/ anfächtas aff Turckens plågsamme utho-
wärtas Tyranni! I ty/ han icke allenast sig inkräch-
tat hafwer the ädlest och bäste Länder och Riken i
Öster; Uthan i then öfrige Deelen af Europa, är een
heel förwirrat Christenheet. Therest thet Siowhus-
dade Willdiuret / med the 10 Hornen/ är upstigit uthu-
Hafwet. (m) wid thet Medelländiske Hafwet satt sin
Stool och säkra Boning; Ther thet sitter på mycken
Watt: Med macht twingande; Med List bedragan-
de; Med bägge försörande / och thådan effter/ såsom
ett stormande Haaff/ medh mycket Gnyh/ Buller och
Tumult instormande och uthgiutande sina susande be-
drägerijs Böllior öfwer heela Landet. Såsom ett
Willdiur / frätitt och upått mycket Rött / och gifwit
Orsach til oftyldigt Blod; uthgiutande. (n) Therfö-
re och Iohannes thet i sin Himmelsta Gnyh långt före-
utsedt hafwer/ likt enom Pardel som hade Björ-
nasötter / til at risswa; Leyons Munn / til at
upsluka alla mootsånande. Aff hwilkens / hädelses-
rytande Råsttar / så många Swärmeandar äro uth-
bläste: Tådan the otalige Diur: The frätande
Grååß

(m) Lege Philip. Nic. Histor. de Regno Christi Lib. 1. c. 8. pag. 21. 193.

(n) Loquatur olim Laniena Parisiensis: Et olim & hodie Inquisitio Hispani-
ca. In quibus ut & persecucionibus permultis, fratrum occisorum sanguis cla-
mat ad Deum.!

thenna minsta Jordennes Deel satt hafwa! I från
 hwilken East the större Jordennes Deelar äro befriga-
 de. O Glände! At förödelsens Styggele står
 mitt i thet helige Rummet! Ach ofalige Tijd! I hwil-
 ken så många Syncretister/ Adiaphorister/ Epicurei-
 ster/ Atheister/ &c. och sådant Skruut meera / så ym-
 nogt wärer; så wjda sig uthwidgar: Andacht/ ijswer/
 Troo/ Kärleek/ och then sanna Christeliga Låran så
 förgåår och utöder; at Tijden nalkas / i hwilken
 then annalkande Iesus nappast lærer finna Troo
 på Jordenne! Klager Christina:

Luc. 18: 8.

Tantum Religio potuit proferre malorum:
 Att Ormen kan snålt skata Mjöd/
 Af Liiffens Tråk i allan Tijd
 Ond Frucht; Som Döden föra må.
 Han godt i Onde förwänder så!

Klage. Suck
 kan theröf-
 wer.

e. Cor. 11: 14.

Marc. 13: 22.

S. 92. Klager och bedröfwens at Diefwulens
 bedrägerij så skoot är; och under List och Macht/ så
 wida härstande! Bedröfwens / at thenna mörcksens
 Herre weet förskapa sig uthi Iusens Ängel: Weet
 under ett sagert skeen bedraga heela Werlden! (p)
 Så at om möffeligit woro / skola ock the Bthwalde
 försörde warda. Är iwo klagan wärdt / at thet
 Gudh

(p) Etenim tacite magis, & occulte inimicitie timende sunt, quam indite &
 aperte, Cicer. in Vert. lib. 5. p. m. 684.

Gud har inrättat til Menniskians Ewiga Saligheet ; thet kan then Hellsweetis Förföraren förwända henne til en Ewig förtappelse ! Hwar igenom then wälsignade / all Tings Skaparen / kallat alla til sitt Näderrike ; Ther igenom söker then förbannade / all tings Förföraren / at störta alla i sitt Plägerrike ! Genom en San Gudz dyrckan gör Gud Menniskian Salig ; Genom en falsk Gudztienst drager Diefwulen henne i Förderswet. Falsk Lära bedrager Stälarna / säger Wälsgheten. O Wee ! At Gudz dyrckan är Diefwulens Läckebettar til Menniskiors Undergång ! At hans Lögn kan förwända Gudz Sanning ! At thet blir ett förförande medel til Fördömmelsen / som skulle wara / och i sig är / ett wälsignat medel til Saligheten !

S. 93. Bedröfwens och klager Jusle Menniskiors Barn ! At I hafwen innom Eder / thet Eder förwänder ; uthom Eder / thet Eder förförer. Innom och uthom / thet Eder förderfwar / förstörer ! Innom bols / then Ondas Begärelsen ; Uthan effter / Ondas Exempel. Ty säger Wälsgheten vidare : Ondas Exempel förföra och förderfwa Enom thet Goda / och then Ondas Begärelsen förwänder ett oskyldigt Hierta. Hwad Exempel hafwa för Wärdan / så i thet Ondas / som thet Goda ; lärar hwar och en på sig sielf / och an-

Hwad Exempel värcka?

dra

2. Cor. 9: 2.

dra kunna pröfwa. (q) Goda Exempel styrckia
 mången i sin Dygd; och Gud;fruchtans Lopp; föra
 och mången til rätta från sin willos Strigar. **E**dert
 effterdöme vpwäckte många: Skrifwer
 Paulus til the Corinthier; Berömandes theas Gifs
 mildheet emot the Fattige / som vpwächte andra til li-
 ka Dygd. **O**nda Exempel åter styrckia flera i sin
 Sdygd och förbanade Säkerheet/reeta til alt thet Onde
 är / försöra och förderfwa enom thet Goda.
En säger Syrach: En Ggudachtig weet hielpa
 sig medh andras Exempel i sin Anslag.

Syr. 32: 27.

I thet Goda

Syr. 2: 11/12.

§. 94. Til the Gamblas dygdige Exempel wij-
 sar samma Syrach alla Lefwande; och til Dygd;/
 Gud;fruchtans och förtröstans påföljde ofeelbare
 Löön / såsom then them vpwäckia skulle til lika effter-
 föllie: Seer uppå the Gamblas Exempel/
 och märcker them: Hvilken är någon
 Tijd på skam kommen / som vppå honom
 förhoppas hafwer? Hvilken är någon
 Tijd förlåten / som i Gud;fruchtan blifwit
 hafwer? Eller hvilken är någon Tijd af ho-
 nom försmädd / som honom åfallat hafwer:
 Jacob Apostelen föreställer Propheterna och the fram-
 ledne

(q) Exempla magis movent, quam verba Arist. l. 10. Ethic.

ledne Gud; Helgon / them Christnom til Tolamodz
 Exempel / såhände: **Lager mina Bröder / Prophe- Jac. 5:10/11**
 terna til Effterdömmelse. Om Eleasar skriffs: **Att**
han leed aff / och lått medh sinom Dödh 2. Mac. 6:31
 ett trösteligt Exempel effter sig; Thet icke
 allenast ungt Folck / uthan hwar och en til
 Dygd förmana skal. Om Tobia: **Att Gudh**
låt Bedröfwelse komma öfwer honom; På thet Eff- Tob. 2:12
 terkommandena skulle hafwa ett Exempel
 til Tolamodz aff honom / såsom af them Heliga
 Hiob. **Iesus ställer sig sielff före / sinom Lärjungom**
til en Dygde-Spegel: Jag hafwer gifwit Eder Joh. 13:15
 Effterdömmelse / at såsom jag giordt hafwer /
 så stolen I och göra. **Lärer aff migh: Ty jag**
är mild och ödmjuk af Hiertat. Och effter honom
Paulus: Hwar och en ware så til sinnes / Phil. 2:5
 som och Christus **Iesus war. Ty wij äre**
ther til fallade / tilstämmer Petrus, at såsom Ie- 1. Pet. 2:21
 sus har låtit oss ett Effterdömmelse / så skole
 wij efftersöllia hans Footspår: **I Dygd / i**
Sachtmodigheet / i Tolamod / i Lijdande / ic. I förs
acht på Jorden / til thes wij vphögde warda medh hos
nom i Himmelen. Paulus ställer sigh allom Mennis

K

stiom

1. Tim. 11. 16. **Stom före/ett Gud; Långmodigheets Effterdö-
 me / them / som på honom troo skulle til Erwinerligit
 Lyff. Och wille ock at hans Lärjunga Timotheus
 Cap. 4:12. skulle wara them Trognom en Efftersynn i Ord/
 i Umgångelse / i Rärleek / i Andanom / i Ryskheet.
 3 thes Ondas S. 95. För the Ondas Exempel warnar Gud
 flerestådes i sitt Ord/och föreställer i samma Warning
 måstedels / theras egen/ som ondt göra/ försträckelige
 2. Mos. 6. 19. 24. vndergångs Exempel / them Effterleswandom til åth-
 warning. Allom Säkrom / är Sodom och Go-
 morrha medh the Städer ther omkring / öfwer hwilka
 Eld och Swafwel regnade aff Himmelen / til åthwar-
 ning. Så wittna Jesu Apostlar: The Städer
 2. Pet. 2:6. Sodom och Gomorrha hafwer Gudh
 Judz Epist. v. 7. giordt til Ask / vinstört och fördömt them/
 och satt för ett Effterdömmelse them Ogud-
 achtigom / som sedan komma skulle. Allom
 Rättferdigom och Otuchtigom ställer Gud da-
 geligen före theras förtwinnande och borttorckande/
 som ther med omgå. Syrach betygar thet: The som
 Syr. 19: 31. omgås med Skötkor / the warda wille/
 och såå Mott och Maal til Löön / och torck-
 kas bort/androm til ett märckeligt Exem-
 pel.**

pel. Ty finne wij ock/ at then Swinna / som förlopp
 sin Man/ och lätt sig belågra aff en annan ; skulle Pre-
 sten beswärja medh sådana Förbannelse/ och säna
 til henne: **HERREN** sättte tigh i Förbannelse /
 och til en **ED** ibland titt Folk! Så at **HERREN** låter
 förfalla tina Länder / och tin Buuk swälla. Allom
 Affgudadyrckarom/ Gudz Ordz/ Jesu sin Återlösa-
 res och Evangelii Förachtarom / äro the förkastade och
 i heela Werlden fringspridda / Judar til Exempel/ som
 Gud them thet tilförrenne warnade och långt föruth ho-
 tade: Om I aswänden Eder och öfwer gifwen mina
 Ketter och Bod / som iagh Eder förelagdt hafwer / och
 gången bort och tlenen andra Gudar / och tilbidien
 them. Så skal Israel warda til ett Ord språk och
 Fabel ibland all Folk. Tu skal vara / hotade
 Gud / til en Försmädelse / Hån / Exempel
 och Widunder allom Hedningom / som omkring
 tigh äro ; När iagh låter Rätten gå öfwer tigh medh
 Brede / Grinhheet och wredelig Straff : Så skola
 all Folk säna: Hwi hafwer **HERREN** så giordt theso
 Landena? Hwad är thenna hans stora Brede? Så
 skal man säna: Thersöre / at the hafwa gådt ifrån
HERRENS theras Faders Gudz Förbund / som han
 medh them giordt hade / tient andra Gudar / och tilbi-
 dit them: Sådana Gudar / som the intet kände / och

4. Mos. 6: 5
21.

2. Chron. 7
20.

1. Kon. 9: 8

Hesech. 5: 15

5. Mos. 6: 19

24/25/26/27.

1. Kon. 9: 9.

Jerem. 22: 8.

9.

them the intet tilhörde. Thersöre hafwer **HERRANS**
 Brede förgrymmat sig öfwer thetta Land/
 och låtit alt thetta Onnda / och sin Förban-
 nelse komma öfwer them. (r) Sådana Gudz
 Hembdz Exempel, när efftertänckande Menniskior see/
 eller höra / eller läsa; så läggia the thet på Hjer-
 tat / och skoda / och lära ther aff; at the icke må-
 ge falla uthi samma otroosß esseerdöme.

Ordfp. 24: 33.

Ebreer. 4: 12.

The Förnä-
mes Onde
Exempel ska
deligste.2. Mos. 6. 19:
34.Cap. 37: 12.
seq.Såsom För-
äldras

S. 96. Onnda Exempel försöra och förderf-
 wa: Wat alla i gemeen; Men doch the Högres/
 Mächtigares och anseeligares i Synnerheet. Så-
 ledes försöra och förderfwa wäl odygdsige och wahnar-
 tige Barn hwar annan inbördes. Såsom Loths äl-
 dre Dotter med sin Blodslam / snart försörde sin yn-
 gre Syster til lijka lättferdige Handel. Jacobs Sön-
 ners bedrägelige Förräderij / emoot sin ostyldige Bro-
 der Joseph / kom ock Ruben / som stråfwade ther emot/
 deels til at samtyckia / deels aldeles förtliga och be-
 mantla en sådan förrädelig Gerning för Fadren. Och
 sådana Exempel flera. Men Föräldrarnas oguds-
 achtiga / Dugd o och Gudlösa Exempel äro ännu
 kraftigare til försörande och förderfuet. När Fader
 och Moder dageligen bannas och swäria i Huuset;
 Gud

(r) Quia non est majus delictum, quam apostatare à Deo, August, Exposit. i. Psal, 18,
 v. 19, Tom, 8. Oper.

Gud lasta och försmåda: Sin Nästa belacka och för-
 tala: Allehanda syndachtiga Narrespel och Dies-
 wulsljika Effwentyr drifwa: I Skam och Laster:
 I Haat och illwillia: I inbördes Tråtor och Denig-
 heet lefwa: All Åhra och Huustucht försättia: Gud
 och hans Ord ljetet achta. *ic.* Hvem wil icke tå troo/
 at Barnen til lijka Odngder retade och försörde war-
 da. Barns Ögon äro lijka thet genomskjånande Gla-
 set; thet the see för Ögonen / thet stiger i Hiertat.
 Barns Sinnet är såsom weekt Wax; ther uthi man
 åthskillige Figurer kan intruckia / så skräflige; som nåts
 ritade; oartade / som artige; odngdige / som dygdige.
 Föräldrarnas Lefwerne är Barnenom en Lag / så at
 thessom syns alt rätt / thet the likwål orätt göra. Uthan
 all twiswel hade Loths yngre Dotter mindre skyn / at ligs-
 gia när sin Fader / när hon sågh honom redan belågrat
 then äldre. Amnon bahr / twiswels uthan / mindre sah-
 ra / at förnedra sin egen Systers; Absolon sin Faders
 Grillor: Effter the sedt / eller åth minstone hörde ha-
 de samma Skörheets Exempel i sin Fader David. Så
 som the gamblasunga / så lära the Unga. *1. Cor. 15:33.*
 Snack förderfwar goda Seder. Ond Lef-
 nad förleder Ett spädt Sinne och Hierta. (1)

§. 97. Tienstefolck kunna myckee försöra Hunfäders
och Tienstes
folcks
 R *iii* och för-

(1) *Juxta vulgatum illud: A boys majori discit arare minor.*

och förderfwa hwar annan inbördes. Ett oreent Swift
 fölur lätteligen andra medh sig. Ett tyfachtigt Tiens
 stehlon drar snart andra medtienande til lijka Dtroo-
 heet. En Lättferdig / gör andra medh sigh lättferdi-
 ga: En Sqallrare / sqwallerachtiga: Lögnare / lögn-
 achtiga / ic. Men när Herren och Frwn; Huusz-
 bonde och Maatmoder / äro med slijke eller dy-
 llike Laster bekantade / höra them gärna / lida them / el-
 ler sielfwa göra them / hålla med Ogerningen / och hysa
 Ogerningsmannen. Så wärckställer then elliest odyg-
 dige så mycket säkrare sin Odugd. Then meenlöse / och
 i Argheten än Enfaldige / blirj opwäckt til lijka Odugd
 försökiande / at han må winna lijka gunst / eller blif-
 wa sinom Herra lijksinnat; hwilket behåller säkrast
 Wänskapen. När Iudas söker en Skötia wid Thim-
 nath. Strax finner sig hans Heerde aff Odollam /
 som bär fram Skötio. Lönen. När en Ioseph will
 fixera sina Bröder / och göra them heemlig til Tiuf-
 war. Strax är hans Hoffmestare til redz at sticka
 Penningaknyttet ofwan i hwars och ens Säck; och
 öfwer Penningarna en Silffråål i then yngste Benja-
 mins. Och sådana Exempel flera. Här sannas
 thet / som then Hedningen i sin Tjdh märckt och op-
 teckant hafwer. Som sade: En Fader / (antingen aff
 Naturen / eller samtyckt öfwerwalle) then sielf i alla

1. Mos. 6. 38:
 15/20.

Cap. 44: 1/2.

Laster och Boswefsyncken lefwer / torff intet affstraffa
 sitt Tienstefolck / eller Barn för theras Synd och
 Odugd skull; ther han icke sigh siess anklaga och strafs
 sa will. (c)

§. 98. **Ahörare kunna förföra och förderf** Lärars och
 ähörars,
 wa hwar androm thet Guda. Ett Skabbot Går be-
 smittar snart heela Hiordena. En Gudlös Siäl
 skadar intet litet then Andelige Jesu Gärachtord. En
 Säker / Förförer andra medh sigh til Säkerheet: En
 Ogudachtig til Ogudachtigheet: En Swärme. An-
 da / til Swermerij: En Gudz Förachtare / til Gudz
 och hans helige Ordz föracht: En Drinckare / som
 heller går på Källaren och Bränwijnis Krogen / än
 i Kyrckian; Han går sällan tijt allena / uthan drager
 flera med sig: En girig Handwärckare / som otijdige
 täncker mycket winna Tijden til sin förköffring i sin
 Wärcckstad / then Stunden Gudztiensten förrättas i
 Kyrckian; Arbetar tå / smider / snyr / bultar / klappar /
 zc. Eller fisker och ränner / köör och rjder / zc. i sina
 Werflige beställningar; Förförer sällan sigh sielswan
 allena ifrån Siälennes Spiß / uthan tillijka sina Ge-
 saller / Lärepoiskar och Underhafswande. Antingen af
 the tå tillijka arbete; Eller äch minstone falla på then
 Tanckan / som woro ingen Tijdh ledigare och beqwä-
 mare /

(c) Pater, qui ipse delinquit, etiam servos, nedum liberos castigandi potestatem
 amittit: Nisi sui ipsius accusator esse velit, vid. Plutarch. de Liberis educandis
 Circa fin. p. m. 147

1. Cor. 8: 11.

Matth. 15: 14.
Luc. 6: 39.Rom. 2: 19.
169.

mare / till at winna en Driickzpenning på / än åfwen then
 Tijden / the beståla Gudi / och hans skyldiga Gudz-
 dienst. Sålunda warder ossa then swaga Bro-
 dren öfwer titt Förstånd förtappat / then
 Christus hafwer lidit Döden före. Sål-
 unda kan then kleena Jesu Hiord förföra sig sielff / och
 medh sitt förförande Exempel förleda andra. Men
 hwem må icke troo förförelsen wara fahrligare / swära-
 re och heftigare / när Heerdarna sielfwa blifwa
 Förförare / och sökia intet annat än förföra och förderf-
 wa? När Huswudet är frant / hwad wältrefnad är
 rå i then öfrige Kroppen? När Ögonen intet see Wä-
 gen / huru kunna Händerna then vthwijsa androm?
 Thersöre ock Jesus i sin Tijd förorsakes / at falla them
 Blinda / och the Blindas Ledare. Kan ock
 en Blinder / säger han / leeda en Blindan / sal-
 la the icke båda i Gropena? Eller när Lärare
 na medh ett förargeligt Lestwerne förderfwa then Sa-
 liggörande läran; Mecka medh eget Lestwerne / thet
 the lära androm medh Munnen / byggja upp medh
 thenena Handen / och rijswa strax neder med then an-
 dra. Tu betröstar tigh wara en Ledare /
 tiltalar Apostelen sådana Legoherdar / them som
 blinde äro; och them ett Liusz / som i möre-
 fret

Kret äro: Them en Luchtomestare / som
 Därachtige äro: Them en Lärare / som en-
 söldige äro: Och hafwer förmon til thet /
 som wetandes och rätt är i Lagen. Nu
 lärer tu andra och lärer tigh intet sielff. Tu
 predikar: Man skal icke ståla; och tu stål.
 Tu säger: Man skal icke göra Hoor; och
 tu bedriifwer Hoor. Tu synges wid Aff-
 guderij; och tu beröfwar Gudi thet ho-
 nom tilhörer. Tu berömmar tigh aff La-
 gen; och wanhedrar Gudh med Lagens
 öfwerträdning. Tu för idra skull warder
 Gudz Namn försmådat. Eder Nästa och
 Tempnchristen förargat. Edra Åhörare och Lestwers
 nes Åstådare til lika Ödygder dragne.

S. 99. Öfwer sådana klagar Gudz Anda flere,
 stådes i sitt Ord: At the intet känna Frijsdens
 Wäg: At the halta på båda Sijdor; och göra
 Solcket haltande: Förderfwa och förskingra
 HERRans Fosterhiord; HERRans Winberg.
 The prophetera Lögn i mitt Namn /
 klagar Gudh; Jagh hafwer intet sändt them /

S

och in-

Gudz Klagom
 öfwer sådana
 Lärare.
 Jesa. 59: 8.
 1. Kon. 18: 27.
 Jerem. 23: 1.
 Jesa. 3: 14.
 Treem. 14: 14.

Gal. 3:10.

Hesech. 13:18.
Cap. 22:25.Psal. 119:123.
Hesa. 19:14.
Mich. 2:11.
2. Joh. 9:7.Hesa. 56:10.
Hos. 9:8.
Judz Epist.
9:12/13.
2. Pet. 2:17/
18.Hesech. 13:4/5.
Matth. 7:15.
Apostlig 20:
29.Rom. 16:18.
Phil. 3:19.Joh. 10:28/29.
Psal. 18:21.
Matth. 21:42.
7. Mos. 6:13.
1/2.Jerem. 23:27/
27.Oppend. 16:
13.

1. Tim. 4:1/2.

och intet befalt them / och intet talat medh
them. The predika Eder falska Syner /
Spådom / Affguderij / och fins Hiertans
Bedrägerij. Riisa Folcket / at the intet
lija Sanningen. Fånga Siälur: By-
åta Siälur. Thersöre the kallade warda: Ostadiga
Andar: Lögnpredikare: Bedragare: Blin-
de: Besnariande Wächtere: Skyr / uthan
Siälennes Trösterwatn: Hasszens willa Wä-
gar / som sin egen Skam uthskumma: Willfarande
Stiernor: ic. Käswar / som icke tråda för Ga-
pet / och göra sigh icke til en Muur omkring Israels
Huus och stå intet i Strijdenne: Glupande Ulf-
war: Buuksens Tienare: Legoherdar:
Zuswar: Mördare. Byggningsmän /
som förkasta then rätta Hörnstenen Jesum: Drö-
mare: Paddor som uthgå aff Willdiurets / then
Helsiwetis Drakans Mun. Och thet i thessa ytter-
sta Tijder / så mycket ymnigare / som Apostelen om
them förespådt haswer: At så skulle många falla
ifrån Trona / hållandes sig in til bedräge-
liga Andar / och diefla Lärdom: genom
them /

them / som genom skrymterij tala Lögn /
och hafwa brendt Tefn i sitt Samweet.

§. 100. Öfwer sådana Förförare står Gudz Ropar Wee
ropande Wee i thet Gambla Testamentet: Wee öfwer them
Eder Heerदार. I som förderfwen och för Jerem. 23: 1.
skingren min Fosterbjord / säger Herren. Hes. 34: 2.
Wee Israels Heerdom / som föda sig sielf-
wa. Öfwer sådana ropar och Iesus i thet Nya Tes-
tamentet: Wee Ider Skrifflärde och Pha- Matth 23: 13/
riseer I Skrymtare! som tilsluten Hir- 15/ 16.
melrifket för Menniskjomen. I gåån icke
ther sielfwe inn / och them som in willia/
tilstäden I icke ingå. I Skrymtare!
Som faren omkring Watn och Land / at
I skolen göra en Profelit: Och när han
giord är / gören I honom til Hellsweetis
Barn / dubbelt meer än I sielfwa ären.
Wee Eder blinda Ledare! För sådana warna-
de Gud troligen sitt Gold i thet Gambla Testamentet:
Om en Prophete eller Drömære vpkömer 5. Mos. 6. 13: 1/
ibland ider; och han gifwer tigh ett Tefn 2/ 3.
eller Bnder / och thet Tefn eller Bnder
S ij skeer /

sker / ther han tigh affsade och säger: Låte
 of wandra effter andra Gudar / the som I
 icke kânnen / och tienom them. Så skal
 tu icke hâra then Prophetens eller Dröma-
 rens Ord: Ty Herren tin Gudh försöker
 ider / at han må försara / om I aff allo
 Hierta / och aff allo Siäl älsken honom.
 För sådana warnar och Jesus troligast alla Christne i
 the Nya Testamentet: Wachter Ider för the
 falska Propheter / som komma til Eder i Sâ-
 rafläder / men inwärtas äro the glupande
 Blswar. Ty falske Christi och falska Pro-
 pheter skola vphåfwa sig / och skola göra Tegn och Ute-
 der / så at the och skola försöra the Uthforade / om möne-
 ligt wore. Thersöre seer Eder wäl före / I Christne /
 som lefwen i thenna sidsta försörande Tjiden ; i hwilken
 Jesus vprepar sin äthwarning: Men tager Ider
 waara. Si! Jag hafwer sagt ider all ting
 framföre äth.

Matth. 7: 15.

Cap. 24: 24.
Marc. 13: 22.

Verl. 23.

Hosk meent-
 ge Hopen i ge-
 meen öfwer-
 winner thet
 Dnda / thet
 Goda

§. 101. Undersätare i gemeen kunna för-
 derfwa hwar annan til Kropp och Siäl medh inbör-
 des försörande onda Exempel. Medh sådana man
 vngås dageligen / blifwer man sinnat gemeenligen.

Dch

vidt och bredt i Werlden. Ther Sems wälsignade
Säd bleff innom ett litet Landz Gränzor inträngd/
länge anfåchtat / nu aldeles förstingrat. Zaphet är
worden effter Fadrens Noachs Prophetia och önskan
förwidgad; Har bodt och boor ännu i Sems Hyddor;
Men huru ock thes Gränzor äro ihopaträngde/lärer
then / alt pröfwande / Försarenheten.

Thet Onnda
läter signap
pass andra.
2. Pet. 2: 5
1. Mos. 6: 3

1. Mos. 6: 19:
14.
2. Pet. 2: 7

Jesa. 28: 10.

Cap. 57: 4

S. 102. Hwad kunde Rättferdighetennes Pre-
dikant i then förra Werlden utbrätta hoos the Orätt-
ferdiga/ som intet wille meer låta Gudz An-
da straffa sigh? Hwad förmätte then Rättferdige
Loth/ i thet orättferdiga Sodom til theras omwändel-
se och bättring? När hans Hoot/ om Gudz instun-
dande Straff/syntes them ete Gabbertij / och hans
dageliga Lesnad moste wara en stundelig Plåga ibland
skenneliga Menniskior. Hwad hafwa sedan
Herrans Tienare och nyttälstande Propheter kun-
nat? Hwad kunna ännu i thenna yttersta Tijden
Jesu Tienare och Samningenes trogne Predikare
utbrätta? Ther doch the säkre Werldennes Barn
tänckia i sitt Hierta: Biud/ biud/ predika/ predi-
ka/ här listet / ther listet. Wij achta thet less
intet. gapa imedler Tijdh / the höra Gudz Ord/
medh Munnenom / och räckia uth Tun-
gona.

gona. The komma wäl i Församlingen /
och sitta ther / som Christeligt Folk: Höra Or-
det / men göra ther intet effter; uthan Hwisla ther
äth / och äth then thet förer i Munnen; Och leswa lijk-
wäl alt framgihnt effter sina Girugheet / halstarrige och
oootferdige Hierta. Orsaken är: alt Kött haf-
wer förderfwat sin Wäg på Jordenne /
genom Snda försörande Exempel / lika som i Noe
Tijdh / såsom Jesus sielf föresagt hafwer; at
widh thenna yttersta Werldennes Tijdh / lika allmän
förforelse: Lika allmän Säkerheet: Lika allment för-
derf blifwa skulle. Ther ock Apostelen billigt katlar
the yttersta Tjnderna / farliga Tjnder; Prophete-
rande om them sinom Lärjunga Timotheo: Men
thetta skal tu weta / säger han / at uthi ytter-
sta Dagarna tilstunda farlige Tjnder. In
thet warda kommande Menniskior / som
älska sigh sielfwa / girige / stoortalige / hög-
ferdige / försmädare / föräldromen olydi-
ge / otacksamme / ogudachtige / ofärlige /
hårdnackade / skendare / ofnske / omilde /
hatandes thet goda; Förrådare / öfwer-
dådige / vplåste: The ther meer älska
Wallust /

Hesech. 33:34
32.

1. Mos. 6. 6:124

Matth 24:
37/ 38.

Luc. 17: 26/ 27.

2. Tim. 3:1,
seq.

Wällust / än Gud. Haswandes ett skeen
 til Gudachtigheet / men thes Krafft förja-
 ka the. Ach! Gudi klagat! wij moste alla / som än
 rättfärdige äro: Alla hvars Hierta och Sinne än in-
 tet inbjittit är i onskan / intet förwänt genom mångfalli-
 ge Arghetennes förförande Exempel / dageligen med h
 Färefulle Ögon / och swijdande Hiertan förfara / at
 wårt usla Liff är infallit i thessa yttersta Tider. Ther
 then ena girugas öfwer then andra: Then ena är
 storlätig och högferdig öfwer then andra: Sturst /
 ofärlig / Gudlöds / hårdnackad / ic. älskandes meer
 Wällust / än Gudh; och haswandes allenast qwar ett
 uthwärtets Skeen aff Gudachtigheet: Skuggan aff
 en sann Christendom; ther Kärnan är borta: Then
 rätta Krafften och Safften lütet achtad; som doch
 skulle / och allena kan / igenom Trona på Jesum Sa-
 liggöra. O Wee! at wårt osälla Liff i thessa sidsta
 förförande Tider infallit är! Ach Wee! at the Ondas
 fördömelige Exempel så stor wärckan hafwa i Stro-
 nes Barn!

The Högres
 Exempel meer
 förförande.

S. 103. Til thenna allmenna förförelsen i ge-
 meen / om the Ansienliges och Myndigas / Öfwer-
 heet och Regerande Herrars förargelige Exempel til-
 stöta. (x) Hielp Jesu! Huru mycket godt mångom
 förderf-

(x) Scilicet in vulgus manant exempla Regentum, Claudian. de Laudibus Stilic.
 Lib. 1. Vers. 168.

förderfwas! Huru mycket ondt i mångom stärkes!
 Stora Tråån göra icke allenast stora Fall/ uthan gif-
 wa ther hoos ifrån sigh stora Knall. Fälla sällan al-
 lena til Jordenna/ uthan böya tillijka medh sigh och
 nederflå the kleena Tråån/ och weeka Zeelningar. Ett
 Lius; Ett Bloß/ iwo större Skeen thet gifwer från sig/
 medan thet brinner/ iwo större Mörcker förorsakar
 thet/ sedan thet flocknar. Alltså/ the Myndigas
 Fall uthi Synden/ sällamånga/ aff the ringare i lijka
 Synder. The Högres Leswerne förmå mycket til
 bägge Sijdor. Om the lysa i Dygd; Så vplysa the
 mången til lijka effterstråfwande Dygdelesnad. Men
 om Dygdsens Lius uttasnar och stadnar i Dygdens
 Mörcker; så blifwer thet icke allena mörckt i sigh
 sielfft/ uthan thet förmörckar jämswel många andra.
 Kroppsens Lius är Ögat; Then stora Kege-
 mens Kroppsens / ett Landz och Rikes Öga/ som wijs-
 da kringseer / och på hwilket alla Landens Inbyggjare
 sitt affseende hafwa/ är Regenter och Öfwerheets
 Personer i Landet. Ur nu titt Öga ensäldigt/
 (y) säger Jesus; thet är: Öförkränckt i thet Goda;
 oförderfwat aff thet Onnda; puurt och reent i Gudz
 fruchtan. Så warder heela tin Kropp lius.
 Ther är / vplyst och forthielyt til lijka Dygder / Guds-
 achtig

Matth. 6: 22/

230

(y) Simplex i. e. Integer, incorruptus vel purus; cui opponitur malus, i. e. In-
 quinatus, vide Bibl. Tremell. & Junij.

achtigheet och Åhrbarheet. Men är titt Sga argt;
 Thet är förderfwat aff Ondsta/och intagit medh Guds
 lööfheet och Argheet; så warder heela tin
 Kropp mörck; Thet är: meer och meer förmörckat
 i Dögdz/ Slemheetz och Lasters Mörcker. Thers
 före säger Gudz Anda at Hedningarna wandra i
 mörckret; bo i Dödzens Engd och Skuga:
 Gåå mörcka Stigar: På then Wäg som
 är mörck och slipper: At the Wronghwisa göra aff
 Lius mörcker / aff mörcker Lius: 3 hwilket
 mörcker thenna Werldennes Herrar/ the onda Andar
 under Himmelen regera. Är nu så / at Liuset / som
 är i tigh; thet är: The som äre högdte på Brädet
 wpsatte / och andra förelusa borde / är mörcker;
 Huru stoort blifwer tå Mörckret sielfst? Icke
 allenast i sigh sielfst ett stapplande mörcker; uthan och
 andra / the Ringare / förmörckande. Thet gemena
 Folck et see på sina Regenter / icke annorlunda / än the
 ödödelige Gudar låto sigh see ibland them. Gade en
 Hedning. (z) Thersföre kan ock intet Mandat, så rö-
 ra och böya Underfätarnas Hierta / som Res-

gentens

(z) Non alio animo populus Rectorem suum intuetur, quam si Dii Immortales
 potestatem uisendi sui faciant. Senec. de Clement. lib. 1. c. 19.

Jesa. 9: 2.
 Matth. 4: 16.
 Ordsp. 2: 13.
 Psal. 35: 6.

gentens eget förhållande. Wittnar en annan. (a)

S. 104. Seer till the förra Tjders Exempel/
 hwad har skadeligare varit för en sann Gudzfruchtan/
 än the Högres affall? När Jerobeam afföll/
 icke allenast ifrån Juda Rike; uthan jämwäl ifrån
 then samma Gudzdyrckan/ som Gud i Jerusalem har in-
 rätta låtit. Uprättande i ett politiskt Sinne / en falsk
 Gudztienst vthi DAN och BETHEL; twert emot
 Gudz Befallning. Så wardt icke allena hans Hier-
 ta affwändt från Gudh / och förmörckat i Gudlösh-
 heet / uthan heela Landet: The 10 Israels Slächter/
 hans Undersätare blefwo förwände / och i ett tiöckt af-
 guderijß Mörcker förde; Så at the dyrckade Gyllena-
 ne Kalfwar för Gudar; röchte på Högder / i Lundar /
 efter Hedningarnas Sätt: Tiente Baal och andra
 Affgudar/ efter Hedningarnas Styggelse: Aff hwil-
 ka the ock/ efter långt Gudz Tolamod medh them/ stort
 öfwerseende/ mångfalligt försökande / om the åter kun-
 de bringas til rätta igen; blefwo ånteligen bortförde
 och ibland them så förstringrade och uthgångne; at the-
 ras Rampn i sidre Tjder icke ens sunnit warder. En
 säger Gudz Anda märckeligen om thetta försörande

Som wifes &
 Exempel;
 Så fremman-
 de.
 1. Rom. 12. 27.

Cap. 11: 32.

Cap. 12: 32.

T ij

Iero.

(a) - - - - Compositur Orbis
 Regis ad exemplum: Nec sic inflectere sensus
 Humanos Edicta valent, quam vita Regentis.
 Mobile mutatur semper eum Principe vulgus.
 Claudian, de 4. Consul. Honorii vers. 300.

Vers. 30.

Ierobeams Exempel: Och thet wardt til Synd: en förförande Synd; som förde Folcket medh sigh til syndachtigt Wäsende / Säkerheet / Affguderij / &c. Och flerestådes i Konunga Böckren läses / om ogudachtiga Juda och Israels Konungar / at the wandrat hafwa i Ierobeams Nebats Sons Wägar / som kom Israel til at synda. När Käyser Iulianus afföll från Christendomen / til Hedendomen / hwem wil icke troo / at han har giordt många andra med sigh affällige. Then Kensaren som allenast laddes / som han war worden en Affälling / til at pröfwa sina Tienares Troo och Beständigheet; san minsta Parten beständande / när mästa Parten röntes wanckelmodige.

Soms egna

S. 105. Then som något kunnig är i wårt Fosterlandz Historier / behöfwer intet wijsda sökia effter fremmande Exempel. Förfarenheten har lärde / hwad the Myndiges / så onda / som goda Exempel / hafwa kunnat utbrätta. Förtijden har nogsampt wijsat / när thet Kongl. Hofwet har haft någon Suurdeeg inom sig / aff någon Rätterst Lära och willfarelse; Huru then har ock andra intagit / många å sned dragit / och giordt the stora Prælater samswel / som billigt bordt wara wår Christelige Religions obewefelige Grundpelare / wacke

re / wacke

re / wacklande och ofstadige. (b) Wära Tjnder åter /
 wijsa / Gudi skee Ewinnerligh åhra! För Dgonen /
 hwad theras Mayesteters Enigheet i Religionen,
 ofskrymtade / och såsom Kämpnings, wijs öfwade
 Gudzdyrckan / för ett lysande Exempel gifwer allom
 Undersåtarom i Landet. Så at ingen twiswel är /
 iwo mången blifwer uplyst i sitt odnygdz Mörcker aff the
 blänckande / och sina Strålar wijsda fringspriddande /
 Konglige Dnygder. The än i sin Säkerheet lefwande /
 hafwa sådt / åth minstone ther aff / en Nock vthi Hier
 tat; en Blygd i sitt syndigt förda Lefwerne. Gudh
 behålle theras Mayesteter widh thetta Sinnet / them /
 och theras Kongl. Afföda til Ewårdeliga Tjnder! Gud
 upwäcke ock alla theras Undersåtare til ett Christi
 kffrigt Effterfölliet Dnygd och Gudzfruchtan! Så blif
 wer wissertlig Gudz Wälsignelse i Landet / Lycka och
 Saligheet i alla Ständer!

§. 106. Thenna omtalte mångfallige förförel- Begärelsen
alt thet On-
das Springei
Källa.
 sen / Menniskior emellan / och theras inbördes allmeñe
 förderff / har såsom Nil . Strömen många Uthlopp;
 The doch alla upwälla aff en Udra och Springkälla:
 The onda Begärelsen / nembligen. The Be-
 gärelsen som först sigly uppade i then första Modren /
 och stundelig rönes och utbrister i thes Barn och Af-
 föda.

(b) Videatur saltem Status Ecclesie Svec. sub Rege JOHAN. III. SIGISMUNDO.
 CAROL. IX. Quo de Bazius in Inventar. Eccl. Svec. Gothor. Lib. 3. 4. & 5. ut
 & Alii, qui Res Patrie scripsero.

föda. Then Begärelsen öfwer hwilken Gudh sielf
 klaga måste: At Menniskians hertans Upsåat
 och Tancke / är altijdh benägen til thet
 Ondt är. Then Begärelsen / som Paulus i sigh
 fann / och ther öfwer klaga måste: Iagh hafwer
 Lust til Gudz Lagh effter then inwärtas
 Menniskiona. Men iagh seer en annor
 Lagh i mina Lemmar / som strider emoot
 then Lagh som i min hogh är / och griper
 migh fången uthi syndennes Lagh / som är
 i mina Lemmar: Ty thet Goda som iagh
 wil / thet gör iagh intet; uthan thet Onnda
 som iagh icke wil / thet gör iagh. Ty sätter
 ock Wijsheten then ånteligast / såsom aff hwilken
 alt thet förra opsatte Onnda uppsuder och utbrister:
 Ondska / falsk Lära / onda Exempel / medh mehra /
 säyande: Then onda Begärelsen förwån-
 der ett oskyldigt Hierta. Therest gifwes til-
 kånna / hwad Begärelse här förståas / hwad thes
 Wårckan är: Hoos hwilka hon wårckar.

Ar emeggle
 handa:
 GDD och
 QDD

§. 107. Begärelsen / såsom en affect,
 eller Sinnes bewekelse / i Menniskian; är antingen
 god eller ond / och ther aff lofligh eller olofligh.

Then

Then G O D A war i then fullkomlige Menniskian för
 Gallet allena; allena then O N D A är i then aff för-
 derfwet nu ofullkomlige Menniskians Natur efter sal-
 let. (c) Then G O D A kommer aff Gud/ aff hwil-
 kom alt godt är; Then O N D A/ aff alt Ondk Ubr-
 sprung/ Hin Onda. En skole wij aldrig finna/ på
 Gud drabba någon ond begärelse/ eller Lust til förderff.
 Han är icke then Gud/ hwilkom ett ogudach-
 tigt Wäsende behagar: Han swär widh sigh
 sielff: Så sant som iagh lefwer / iag hafwer
 ingen Lust til then Ogudachtigas Dödh.
 Hans Lust är med Menniskiors Barn/ at
 han må göra them godt. Hans lust är: Til the
 Gudfruchtiga: Til the Hørsame: Til Christi
 Församling: Til Kärleek/ och icke til Offer:
 Til Liffwet / och icke til Döden: Til Sanningen/
 och icke Löggen. Ther Diefwulen twert om stiftar alt
 Ondt/ har Lust aff thet Onda: Aff Menniskians För-
 derff och Ewiga Undergång!

Psal. 5: 4.
 Hesech 33: 16.
 Ordsp. 8: 31.
 Jerem. 32: 41.
 Psal. 18: 20.
 Psal. 22: 9.
 Psal. 147: 11.
 1. Sam. 15: 22.
 Jesa. 62: 4.
 Hof. 6: 6.
 Psal. 30: 16.
 Psal. 51: 8.

S. 108. Nu at Menniskian/ som aff Naturen
 är ond/

Then Onda
 allmannelig.

(c) Apage sis Bellarmine cum Tuis asseclis; qui audetis dicere Concupiscentiam
 malam, ex naturæ conditione. i. e. natura hominis, prout in puris naturalibus
 consideratur, ortum ducere. Quomodo liberare potestis Creatorem à causa
 mali? De quo tamen toties dictum: *Vidit Deus cuncta, quæ fecerat, & ecce
 erant valde bona.* Hoc locustarum examen, omne in fide viride
 arrodere conans, egregie dissipantem vide Gerhård, Loc, Theol, Tom, II: de
 Imag. Dei in Homine Cap. 1. & 2. pag. 99. seq.

Christi Lydna; Then vtblåser han / at hon uthbruter
 hoos sombliga i Höghmodh; Sådrom när David
 räknade Folcket. Hoos sombliga i Gud; föracht; Sådrom
 när Salomon gaff sitt Hierta til Afgudar. Hoos
 sombliga til Lätsferdigheet; Sådrom när Iuda besoff
 then förmeente Skötian; David Uriæ Hustru/ 2c. Til
 Strugheet; Sådrom när Iudas sålde sin Frelsare för
 30 Silspenningar. Och om thenna Begärelsen ta-
 lar här Wijsheten; Then Snda Begärelsen; Mång-
 falliga Begärelsen; som elliest kallas; Rötzens Be-
 gärelse; Egen Begärelse; Därachtig och
 skadelig Begärelse.

Tit. 3: 3.
 Ephes. 2: 3.
 2. Tim. 4: 9.
 1. Tim. 6: 9.

S. 109. Om thenna Snda Begärelsen säger
 här Wijsheten; At hon förwänder ett oskyl-
 digt Hierta. Hon reetar; hon förwänder. Reetar
 först; förwänder sedan. Thersöre andra Uthtälckningar
 hafwa i stället för then Snda Begärelsen/ then
 reetande Begärelsen. (d) Then Grefiske Texten/ (e)
 är ännu grundrökare/ och lyder: Begärelsens Hwirs-
 wel / gör ett meenlöft Sinne snart Hwimmeltant/ och

Reetar

3

yr /

(d) Then Tyska Doct. Luthers: Die reizende Lust verkehret unschuldige Herzen.

(e) περιπατοῦς ἐπιθυμίας. i. e. Inconstantia, vel gyros concupi-
 scentiz. Sive rotatio & circumductio in gyrum, qua fere hominum hebe-
 tantur sensus, idq; eo vehementius, quo velocior est agitatio, Metaphora à Rhom-
 his ut bene Tremell, & Junius in Not, ad h. 1,

vhr/ så at thet nappast weet/ hwar wid thet sigh hålla
 skal: Weet intet göra en rätt skildnad emellan Mör-
 kret och Luset/ thet Onnda och thet Goda. Såsom
 then Holländska Version then Grefiska närmare föllian-
 de/ thet äfwen gifwit hafwer. (f) Här ypnar sig åter
 ett widt Fält/ til at tala om then stundlig reetande / i
 Menniskians Sinne regerande / och wida härskande
 Begärelsen. Allena wij hinna nappast / widh thetta
 tilfället / ögna öfwer the stora / och nästan oändeliga
 Wildslätter. Wij må intet widlystigt införa / som wij
 ey heller skola föllia the krokot ledande och förförande
 Wallust stigar effter. Then Onnda Begärelsen i Men-
 niskan är såsom then oloflige Kärleken i en Lättferdig.
 Then lockar / reetar och brinner aff trängtan / til theß
 hon når sin begäran. (g) Ther finner sig först åstää-
 dandet: At något för Ögonen spelar / thet then Gam-
 ble Adam wäl behagar. (h) På åstäädandet föllier
 Sinnetz böyelse. Ther på Lust / at blifwa närmare
 bekant om then förnöijande Ögnefågnaden. Hwar wid
 sigh strax sinna låter en ångslig Tids och Lagenheetz
 upwachting: At närmare niuta / thet Ögonen för-
 lustrar. Hwar på föllia the Tanckarna; hwad thet
 skulle wara för en Frögd / at blifwa sin åstundan
 mächtig.

(f) De omdröjinge der Lust keert een Gemoet om / dat sonder quaet is.

(g) Inde ἐπιθυμία ἀ βίην, ardere. quasi ardens appetitus effre-
 nata cupiditas, quæ adversa ratione incitata est vehementius.

(h) Extrema linea amare, haud nihil est, Terent, Eunuch; Act. 4. Scen, 2, vers, 639.

mächtig. Och när thenna sigh infinner / strax föllier
 ther på samttycke och bifall; Hvilket på stunden Be-
 gärelsen upväcker / til Synden reetar och drifwer. (i)
 Thetta beskriwer Apostelen Iacob således: Hwar
 och en warder frestat / tå han aff sin egen
 Begärelse dragen och lockat warder. Ther
 effter / sedan Begärelsen hafwer aflat / fö-
 der hon Synden. Men tå Synden är
 fullbordat / föder hon Döden.

Jac. 1: 14/15

§. 110. Begärelsen / som lockar först; för- Förwänder,
 wänder sedan. I Grefiskan står ett efftertänckeligt Ord/
 som betyder så mycket / som genomgraswa flitigt
 igenom sötia: Thet ena effter thet andra finna. (k) Lij-
 ka som Bergzmångöra: Hvilka nastä / igenom sötia /
 och genomgraswa hårda Bergen / at påfinna och up-
 graswa Malmen. Finna i förstone idel Gråberg;
 Strax ther uthi några Malmadrar; til theß the effter
 handen råka på sielfwa Streeket / som sig sedan meer och
 meer förwidgar och större warder. Allså Begärelsen
 äfwen / sedan hon har vpreetat Menniskians Hogh/
 under ett sagert Skeen aff påfölliande Nötte: Then
 vpreetade lockat til samttycke: Then lockade bracht

B ij

til ett

(i) Vide Binckii Buss Posann / die 15. Hindernuß wahrer Buss part. 1. pag. 554.

(k) Μεταλλεύειν. Effodere, unum post alterum invenire. Unde μεταλλ-
 λον ex μετ' & ἄλλα deducit Sckrevel. in Lexic. quia aliud post
 aliud eruitur. Cum diversa in iisdem venis sunt juncta.

til ett wärckande effterföllie. Då intager thet Onnda /
 genom then sagert insmygande Begärelsen / så aldeles
 Menniskan; at hon blifwer Begärelsens Tråål / och
 heela Menniskan / til alla sina Lemmar / Sinnen /
 willia och werk; en Synnda-Klump. Hogen
 lecker på thet Onnda: Willian will: Ögonen see: Öro-
 nen höra: Håndren griipa: Föttren löpa thet effter.
 Så at Menniskan medh alt sitt Förstånd / Förlichtig-
 heet och Kloothet listet förmår. Sträfwat wäl emot;
 men hiñer nappast öfuersträfua. Seer wäl then rättare;
 och föllier lell then orätta Wägen. Arbetar under För-
 nuffens wägledande / och then onnda Begärelsens för-
 förande / förwändande. Ligger i Strijd emellan these
 twenne inwertes / jempt strijdande partier. Hvilka
 secunderas, hielpas och vnderstöddas af twenne
 mächtige / icke mindre i Sält jempt emot hwar annan
 liggande / Potentater: Gudh / som genom the qwar-
 lemnade naturlige Åhrbarheets Gnistor / och Budor-
 den / söker behålla och draga Menniskan til Dngd /
 Åhrbarheet / och Salighetennes Wägar. Diefwul-
 len åter / som på andra sidan / genom then Onnda Be-
 gärelsen / sina förförande Reetelser / Ögonen och Sino-
 nen förekastade Läckobetar söker draga henne til Ödngd /
 Synnd / Säkerheet och skadeliga Fördomelsens Stri-
 gar / som änteligen störta henne i thet Ewiga Förderf-
 wet. I hwilken Strijd / offta så går / som Medea
 bekände:

253

bekände: Jagh seer wäl thet som bättre är / och är öf-
wertygat thet om i Hierta och Samwete; Och gör
liktwel thet som wärre är / och ifrån then rätta Vägen
fördrande. (1) Så at här lätteligen ett oskyldigt
Hierta warder förfört / förwändt / som Wijsheten
wittnar: Then Ondra Begärelsen förwän-
der ett oskyldigt Hierta!

§. III. Oskyldig heter icke så wara aff Na-
turen. En för Gud är ingen / aff Dwinno född /
oskyldig. Si / ibland hans Heliga är in-
gen ostraffelig / och Himblarna äro icke ree-
ne för honom. Huru mycket meer Menniskan /
som är stygg och ond: aff then förderfwade Naturen;
aff then oreene Födelsen; aff orättferdighetennes stun-
delige indrickande. Menniskiorna / som alla äre
affwefne / och allesammans odogse wordne; Så at
ingen är / som wäl gör / ja icke en. Menniskiorna /
som gå alla i Willfarelse / såsom Sådär. Föruthan then
ena Menniskan Jesus / som rätteligen kallas / som han
ock är: Ett Meenlost och obefläckiat GUDZ
LAMB; oskyldigt på Korset för oss slachtat.
Oskyldig ärkände honom i Ljfwet hans Domare;
Som honom doch oskyldigt dömbde til Döden. Hans

V iij

Oskyla

(1) Video meliora, proba; Deteriora sequor.

Oskyldig här
hwad?

Nahum. 1: 3.
Job. 15: 15/
16.

Psal. 14: 3.

Jesa. 53: 6.

1. Pet. 1: 19.

Luc. 23: 14.

Apostlg. 13:28. Oskyldigheet bewiste hans Apostlar och Lärjungar effter Döden/så mundiligen som skrifveligen. Uthan här förstås ett oskyldigt Hierta/ som wäl är ondt aff Naturen/och benägit til thet onda; Men ännu intet intagit aff then eller then besynnerlige Waharten och

1 Cor. 14:20. Odngden. The ther ännu äre Barn i Onskonne. Thet är: lika som Barn/ oskyldige; såsom hwilka för then späda Aldren ännu ey wärckställa kunna Onskan/ som går i fullan swang hoos the Aldre. The som ännu två sina Händer i Oskyldigheet/ medh Affaph. För än onda Exempel medh Öhren i Ögonen löpa/ i then/elliest aff Naturen/ Onda Begärelsen wärcka/ och försöra så lätteligen ett oskyldigt Hierta. (m)

Slutet aff
Begynnelsen.

S. 112. Således hafwa wi begynt aff wår/under Händerna hafwande/ Texts ända/ och stadna nu i begynnelsen. Begynt aff ändan; Ända i begynnelsen/ och i thet/ som är wordet thenna wår Salige Dödas Salige Ända; och skal blifwa alles wår förmodeligen ända och Salige begynnelse til then Ewige Rodeligheet/

(m) *Noūs axan*. h. e. Mens sine malitia. Hic pro Innocentia ponitur. Qualem Infantes habent qui etiamnum expertes sunt malitiæ *practica*, quam in actum deducere non possunt, per ætatem adhuc teneram. Non vero *innata*, quam de utero adferunt, quia concepti in peccato Psal. 51. Inde cum jubemur *infantes esse malitia*, per Antiphrasin dicitur. Vide, si placet, Ravnelli Bibliothec. Tit. *Malitia*. Num. 4. Item Tit. *Infans*. Num. 2. distinct. 4.

953

ligheet: För Kroppen til en Tjdh i Graven; För
 Sielen Ewigerlig i Himmelen. Til theß Kropp
 och Siäl åter förenade/ på then yttersta Dagen/ skola
 tillijka intaga och besitta en sådan Rolighet i alla E-
 wigheet! Begynt aff Ljffwet / och thet myckna Glän-
 de / Gårförelse och Farligheet / Menniskians usla Ljff
 är underkastadt / och nu stadnat i Döden: I then
 Rättferdigas Dödh / som är en begynnelse till
 thet Ewiga Ljffwet / Roo / Glädie! Ty begynner
 Wjsheten / och Wj / aff hennes Andastuut slutande /
 ända och säya: Men then Rättferdige om han
 än bitijda döör / så är han doch i Rolig-
 heet. Then Rättferdige / som är rättferdigat i Jesu
 Dödh; reenat i Döpfelsen; helgat genom Jesu Blod
 och Irona; älskad af Gudh / then han ock i alla sina
 Ljffz dagar tient hafwer i Helligheet och Rättferdigheet;
 och af Gud fullkommen ärkänd / kommer til Roligheet /
 i then Rolige Himmelen. Hvad är all Werldennes
 Roo? Idell Droo. Ther Menniskiorna göra sigh
 sielfwa mycken onyttig Droo: The samka
 tilhopa / icke uthan Droo / och hertans Bekymmer /
 och weta icke hoo thet så skal. Äro fulle
 medh Droligheet: Så at the offra ryta mo-
 ste för sin hertans Droo skull. Ach! Gaa
 therz

Psal. 39: 2:

Job. 14: 16
Psal. 38: 9:

Rättferdigat
 te hans Profetiar och
 deligen som straffeligen
 at herta / som wäl
 til thet onda; Men ännu
 begynnerlige Wahn
 äre Barn i Döden
 / ostydige; såsom
 mu en wärdfälla
 i swang hoo the Alder
 Händer i Döden
 onda Exempel med
 af Naturen / D
 ära så lätteligen ett
 hafwa wj begynnt aff
 Tets ända / och stad
 ff ändan; Andä i be
 rder thenna trär E
 Mal blifwa alles w
 begynnelse til then
 hic pro Innocentio
 experies sunt malitia prallit
 watum adhuc cretam. Novem
 azpo in peccato Pñ. et. lade con
 abralia dicitur. Vide, si placet
 an. 4. Item Tit. Infor. Num.

therföre / icke ofäll / then ther bittijda döör! Ty han
 kommer så mycket snarare til Kolligheet. Säll / icke
 ofäll then / som iro förr / iro heller när Roo för Oroo!
 För Kropsens skundeliga möda; Stälennes ljufliga
 föda! För Werldennes qvälliande misnöye; Him-
 melens glädjande nöje! För ett Liff bemängt medh
 Döden; Ett Liff befriat från Nöden! Effter Strid/
 Seger; Effter Seger / Ahronnes Krona; Medh
 Kronan osäneligh hugnad / Roo / Glädje och ett
 lustigt Wesende på Gudz höggra Hand
 Swinnerliga! Ach! Salige / Öfwer Salige
 alla the / som bittijda i HERRANOM DÖÖ / ty the
 hwijsla sigh ifrån alt sitt Arbete!

Psal. 16: 11.

Wppenb. 14:
13.

Wärcker i Håfängelige Wennistiors Barn:

Afwarning
med

Psal. 84: 7.

Luc. 10: 19.

S. 113. At I lefwen här i Werlden / icke uthi en
 Frögdesaal / uthan en Jämmerdaal: I gåån genom
 Jämmerdalen / och gören ther Källor.
 Säger David: Diupa Tåre, Källor offta. Besin-
 ner at I icke här altijdh danken på Rosor och Lillior;
 Uthan I moste offta trampa på Ormar och Scorpio-
 ner. Täncker icke / at Eder Gång är säker / uthan så
 många Steeg i stigen / så många Diefwulens Streck
 liggia

liggla Eder i wägen. Ther igenom then Hellsweetis
 Jägaren söker fånga Stålar. Såsom igenom
 Syndennes Snaror: Afguderijs Snaror:
 Olyckos Snaror: Lättferdighecks Snaror:
 Drättferdighecks och Öfwerwåldz Snaror:
 Lastarens Snaror: Falsa Lärarens Snaror:
 Samweglösa och ogudachtiga Menniskiors
 Snaror: Högferdigas Snaror: Falsa Lun-
 gars Snaror: Hwariehandas försörelses Sna-
 ror. Thersöre weet/ O Siäl/at tu wandrar ibland
 Snaror/och går ofwan uppå höga Spikar.
 Troo säkert/at tu smakar meer thet som lärer til öfwer-
 flöd; än Luffsens Nödtorfft! Ty Naturen är med sögo
 benögd. (n) Tu luctar meer aff Jordennes onda
 Stand; än Himmelens söta Lucht! Tu talar meer
 til Gud; hädelse; än hans Namns Berömmelse! Tu
 hörer meer aff thet/ som förlustar Förderfwaren; än
 thet/ som förnötjer Skaparen! Tu seer meera aff thet/
 som leeder tig i förderfswet; än thet tig förer til Salighe-
 ten! O Elände! Och än eländigare! at uthi dig sielf-
 wan är titt egit förderff: Then onda Begärelsen /som
 har sitt tilhåll i Hiertat. Hiertat / som til thet Onda
 samtycker / gillar thet / och werckställer.

2. Tim. 2: 26.
 Psal. 9: 3.
 Ordsp. 5: 22.
 5. Mos 6. 7: 16.
 Jesa. 24: 17.
 Spr. 9: 3.
 Jesa. 5: 8.
 Ordsp. 20: 25.
 Hof. 9: 8.
 Psal. 14: 9.
 Psal. 140: 6.
 Spr. 5: 3.
 1. Tim. 6: 9.
 Psal. 116: 3.
 Spr. 9: 20.

X

ter

(n) Juxta vulgatum; Natura paucis est contenta.

Matth. 15: 19. ter sedan uthgå: Ondä Zancfar / Mord /
 Hoor / Skörlesnat / Tiuswerij / falsk Witt-
 ne / Hädelse. O förderfwelsens Snyste! Tu leede
 Begärelse; som förwänder Menniskian från Saligo-
 heten / och störtar henne i Förderfwet! O Begärelsens
 2. Pet. 2: 14. Residens! Tu i Ondskan genomöswade Hierta!
 Huru kan iagh tin Argheet bestrifwa? När sielfwa
 Sanningennes Andä klaga moste: Ett argt ild-
 Jerem. 17: 9. fundigt Ting öfwer all Ting är Hiertat!
 Hoo kan uthransakat?

Förmaning.

Job. 18: 8.

Ordspr. 22: 5.

S. 114. Effter nu så är / Christen Siäl / thet tu
 efftertänckande wäl märckta skal: At tu här wandrar
 ibland Törne / Gilder och Snaror; Theruthi man med
 Fötterna snart förd warder och wandrar i
 Näten. En Spiut och Snaror äro uthi
 the Brongas Bågar / men then som dra-
 ger sigh ther långt ifrån / han bewarar sitt
 Liff. Hoo är / som då icke wil taga wäl waara på
 sig sielfwan: Sitt Hierta / at thet icke förledes. Sin
 Siäl / at hon icke förderfwas. Och wandra waarlig /
 effter Tijden är sahrilig. wisselrig äro the Tjder / i hwil-
 ka wij må säna med then Gamble Läraren: In quæ dura
 nos tempora reservasti Domine. Ach! I hwilka swåra
 Tjder hafwer tu lätit wårt usla Liff infalla! Thens
 gyllene

gyllenne är länge sedan borta; hårda Jerntiden trycker; Then obeständige Papperstiden är nåar; och then än obeständigare / än thet otrogne och snart söndergående Papperet. (o)

S. 115. Wandrer waarlig 3 Regenter och Öfverherke Personer. Seer Eder wäl före / at I medh Edert Exempel ingom förargelse gifwen. Är Edert Dygde. Leswerne allom ett Ljus; Så blifwer Eder Odgdz Lesfnad / allom ett möreker. Ach! Låter då / efter Christi trogne Förmaning / Edert Ljus lyssa för Menniskjomen / at the måga see idra goda Gerningar / och prissa I dar Fader / som är i Himmelen. Swar och icke / så weter; At the Mächtige skola mächteliga straffade warda / i thet Ewiga Mörckret. Ther Doom uthan Barmhertigheet skal them öfwergå / som Barmhertigheet icke giordt hafwa. Wandrer wahrilig i Herrans enskylte Tienare; gifwer gran acht oppå: Huru man sig i Helgedo-

Til alle Stånd

Matth. 5: 16.

Wijsh. 6: 7.

Jac. 2: 13.

Hesek. 44: 5.

X II

men

(o) Vetus, & Veteribus etiam Poëtis decantatus mos, distinguendi tempus, in 4° Secula: Aureum, argenteum, aeneum, ferreum. Quibus non male addidit quidam Nostratum Ingeniosus 5. Nostrum Papyraceum. In quo, quicquid fidei reliquum est inter homines, infidæ papyro creditur. Sed & hæc fides cum Papyro fracta. Restat ergo *Seculum* ex papyro laceratum, infidum, & propediem in suum pristinum NIHIL ruiturum!

Apostlg. 20:
29.

Phil. 3:17/18.

Matth 8: 12.
Cap 13: 50.
Cap 25: 30.
Luc. 13: 28.
Col 3: 21.
Ephes. 6: 4.

men hålla skal: Hafwer acht på Eder och allan Hiorden / i hwilkom then Helige Andä hafwer satt Eder til Biskopar / at regera Gudz Församling; hwilka han förswer swat hafwer medh sitt Blod. Leswer så / at ingen må förargas af Edert otidiga Lasterlesnad; uthan at allamåge / så af Lärdom / som Leswerne vpbygge warda til thet Ewiga Ljfwet. Seer til / at I medh godt Samweet / altidh können såna Paulo effter: Warer / käre Bröder / Wåra Ljfwesöljare / och seer på them / som så wandra / som I of för en Ljfwedömmelse hafwen. Men om I förhållen Eder / som Fiender til Christi Korß / warandes Buuksens Tienare / thether achta allena hwad Jordenne tilhörer. Så weter / at Eder Nyrå skal warda til Skam / och Eder ända blifwa Förtappelse / när I vthkastade warden / så som onyttige Tienare / i thet Mörckret / thether som skal warda Gråat och Landagnisslan. I Fäder reeter icke Edor Barn til Synd medh ett syndigt Leswerne; uthan vpsöder them medh Zucht och HERANS Förmanning. I Huus Herrar och Huus Frwr / warer Idrom Underhast

Folkonlige
derhastwandom en
ängelse / i kärlek /
Köfthet / icke
hne vpwäcker
alla i gemmen / tager Eder
at I icke förargas någon medh
w / såndes Edra Andä Ex
Ball och Undergång. Zän
Eder öfwer Eder / manliga
hem som förarga en af
tro på mig / honom
Orarnsteen wore bund
han säncktes i ha
blifwa satt til en fäst
och lyda Ewig Elo; V
Lärer I C
S. S. Särdeles I
Hjorden Edra Barn / at
sätt / kärtnome och be
lovanne, Christi före
na up och stärkt ias i
med Jesu: Wåra til
I

253

Derhastwandom en Efftersynn i Ord / i Um-
 gångelse / i Kärleek / i Andanom / i Troste /
 i Kyssheet / 2c. Wetandes / at Edert dygdige Effter-
 böme opwäcker många til lika Dygdz efterstråwande.
 I alla i gemeen / tager Eder granneligen til wahra /
 at I icke förargen någon medh ett ochristeligt Pestwer-
 ne / låtandes Edra Gnda Exempel wara them til reetel-
 se / Fall och Undergång. Täncker uppå Jesu ropande
 Wee öfwer Eder / timmelig och Ewinnerlig : Wee
 them som förarga en aff the ringesta / som
 troo på migh / honom wore bättre / at en
 Swarnsteen wore bunden wid hans Hals /
 och han säncktes i Hasssens Diup. I skolen
 äntelig blifwa satte til ett förbannat Effterdömel-
 se / och lijda Ewig Eldz Pijno.

1. Tim. 4:12

Matth. 18:6.

Juda Epist.
v. 7.

Lärer I Christne.

S. 116. Särdeles I Christelige Föräldrar ; at Lärdom
 I så opföden Edra Barn / at the måge altidh wara För Föräld-
 Gudi tåcke / kärkomne och behagelige. At the medh drar.
 Barnet Iohanne, Christi Förelöpare : måge dageligen
 wåra up och stärckias i Andanom. Medh
 Barnet Jesu: Wåra til i Wisdom / Alder Luc. 1:20.
 och Nå-

X iii

Cap. 22: 520

och Nåde för Gud och Menniskior. At the
straxt med Moders Mjölken insupa then ädla Gafsten
aff en reen/och obesmittat Gudztienst; af en sann/och
oskrymtat Gudz Dyrctan. Wetandes / at the icke

Psal. 34: 120

allena äro Fäder / utan ock Lärare i sina Hus. (p)
Ständes och ropandes altid med David: Kom,
mer hjit Barn / hörer mig / jag will lära E-
der HErrans Fruchtan. Spner Jdra Öron

Ordspr. 3: 2.

och Hierta til HErrans Bod: In the skola
skaffa Eder långt Luff / god ähr och Frijd.

Psal. 51: 8.

Til Sanning: Ther til HErren Lust hafwer /
och warder ther på tänckande Erwinnerliga. Til

Psal. 98: 4.

Dygd: Som lönar sina Ålskare äntellig Sielf / och
betröner med Ahrones Krona. Til Christelig Ar-

Psal. 127: 4.

barheet i sitt dageliga Leswerne: Til Beständig-
heet i then kända Sanningen: Til Tolamodh

under Anfächtningen ic. Och thet så mycket flitigare;
som Jdra Barn äro Gudz ädlest Gåstwa. Thet

så mycket Wahrsamligare; som then Onda Be-
gärelsen är meer i them härskande: Werldennes
onda Exempel nu meer försörande: Och Käts-
ferska Läror meer heemligt wiß förwändande.

Så myc

(p) Quod Minister est in Ecclesia; Id Pater in Oeconomia, August.

Så mycket alfwarligare; som ett spädt Sinne är så
 som ett upwaxande Blomster / som aff en odygds
 förkylande Bläst / snart kan begynna sloka neder och
 mista sin Säkring: Somen RÖD; Hwilken driffz
 hastigt hjit och dilt: Som en weel Zeelning;
 Hwilken låter sigh lätteligen böya / och Gud bättre!
 snarare til thet onda / än thet goda: Somen åker;
 Hwilken oförseendes öfwerwaxer med alla Lasters
 gråas / när han illa heffdat / rychtat och ansat war-
 der. Ach! så lägger Eder tå thet alla Wining om /
 at uti Jdra K. Barn må finnas then Christeliga
 Trona: uti Troon Dygd: uti Dygdenne Be-
 skedeligheet: I Beskedelighetenne Måtteligheet:
 I Måttelighetenne Tolamod: I Tolamodet gud-
 achtigheet: I Gudachtighetenne Broderligh
 Kärleek: I broderlig Kärleek allmennelig Kär-
 leek. Ty när thenna Stycker äro räckeliga när them / så
 låta the Them icke finnas såfångä / eller utan
 Frucht i wårs Herres Jesu Christi Kund-
 skap. På thet I mågen försäkrade wara / ehwad
 Edra K. Barn leswa eller döo / så höra the
 Herranom til.

2. Pet. 2: 5 / 6 /
7 / 8.

Rom. 14: 2.

Med åthwar-
ning til them
som låta Bar-
nen resa.

S. 117. Warer ther wid tillika warnade: Sär-
deles I förndhine Föräldrar / som sänden Edra Barn
i främmande Länder / til at see åthskillige Solck; seder:
märckia hwad hoos andra Loff, och Last, wårdt är:
och ther aff taga sig Exempel til Dnygd; Wahrnagel
för Dnygd. På thet The i Långden måtte göra sigh
beqwåme til Gud; Åhras befrämmande: til Fädernes-
landzens Tienst: och alla Inbyggjarenas Nyttia och
Wälstånd. Ach! seer Eder försichteligen före: at I
icke uthsänden Dnygdennes tilwårande Plantor; och
såån heem Dnygd; förwånnde Dgråås: at I icke släp-
pen Them från Eder Innocente och ofskyldige; och såån
them igen til Kropp och Stål förderfwade: at the icke
bortdraga / såsom Eder Hiertans Ögnefågnad: och
komma tillbaka och blifwa Edert stundelige Hiertequaal
och Plåga. Ty om then onda Begårelsen kan myc-
ket wårcka / när the ån stå vnder agan hemia; huru myc-
ket mehr skal then wårckande wara / när the som egna
Herrar låmbnas til sitt egit Sielstzwold borta. (9)
Kan Ondskan förwånnda eens Förstånd hemma;
huru mycket meer borta / ther hon meer vnderblåses.
Kunna onda Exempel försöra allestädes; huru
mycket meer / när man kommer flarestädes / och flera
Dnygdz

(9) *Experientia probat veritatem Comici: Deteriores omnes sumus licentia.*
Quodcunque inciderit in mentem, valet: neque id putabit pravum-
ne, an rectum sit, quod petet, TERENCE, Heauton. Act. 3, Scen. 1, vers. 484.

Ödyg; Exempel seer / hörer och märcker. Om falsk Lära / kan bedraga Siälur hemma; huru mycket meer borta / ther bedrägerhet i fulla Swang går / och så många bedrägelige Falskheterens Andar finnas / som gå omkring / och äro köpte och uthlärde til at bedraga och förföra; högsta flit användande / yttersta Kraffter brukande / inga medel sparande / allehanda Läckofoglar hastvande och uthställande / til at fånga Siälur. (r) Man har ju Exempel af them / som äro uthomlands blesne sine Families Skamflecker. Warandes icke nöjde ther medh / at the äro sielstwa förförde; Uthan låta sig sedermera bruka för ett Instrument til at förföra andra!

S. 118. Ach! Wore då icke fast bätter / at man aldrig låto sina Barn resa / än at the til sitt timmeliga och Ewiga förderff reesa skulle? Äro ju förförelserna stora / och onda Exempel många hemma i Landet / at man intet har för Nöden / them uthländes söka. Kan man icke wäl blifwa qwit Penningen annars; än man stundelig ånger / och jempt-swäidande Hierte-agg / så dyrt för Penningar köpa skulle. Man täncker icke med thetta / I Christelige förnähme Föräldrar / at göra Edert Hierta kallsinligt emoot Edra käreaste Barn.

¶

En thet

(r) Nam præter Emiffarios, qui circumvolitantes cuius oecasioni imminent, & accepta scheda à suis Superioribus in remotissima quæq; Orbis loca ire tenentur; Etiam aliis illecebris inescant peregrinos; pecuniâ Egenos & ad incitas redactos; fœminis Libidinosos; civilitate externa, conversatione officiosa & sedula, præmiis, minis, &c. Omnes.

Dättre blifwit hemma / än illa reest. När Resor meer skada.

Ey thet är naturligt / at Föräldrar hafwa them käre
 re / än alt thet kært är i Werlden; och alt ospart för sina
 Barns Christeliga upwäxt / tiltagande i Lärdom / och
 upsteeg til Åhran. Uthan man beklagar / at Föräldrar
 nas Christeliga Försorgh så lätt eftertryck hafwer;
 theras gjorde befohning illa anläggas; och thet ett
 godt upsått så skenneligen bedragne warda: At Arg
 heten / ondskan / förförelser / och onda Exempel så
 taga allestädes öfwerhand / och nu fast större äro /
 än then Tiden / The ther uthe warit. Jette må man
 heller troo / at här medh alla peregrinationer och
 Resor til the fremmande Orter fördömas. Hwilla
 medh stor nytta antagas aff sombligom; och än med
 större nytta användas til Säderneslandzens Tienst /
 när the heemkommande weta införa / och wärckställa
 til Landzens Wälstånd / thet som hoos andra är wils
 sligen upfunnit / och nyttigt practicerat. Uthan man
 klagar öfwer Resors misbruuk. Ther man menar
 thet nogh wara / när man många Städer genomrest /
 många slags Folek sedt / och länge i fremmande Orter
 wilstat hafwer. Ach ney! O förförde Stäl i tine
 Tanckar. Ehwart man kommer / så har man Him
 meln ofwan / och Jorden under sigh. Wiffheten
 regnar intet meer af Himmelen / ey heller växer hon
 meer up aff Jordenne / på then ena Orten / än then an
 dra. Man må sända en odygdig Stäl til Rom / hon
 kommer

253

Fullkomlige Aldersmätt.

311

Kommer wäl lika godh tillbaka igen / om icke helff-
ten wärre! och thet meera är / wära Tjider wijsa: at
mängen reser dygdig uth / och kommer odygdig tilba-
ka. Thersöre seer Eder före / I Christ - förståndige
Föräldrar; Thet äro Edra Barn: Thet äro ock
Edra Penningar: At I icke medh Edra Jordiske Ago-
delar / förderfwen Edra Himmelska Skattar: Medh
Edra Penningar / menar iagh / Edra dyra Liffzfo-
ster. Them I hastwen födt til Gudz Rike: Upsödt
til Gudz Rike: Och Eder Herte-hugnad blifwa
skulle i Gudz Rike!

S. 119. Ach! hwadan kommer doch thet myckna
Onda: At Werlden så full medh Ondska är? Höres
iw oförswarligen aff många förtwiflade Föräldrars
Munn / the fördömelige Orden / när the tyckia sina
Barn ey så snart komma så högt / som the willia; ey så
snart brukade i förnähma Tjenster / som the önska: At
the willia sända them uth igen / och försökia sin Lycka;
och wara them lika / om The blifwa Catholiska eller
Calviniska / ic. allenast the kunna uthföra sitt Stånd /
och behålla thet Ahre Namnet / aff theras Fäder för-
wärfwat är. Men Shwilka oförståndige Föräldrar /
som ännu intet lärde hafwa af Davidz 37. Psalm.

Föräldrars
galna Tan-
kar mötas

Uchi titt Land Du blif och bo;

Ther bruka sig i en rätt Troo.

Ther skal han sigh wäl föda.

24

O hwil

Jesa. 2:18.

O hwilka olycksfällige Föräldrar ären I! Lycksaligare om I aldrig några Barn hade; än at I skulle wara en Orsack til theras Ewiga Dödh; Them I / näst Gudh / hafwen bracht til thetta lekamliga Ljfwet. Huru kunna I sänapå then yttersta Dagen til Eder Skapare: Min Gud! Här är Jag / och Barnen / som tu migh gifwit hafwen. När theras Saligheet är här i Ljfwet försummat / och The i Döden redan komne i Diefwulens Käfftar!

Med Förmaning till ändring.

Verh. 34.

S. 120. Andrer alethersföre i Tjid sådana ochristliga Tanckar / och läser flitigt then förberörde Konung David; 37 Psalm. Ther warden I ibland annat finnandes: Förbjuda HERAN / och hals hans Wägh / så skal han uphöija tigh / så at tu skal erwa Landet. Sänden I och uth I dra Barn / så försäkrer Eder först om theras Christendom / at the weta hwem the troo oppå / och så troo / at the i Ljfwet hafwa en hiertans Tröst; i Döden en otwissad Saligheet. När The äro uthdragne / så infatter them i Edra Böner Affton och Morgon. Ty Föräldrarnas Wällignelse bygger Barnomen Huus / Förfodrar theras Wälgång / och affwänder Olyckan. Besinner at Förförelserna äro mångahanda / när the wiistast moeste ibland them / som äro sielfwe försörde / och beslitta sigh at försöra andra! Skulle thetta någont

grom komma otroligt före / han skal finna lifflige Ex-
 empel aff them / som heemkomma / och äro hwarken
 warma eller kalla i sin Gudzdyrkan: Tala försmä-
 deligen om Gudh: Lasta oförswarligen war reena
 Evangeliska Lära: Ungå förargeligen medh andra si-
 na Gellikar; Som offta i ett oftyldigt Sinne / och än
 intet wetande aff en sådan Argheet / förargas och klaga
 moße öfwer ett sådant kallsinligt öfwerdåd / och öfwer-
 dädigh Gudlöshheet! Hvilket lærer wara orsaken/
 hwarföre Gudh här effter måstäcka mångom Vägen
 til långa Resor. Til theß Menniskiors Barn ett
 bättre Sinne så; Christeligen tänckta them anläggias;
 Och the gamla goda Förordningar komma til idtan;
 at intet alla måge effter godtyckis sina / reesa til hwarie
 handa förförande Orter. (1)

Oppm. 3:15.

S. 121. Här kunde man / widh lifka Tillfälle / lifka
 som med Singren uthwiisa / Affgrundz Gaper til thet
 snarade Atheistert / Kallsinnigheet i Gudzdienssten /
 Gudlöshheet / och Säkerheet ibland oss. Om thet in-
 tet uthwyste sig sielfft: At thet opswallar aff Ondskan /
 som näster i Menniskians Hierta: aff Begärelsen /
 som thet snarare bötter til thet ondt är; aff Onnda
 Exempel / som wi see för Ögonen / och genom
 Ögonen / fästas sig i Sinnet / uthur Sinnet uthbrista i

Ett Affgrundz
 Höl öppnat.

2 iii

åthåf.

(1) Läst / Storwördigt i Minnelse / Konung Gustafs Adolphi Stadga här om; gjord på Alltidas
 gen och Örebro / Åhr 1617. Särdeles then 8 Punk.

ackäfwor / i Ord / i Gerningar: Uff falsk Lära /
och fördrande Menniskior / medh hwilka the / än intet
wål grundade i sin Religion och Gudzfruchtan / omgå
i sina yngdoms Åhr. (t) Och thet Förgiffet the då in-
supa / qwitterar them sedan intet så lätteligen. Så at
än skönt the sedan komma til förnämliga Tienster / och
moste för blygd skul medh andra / komma i Gudzhuus /
åhöra Gudz Ord / bidia och bruka Salighetennes
medel; Så är doch alt sådant ett Skrymte. Wårk;
Ett uthwårtes Steen til Gudzfruchtan / ther then in-
wertes Krafften borta är. Hiertat blifwer än då / som
tilförrenna: Antingen tänckande / at Gudzdyrkan
är ett Menniskio Påfund / och listet betydande; Eller
at man i alla Religioner kan Saligh warda. Then-
na Salige Herren kan iagh til hans odödeliga Åhres
minne effter såna på hans döda Mull / at när iagh /
ringa Jesu Tienare / hade then Nåd och Åhran at up-
wachta honom i the fremmande Länder / war hans
Zaal altijd om Gudelige Saker. Tackandes han all-
tjdh sin Gud för twenne Ting förnämbiligen: För en
nådig

(t) Aut me omnia fallunt, aut certe non fallit? Quod Scaturigo Abysfi, unde
Atheismus, in humoribus hominum, late per Orbem stagnans, effunditur, sese
aperit. Nam, ap. Romano-Catholicos, qui emunctioris sunt naris, facile vi-
dent ritus illos Papales: Missas pro defunctis, Indulgentias, Purgatorium, &c.
esse mera pontificiorum commenta, ad purgandas pauperum crumenas, & ditan-
dum suum Atrarium, excogitata. Quare hæc nihili faciunt. At prolabantur
simul in alterum extremum: Nihili facientes omnem cultum divinum. Hinc
apud multos summa securitas, simulatio & contemptus Dei, Cum His, quia
plerumq; conversantur peregrinantes, contaminantur, tanquam fex à fece,
pix à pice.

253

nådig Gud; och ett roligt Samwete! Hwillet Taal
hoos andra sällan hördes!

Ly tröster Eder I Sörlande:

S. 122. Lägger thetta för ett Plåster på Edert/
aff Sorgen särade / Hierta. Låter theenna Tröst wara
ett Balsam emoot dödsens stinckande Bitterheet;
Enleen Silkesduuk / som kan afftorcka Tårarna
aff Edra siedzriinnande Rinner / öfwer Thens fransfalle/
som Eder Siäl får hade. Låter hans Kroppz Ros
under Jorden / gifwa Eder Kropp Roo ofwan Jor-
den; Siälennes Glädie i Himmelen / gifwa Eder
Siäl hugnad / som än wiistast moste vnder Himmes-
len. Låter Gudz Wijsheet försäkra Eder om Eder
Sal. Dödas Salige Tilstånd / trösta Hiertat / stilla
Tårar: Men then Rättferdige / om han än
bittijda döör / så är han doch i Roligheet:
I stadig Roo / för Werldennes Oro: I Säkerheet/
för all Fahrligheet: I Helgelse / för Sörförelse: I
Glädies Ljusligheet: för Onstans Bedrägeligheet: I
Ewig Gudz lofwande / för ond Begärelses förwän-
dande: I beständig Saligheet / för falsk Låros Osta-
digheet: I Saligheet / i Roligheet. Then Rätt-
ferdige är i Roligheet: Wittnar Wijsheeten.

Tröst.
Aff Then Sal-
dödas Ros

Sör thes lä-
reste Måta

S. 123. Ach! Så låter ihenna Sal. HERRENS
reda inagne Ewiga Roo/roligh göra Edert aff Sorg
och Angest orolige Sinne och Hierta. Wäl är thet
swårt för en kär Måta/ at bringat öfwer sitt/ aff ång-
slan särade/ Hierta; När hon besinner/ huru Gudh
har beghnt strax medh Ungdoms Åhren inständia
för henne ett Mått fult med Tårar. Ther hon i sin
spåda Barndom moste begråta sin Sal. Herr Fader:
I sin tilwärt och Ungdom / sin käre Fru Moder / och nu
strax ther på sin käreste Måta. När hon besinner/
at hon innom ett halft Åhrs förlopp/ har pröfwat alla
the Stånd / som thet Adla RÖnet beträffa: Thet
Knyta Jungfru-ståndet: Thet alswarsamma Huus-
fru-ståndet: Och nu stadnat i thet enslige och be-
dröfwelige Anckio-ståndet. När hon besinnar/
hwad Hiertans Nötte Hon har mist / och hwad hier-
tans Angest Hon är uthi råkat. Ther hennes Trofaste
Sparre; Hennes säkresta Stöd i Huset; Hens
nes förtrognesta Wänn lägges i Jorden. Men
Hennes Sal. Herres salige Roo / skal betaga Hennes
hiertans Droo / När hon hörer: At then Rätt-
ferdige / om han än bitijda döör / så är
han doch i Roligheet!

Sör thes
glamle Sae-
der

S. 124. Wäl är thet swårt för en ålderstijgen
Fader/ at ställa Sitt/ aff Kärleek blödande / Hierta til-
fridz

253

frjiddz / öfwer sin lydigste och käreste Sons oförmode-
 lige fränfalle. Then skundelig annalkande alderdoms
 hugnad / som mist är! Thet förmodelig blifwande
 Huus-Wärn för theß efterlemnade Kär-Elstelige/
 som är förlorat! Sin önsklade Ögnefågnad / och dage-
 liga Herte-Nöije / som borta är! Men när Han be-
 hiertar then Salige Roo / Theß Salige Son har in-
 tagit / så skal then wisselig kunna stilla Droofs vpsitt-
 gande Tanckar!

S. 125. Wäl är thet swårt för en Högförnähm
 Familia: Bröder / och Systrar / Slächt och Närskyl-
 ta / Wänner / Swågrar och Anförwanter; när the be-
 sinna / at en ädel Sparre är löfmat i thet Högför-
 nähme Huset; En theß Families fasta Pelare til Jor-
 denne fallen! När the besinna / hwad för ett redeligt
 Sinne / förtroligit Umgänge / och theras Egit tilwä-
 xande Beröm / i then Salige Herren / förlorat är.
 Men thet skal ställa orolige Tanckar til Roo; när the
 besinna: At then Rättferdige / om han än
 bittijda döör / så är han doch i Roligheet!
 Warandes Then Salige Herren / i en Salig Stund /
 nu kommen til lefwandes Gudz Stad; til then
 otaliga Ungla Skaran: Til Gud sin Efa-
 pare: Til Jesum sin Medlare: Til the full-
 komlige Rättferdigas Andar: Til Salig full-

För Slächte
 och Anför-
 wanter

Ebreer. 12: 22 /
 23 / 24

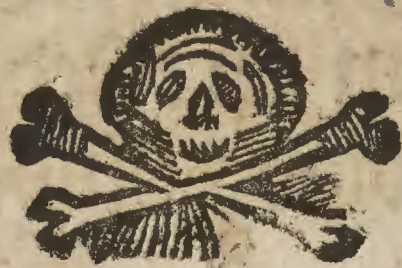
komligheet: Til fullkommen Heligheet: Til helig Rolig-
heet: Til rolig Ewigheet. Således nu nådt / Thens
Rättferdigas fullkomlige ålders- och Sa-
ligheets- Mått!

Slutes med
önskan och
förmåning till
Sorgställan-
det.

Syr. 38: 24.

S. 126. Gud hugne oss alla med lika Gudz Kär-
leek i Lifswet; medh lika Tröst i Döden: Medh lika
fullkomligheet effter Döden: Medh lika Saligheet i
thet Ewiga Lifswet! Uch hwad bedröfwar Tu tigh ta
nu mehra! min Siäl/ och är så oroligh i titt oroliga
Sinne och Hierta. Lätt them söra/ som intet sweta om
the Sahl. Dödas Tilstånd effter Döden: Låt them
qwijda/ som intet äre försäkrade / at ett bättre Lif skal
föllia på thetta elända Lefswernet! Men Tu/Min Siäl/
ställ tigh wißligen före Syrachs Förmåning/ effterless
then Christeligen: Sedan then Döde nu i
Koo ligger / så wendt ock tu igen at tänckia
på honom/ och hugswala tig åter öfwer ho-
nom / effter hans Ande nu hädan skild är /
och stadnad i Fullkommen Roligheet;

I rolig Fullkommens
heet !!!

PERSONALIA.

319

Där Gud; Aldrawisaste Råd och Providence, hwar
 utaf Menniskornas Lefwerne uti Moot och Medgång
 i thene förångeligheten dirigeras, med blott a Förnuftes
 Sgon af then naturlige Menniskian åskådas; Så kunna
 theß fördolda Hemligheter ingalunda blifwa uptächte/
 uthan til theras uppenbarelse behöfwes then Helige Andes Stråh-
 lar/ som med sitt Ordz klara Ljus/ thet förinörkade Förståndet up-
 lyser. Til at betrachta thenna Gudz förshyn och skickelse uthi någon
 theß Extention, eller at noga/ eller uthförligen willia begripa och för-
 fatta några theß deelar och omständier/ wordo Tijden och thetta tilfäl-
 let intet tåhlandes/ emedan som ehuru man thet och anseer/ moste
 komma enom före såsom ett outhmähteligt Affgrund / och ett Gudz
 Wijsdoms fördolde Diup.

Wij wele therföre allenast korteligen betrachta/ **Thenne Sal.**
Herrens/ The höge och Högmächtige Herrars General Staters
 aff the föreenade Nederländer/ Gordom Troo Man och
 Wälförordnad Ofwerstes ofwer ett Regimente aff Infante-
 riet: **Then Högwälborne Herres/** Herr THURO SPARRES,
 Friherre til Croneborgh / Herre til Wlsofa / Mariæberg/
 Wijs / Asserije och Disseras/ &c. Förnäme Hertompst/ Chri-
 stelige upfostring och berömmelige Lefwerne / sampt theß Tappre
 och Heroiske Adioner och Bedriffter / them han medh största Åhra
 och beröm / sampt til sine Höga *Principalers* goda och fulla åthnöije
 förrättat och uthfördt hafwer / så ock änteligen hans **Sahl.** Aff-
 spedd ifrån thenna Werlden. Wij lähre uthi samma betrachteise
 blifwa warse Gudz underliga förordning / som fuller hafwer låtit
 thenna **Sahl.** Herren födas hjit til Werlden medh all förmon aff
 Naturens Gåswor: såsom ett förtreffeligt snält och lärachtigt In-

genio, så och een til all Dngd och Åhrbarheet inclinerat och be-
 nägen Siäl. Gudh har låtit honom gå sine ungdoms Dagar ige-
 nom uthi ett continuerligt Lopp aff många tänckwärdige Händelser/
 theruthinnan theenne Sahl. Herren / fuller hafwer förwärfwat een
 stoor Förfahrenheet / ett högt anseende / och banat sigh Wägen til be-
 fordran ifrån then ene förnähme Militaire Charge til then andra / ja
 medh ett sådant Embne / at han innan kort til fast höga Åhretien-
 ster hade skåhliggen funnat aspirera. Men åter ther under har Gudh
 beblandat och förmångt sådan Lycksaligheet medh åhskillige Weder-
 wärdigheter: Om elliest sådana glorieuse Wårteckn aff een för-
 treffelig Manligheet / som uthi Tapper Actioner Lyser / må therföre
 hållas uthaff them / som göra Profession aff Wapn. Men thet som
 måst syns wara beklageligt för våra Sgon som effterlefwa / är
 thet / at theenne Sahl. Herren / uthi hwilken sigh befant ett så
 stoor Ambne / til at kunna ien mehra förlängd Liffstidh ännu ytter-
 ligare anwända then sigh aff Gudi förlänte frimodiga Mandom och
 Tapperheet / sampt gode och berömmelige Conduite, til sin Nådige
 ste Konungz och Fosterlandz Tienst i högre Embeten / har most see
 sigh så brott och hastigt aff then långa Natten öfwerijlas / förr än nå-
 gon tänckia kunde / at Middagen för honom mände så snarligen
 wara förhanden / fast mindre at Afftonen skulle wara allaredo in-
 fallen.

Thet är icke heller mindre bedröfweligt / at then Sahl. Her-
 ren / som så nyligen hade haft then hugnaden / at see sin trogne Bestän-
 digheet och Kärleek wedergållas aff sin älskelige Käreste Matas Dng-
 dige Tacksamheet / förmedelst thet kort tilförenne them emellan Chri-
 steligen stichtade Echtenskapz Förbund / skulle så oförmodeligen och
 hastigt försättias uthu ett så frögdefult willkor / och lemna sitt
 Huus uthi ett så sorgeligt tilstånd. Men å een annan Sijda / är
 thet åter aff Gudh således stichtat / at emoot alla thessa Sorgelige
 betrachtelser / finnes ther een bequämligh och sanskyldig Tröst; I
 thet at

thet/at thenne Sahl. Herren hafwer medh sin wijse och försichti-
ge Conduite uthi heele sin Liffstid upfylt / hwad uthi Tidsens längd
til en högh Alder för honom brustet. Honom upgåår uthi thenna
långa Nattens Mörker en klar och städze lysande Fackel / som thet
åhrbara och tacksamma ryktet uptänder / til at vplysa hans odöde-
liga Namn och Beröm / förmedelst ett Ewiggt Bewittnande om
hans Mannelige Gerningar. Hans Loff och Heder åro hans Epita-
phia, som åre fast warachtigare och beständigare blesna uthi allas
rättsinnigas Hiertan och Tungor / än mången annans uthi Malm
eller Marmor. Hans loflige Actioner upbyggja och underhålla / ige-
nom en stadig och oförgångelig Åminnelse / hans hederlige och åh-
rewårda Namn / intet mindre / uthan fast mehra / och medh större
Prædikat / än man thet kan förmoda aff en Posteritet ifrån Slechte
til Slechte. Hafwa hans swåra Blessurer skyndat honom alt för-
bittijda här ifrån Werlden / så tiena the honom ther emoot til Tro-
pheer och Kännetekn aff hans tappre och Generouse Bedrifter / så ock
til bewittnande aff hans Courage och Valeur.

• Och thet som alt annat högst öfwerträffar / så hafwer man sig hö-
geligen ther öfwer at hugna / at then Sahl. Herrens Beständigheet
uthi sin Troo och förtröstan til Gud / hwilkens Faderliga styrelse han
sig alt ifrån Barndomen förtrödt och alldeles undergifwit / i alt luyt
hafwer ; hans oskrymtade stadigheet / hwarmed han war Rootfast
uthi wår Ewangeliske Läbras betännelse ; Hans Christeliga / Ehrbar-
re och dygdige Lefwerne och Wandel ; Hans andächtige Bøner och
Suckan ; Hans Tohlamod och Ståndachtigheet uthi lydno och Hör-
samheet under Korset / ja uthi selswa Dödsstunden ; thetta gör Öf-
wissa och försäkrade om hans Sahlige Endalocht / och hans Siäls
hugnat och trösteliga Willkor uthi then Ewiga Herrligheten / så och
om then Wisheet wij hafwa / at wij medh Frögd lære see thenna
wår förtröstan fullkommat vppå then Dag / på hwilken Gudh sig /
och hwad hålst nu för wåre Sjgon fördolt är / läbreruppenbåhra.

Fäderne.

Hans FADER är then Högwålborne Herre / Herr Carl Sparre, Friherre til Croneberg / Herre til Ulfåsa och Herresätter / Kongl. Man. & Troo Man / General aff des Infanterie och Öfwerlagman öfwer Wäster Norlanden medh thes underliggiande Lappmarcker.

Hans FADERFADER / war then Högwålborne Herre / Herr Lars Sparre, Frihere til Croneberg / Herre til Däderö och Ulfåsa / ic. Sweriges Rikets Troo Man / Rådhy och Hoffråth Rådhy.

Hans FADER MODER / war then Högwålborne Fruu Merta Baneer.

Hans FADERES FADERES FADER / war then Högwålborne Herre / Herr Erick Sparre, Sweriges Rikets Rådhy och Cancellor.

Hans FADERESFADER MODER / war then Högwålborne Fruu / Ebba Brahe, til Sundby.

Hans FADERES FADER FADER FADER / war then Högwålborne Herre / Herr Lars Siggeson Sparre, Sweriges Rikets Rådhy och Marsk.

Hans FADERES FADERES FADER MODER / war then Högwålborne Fruu Britta / Herr Thure Trolles / til Bergquara / Sweriges Rikets Rådhy / Dotter.

Hans FADERES FADERES MODER FADER / war then Högwålborne Grefwe Per Brahe / Sweriges Rikets Rådhy och Drok.

Hans

Hans **FADER S FADER S MODER** Moder/
war then Högwälborne Fruu Beata, Herr Gustaff Oloffson/
Stenbockz/ Sveriges Riktes Råd; / Dotter.

Hans **FADER S MODER FADER** / war then
Högwälborne Herre/ Herr Gustaff Baneer, Sveriges Riktes
Råd; och Marskalk.

Hans **FADER S MODER MODER** / war then
Högwälborne Fruu Kierstin Stuhre til Diursholm.

Hans **FADER S MODER S FADER FADER** /
war then Högwälborne Herre/ Herr Axell Nilsson Baneer, til
Diursholm / Sveriges Riktes Råd;.

Hans **FADER MODER S FADER MODER** /
war then Högwälborne Fruu Margaretha Bielke, Herr Pär
Thureson Bielkes/ Sveriges Riktes Råd; / Dotter.

Hans **FADER MODER S MODER FADER** /
war then Högwälborne Grefwe Swante Sture, Sveriges
Riktes Råd; och Marsk.

Hans **FADER S MODER S MODER MODER** /
war then Högwälborne Fruu Märta / Herr Erick Abraham-
son Leyonhufwud; / Sveriges Riktes Råd; / Dotter.

Höderne.

Hans **MODER** / war then Högwälborne
Fruu Maria Boos Dotter Bådt / Friherrinna til Gro-
neberg / Fruu til Blåsa och Mariaeberg. Hans

Hans MODER FADER / war then Högwälborne Herre / Herr Boo Gustaffson Bådt / til Fålnåås.

Hans MODER MODER / war then Högwälborne Frau / Anna Ribbing.

Hans MODERES FADER FADER / war then Wälborne Herr Gustaff Björson til Fålnåås / Sweriges Rikets Råd.

Hans MODER FADERES FADER FADER / war then Wälborne Herr Björn Persson Bådt / til Fåltuna / Sweriges Rikets Råd.

Hans MODER FADERES FADER MODER / war then Wälborne Frau Britta / Herr Nils Bosons Gripp / til Wijnås / Sweriges Rikets Råd / Dotter.

Hans MODER FADERES MODER FADER / war then Wälborne Herr Joen Oluffson / til Hakstad / Sweriges Rikets Råd.

Hans MODER FADERES MODER MODER / war then Wälborne Frau Karin / Herr Nils Nilsons Beeses Dotter.

Hans MODER MODERES FADER / war then Wälborne Herre / Herr Sewedh Ribbing / til Fåsterijdh / Sweriges Rikets Råd och Skattemästare.

Hans MODER MODERES MODER / war then Wälborne Frau Anna Gyllenstierna.

Hans MODER MODERES FADER FADER / war then Wälborne Herre / Herr Swen Ribbing / til Fåsterijdh / Sweriges Rikets Råd.

Hans

Hans MODER MODERS FADER MODER/
 war then Wälborne Fruu Anna / Herr Bengt Gyltas / Swe-
 riges Rijkes Råd; / Dotter.

Hans MODER MODERS MODER FADER/
 war then Wälborne Herre / Herr Carl Gyllenstierna, til Ny-
 nås / Sveriges Rijkes Råd;.

Hans MODER MODERS MODERMODER/
 war then Wälborne Fruu Karin / Herr Nils Bielkes / til Åke-
 rön / Sveriges Rijkes Råd; / Dotter.

När thenae Salige Herren / aff thesse Höge och förnehme För-
 äldrar / på Sundbyholm Anno 1654. den 11 Decembris war hijt
 i Werlden född / bleff han straxt i Gud; Kyrckia och Församling
 innmpat / och til theß Lem vptagen. Och emedan hans Herr Fader
 straxt ther effter Anno 1655. förobligerades medh sitt Regemente at
 föllia Hans Kongl. May. Glorwürdigst i Uminnelse / Konung
 CARL GUSTAF, uthi then Krig; Expedition til Pähln / som tä
 företog; / och theß Sahl. Fruu Moder / sin färe Herre och Maka
 fölliachtigh war / tn lembnades thenne Sahl. Herren / hoos sin
 ModerBroders Fruu / then Högwälborne Fruu / Helena Flem-
 ming, hoos hwilken han sine spädeste Ungdoms Åhr tilbrachte / in
 til thes mehr bemelte hans Herr Fader Anno 1660. Enckeligen tils-
 baka kom / sedan han uthi thet häffriga Kriget Hans Kongl. M. tt
 Alla the pröfwer gistwit hade om en sådan Trooheet och Conduite,
 uthi alt hwad honom hade anförtrodt blifwit / at han aff Hans
 Kongl. May. tt äthskillige Marques affett serdeles nådigt Nöne has-
 de. Straxt wedh theß beemkomst lät han thenne sin Sahl. Sohn /
 tillijka med the andra hans Synkon / uthi sitt Huus tillbaka komma /
 hwilke ehuruwäl them then Dlyckan träffat hade / at mista thesas
 fiära Fruu Moder / som igenom then timmeliga Döden affgick uthi

Warsaw Anno 1656. Den 10. Junij; listwål hade at hugna sig aff then särdeles stoor och Moderliga omwårdnat / som theas Styf-Fruu, Moder / then Högwälborne Fruu Catharina Lucia von Mönkesrot / moot them / list a som sine Egne Barn / stadigt temoignerade, dragandes hon icke mindre / än theas Herr Fader / om them all then omwårdnat / ther af nog pröfwes kunde / theas största ästundä warit / at så upföda sine Barn / at the med Tijden icke med mindre Lustre, sin Nådige Konung och fåre Sådernes Land tjena måtte / än som många uthaff theas Förfäder tillsörenne gjord hafwa; som städze hoos Posteriteten nthi lofligh ibugkommelse berömmeligen förblifwer.

Så snart then Salige Herrens Förstånd begynnte med Åhrens tiltwåra / bleff han hållen och underwist uti sine Christendoms Stucken och sedan allt effter Åhrens tiltagande uti Boflige Konster / öfningar / och the Kundskapper som tjente til en Ridderlig och Adelig ståndz Person. Hwar uti han merckeligen tiltogh / med ett tänckwärdigt Leswerne / och onidomme / som han i sine späda Åhr sålde om all ting / wijsandes en sådan sinnes Stadigheet / som the mogaste aff Åhren. War altijdh betagen aff en särdeles längtan at inhämta Underwifning uti alla the Stucken / som en dygdålskande anstodh och tjente: Hwarföre hans Præceptorer / hwilkas Omförg hans uptuchtelse war ansötrödd / medh förundran såge then Lust han hade til at blifwa uti alt dygdigt lård och underrättat.

Och såsom hans Herr Fader pröfwade honom måst inclinera wara / at gjöra sig igenom Wapn meriterat, och sin vpkomst uti Kriigh at söka / th resolverade han at senda honom uti Fremmande Land / all mönelig Experiens ther uti at söka. Hwar til så mycket Favorablare Lågenheet gaff; / som hans Herr Far Broder / Hans Excellence General Fälttygmestaren Anno 1672 bleff aff hans Kongl. May:ti war Allernådigste Konung förordnat / at gå som Extraordinaire Ambassadeur til Konungen aff England och sedan til General Staterne af the Föreenade Nederländer.

Den

Den; uti hwilkens Svite thenna Sahl. Herren fölliachtig war/ in
 til theß han til Holland ankom / hwarest så Krijget itåndt war emel-
 lan Konungen aff Francricket och Genaral Staterne; för hwilken
 Orsak skul/ han så medh sin tiäre Farbroders inrådande straxt sökte
 sigb at engagera under något Regemente / på thet han ingen Tjdh
 försumma måtte / sigb at Evertuera. Och ehuruwäl honom straxt
 utaff *Swersten Stockholm* en Fahna updragen bleff / icke theß mindre
 åstundade han först en lysten Tjdh såsom Volonteur under samma
 Regemente at upwachta / til at så mycket bättre lära ett och annat
 som en gemeen Soldat och Under Officerare til hörer. Men som han
 så straxt lät see sin naturlige böyelse til all Dygd / genom hwilkens
 öfning han intryckte i alla Sinnen the Tancar om hans Athbinder
 uti sitt företagande / thet hoos honom stoore Gåfwor förborgade
 woro / som ånteligen måste komma i liuset / thet han blefwe brukat
 i tilfällen / hwar the kunde skina och lysa; Ty bleff hans *Swerste* eff-
 ter 3 Månaders förlopp förorsakat / honom medh *Sendricks* Platz
 at försee / hwilken Tienst han uti en kort Tjdh så förrättade at
 hans *Högheet* Prinzen af Oranien sielf föranlåg thenna Sahl.
 Herren ifrån bemelte sin *Swerste* / och under sitt *Lijff* Garde til
Sändrick under Majorens Compagnie at taga / och honom Anno 1673
 sedan medh *Fahnan* aff sitt *Lijff* Compagnie benåda / hwilken han
 och medh sådant beröm bahr / at then åbran syntes ingom tienligare
 än honom kunne updragas; thet han lät see *Åhret* thet effter then 11.
 Augusti uti Barallien widh *Senesse*. Emellan the *Fransöske* å then
 ena / och *Käyserlige* / *Kongl. Spanska* / sampt Staternas *Armeer*
 å then andra *Sijdan*; Ther hans *Högheetz* Prinzens *Garde* af *Tiens*
dens starck a *Anfall* / bleff drifwit på flychten / och Soldaterne hijt och
 dijt så skingrade / at Officerarne med *Fahnorna* blefwe aff them all-
 deles förlätne; Så then *Sahl. Herren* aff *Manneligit Modh* och
 Hierta til at förswara sin *Nådige* Prinzes *Lijff* *Fahna* / sökte medh
 första *Ömsorg* sambla tilhoopa the flychtige och fringströdde Solda-
 ter. at

ter, at komma them til stånd / men thetta hans berömliga upsät
 bleff aff Fiendens Cavallerie honom affskurit: I thet then Sahl.
 Herren bleff af them nedfält och af Hästarna illa trampat; Widh
 hwilken Händelse een Ryttare honom Fahnan affryckia wille / så
 pandes honom effter sigb. Dachtat nu at then Sahl. Herren så
 swåra bleff medh fahren / quitterade han lijkwål Fahnan intet/utan
 rychte henne igen / tagandes henne aff Stakan / i mening at henne
 bättre salvera kunna. Men som honom omöneligit war at emoot stå
 5 stycken Ryttare / som honom angrepe: af hwilken then ena hans
 högre Arm igenom sködt med en Mousqueton; then andra hans högre
 Sijda medh Wärian igenom rennde / så at han som döder neder-
 föll / och altså nödgades Fahnan quittera. Emedan thesse Ryttare
 nu twistade sigb emellan / hwilken then behålla skulle / sampt Kläder-
 na the honom afdragit hade / kom hans Excellens Feldtmarckal/
 ten Grefwe Köningsmarck / så warande Marechal de Camp uti
 then Fransoska Armeen, medh een Esquadon Ryttare / förföllandes
 the Hollenska / och får see en ensamnen Person som emoot 5 stycken ett så
 tappert mootstånd giordt hade / och sig så Månerligen wårt; hwar-
 före han stilla hölt at underrättelse taga om hans Namn och Fä-
 dernes Land / hwilket så snart han förnahm / honom så mycket klära-
 re war / låtandes honom straxt uptagas / och Ordre stälte at han til
 hans Quarkeer förder bleff / hwarest han icke allenast sedan honom
 wål fågnade / uthan ock all Gunst och Faveur bewissade / dragandes
 om honom och hans Stötkel all then Omsorgh som möneligh war /
 hwilket thenne Sahl. Herren ock så in til sin sidste Dödsstund all-
 tijdh medh största Tacksamheet ebrkient hafwer. Så snart han aff
 sine swåre undfångne Blessurer war curerat, bleff han förmedelst
 hans Excellence Fältmarckaldens tilhielp / uthan Ranson, i regard
 at wara hans Kongl. May. 18 wår Allernädigste Konungz
 Underfåthe / til then Hollenska Armeen medh ewenne Trumpetare
 tilbafars sender. Thenne hans Loffwårde och berömlige Action
 bleff

bleff strax widh återkomsten aff hans Högheet Prinsen af Oranien medh ett Compagnie af Garde ihugkommen / hwilket han medh serdeles Åhra och beröm uthi alla tilfällen så förestodh / at han sigh alles estim och Wänskap förwårswade. Men serdeles:

Anno 1676 när Maastrick uthaff hans Högheet Prinsen medh the Allierades Armee belågrades. Utthi hwilken Belågring han nödig fan effter ett långsampt Stadsens bestitande / storma låta en Bastion, widh Namn Dauphin; hvars ehrsfrände / mycket kunde befrämia hans föresatte Dessen. Ty beordrades först 600. Man / af the Engellske ther warande Auxiliar Trouppar / bemålte Bastion medh Storm at angriipa; hwilket the tappert gjorde / och sigh honom bemåstrade / men blefwe strax igen uthdrefne. Sedan fortsattes Stormen medh 600. Man af hans Högheet Prinsens Garde som ock effter hårdt och skarpt fächtande måste afwiika. Dagen ther effter widh Middags Tijd / bleff thenna Sahl. Herren / then Tredie Stormen anförtrott / mehra effter hans åskundan och långtan / än effter Ordning. Och såsom the Engellske trågit anhölle at någon deel hafwa i thenna Action, ty bleff them effterlåtit medh 150 Man at stöta til the 300 Man som redan af hans Högheet Prinsens Garde, stodo under thenne Sahl. Herrens Commendo. När han nu af sin Sfwerste Grefwen af Solms, ther til anwisttes / och han honom sågh intet med något Harnest försedd wara / ty wille han then serdeles Estime och Wänskap han städze för honom drogh / intet tillåta at han sigh til then Action begifwa skulle / för än han theß Harnest på sig taga skulle; hwar til then Sahl. Herren medh all Tacksamheet sålunda swarade / at hans Gud på hwilken han sigh förtröstade / wore hans bästa och säkraste Harnest / och at han sedan intet twiflade sina underhafwande så mycket oförtrutnare effterföllia / som the såge honom ingen större precaution för sigh taga än the sielfwa / hwilke Ord och sentiment icke ringa Tankar gosswo om honom hoos hans Sfwerste och hoos hans Högheet Prinsen sielf / som sigh ther öfwer

hugnade/och så mycket mehr sigh förtröskade om ett Inckeligt Uth-
 slagh/som thet een så frimodig och behiertat Officerare anförtrodt
 war. När han nu war uthi Marchen til bemelte Bastion, bemannade
 han sina medhsöllande Officerare och gemene / på ett så tienligt sätt/
 at the intet annat kunde/ än wijsa uthi heela Armeens åsynn theas
 Zapperheet; och oachtat Fiendens hårda och hästiga Mootstånd /
 angrepe the medh sådan Vigueur thenna Bastion, at the honom medh
 stormande Hand intogo och sigh aldeles Wårcket bemåstrade. I med-
 ler tijdh som thenne Sahl. Herren öfwer Wallen kommen war och
 i största Stridh stodh / bleff hans wånstra Arm medh een Musquet-
 Kuula igenom skuutin / och straxt ther efter then wånstra Handen;
 icke theß mindre continuerade han alt stadiggt the Ordre at stålla / som
 honom uthi ofwanbemelte Wårck försåtra kunde. Sedan nu störste
 deelen af Fienden aldeles nedergjord war; uthi hwilken action han
 och then Enckan hade / at sielff nederläggia Commendanten, som
 samma Wårck defenderade; Ehuruwål han honom tilförenne få-
 fångt åthskillige gångor Quarkeer anbudit hade / och twenne
 Skott aff honom uthståd / som allenast igenom hans Kläder gingo.
 Uthi thetta Moment lät Fienden springa twenne Miner, hwar medh
 måste deelen aff Soldaterna och Officerarne i Lusten sprungo / men
 thenna Sahl. Herren / altijdh i Dlyckan Inckelig / undkom thenna
 Fahrhan på ett fast underligt sätt: I thet / at enär Minerna up-
 sprunge och Wallen af them uplysttes / slög thet stycket af Wallen
 och Muuren hwarest han stodh / på sidan och intet i Wådret /
 blifwandes icke theß mindre af åthskillige Steenar / som honom
 på Bröfket föllo / illa krossader / och hans Been aff Hand, Granaterna
 aldeles sönder slagne / doch lijkwål så at sielfwa Pijporne intet brächte
 blefwo / uthan allenast måstedelen af köttet afflagit. Sedan thenne
 Sahl. Herren således igenom thetta af sidas nederfallande / frel-
 ster war och åter igen upkommen / lät han sådan Sweda och Wårck
 sigh intet öfwerwinna / så at han skulle låta sigh ther af hindras sin
 fattade

fattade Post at maintenera; uthan så snart han sig i största hast ha-
 de låtit förbinda/ sökte Han med the ringa Folt öfwer war/ sig ännu
 uti samma Wärd at betächt göra / til hwilket honom ock så 300
 Man sände blefwo/ sed an han Tefn ifrån sig gifwit hade/at blifwa se-
 conderat; uthståendes i medler tids uti thenna heelt ruinerade Ba-
 stion otalige Fiendens Skott aff Stucken och Musqueter/ som
 uthan vphörelse på honom skedde/ affloah ock så twenne gånger
 Fienden/ som honom attaquerade, samma Wärd igen at taga. Hans
 Högheet Prinsen beordrade ock/ så snart han förnam honom så
 mycket och illa blefverat wara at aflösa. Men såsom then Sahlige
 Herren sig antingen föresat hade Döden eller ock sin attaque full-
 komligen til ända bringa/ ty wille han the til en consentera, uthan
 badh at honom icke then Ehren måtte uhr Händerna tagas/ så
 länge han i Lijfwet war / befallandes at alla Officerare och Geme-
 ne som blefverade woro/ och ännu i Lijfwet/ skulle allenast af wägen
 tagas och salveras, hwilka intet mindre Frihmodigheet temoignerade
 än theas Commendeur, så mycket mehra the til bemante som the
 såge honom ännu wärre än the blefverat wara; stråfwade altså här
 emoot/ sånandes en Skam wara at förlåta then som så wäl hade
 them anfördt / sampt ock at the wille gierna medh the andre sine
 Cammerater uti en så ährefull action lägga Sgonen till. Så
 snart nu Bröstwårn emoot Staden aldeles förfärdigat war som
 honom för Fiendens Anfäll försäkrade/ och Afftonen intommen/
 och på alla Sidor alt stilla bleff; Lät hans Högheet Prinsen ånte-
 ligen aflösa honom / så han allenast asmarcherade medh 27 friske
 Personer af alla them som medh honom uth commenderade woro/
 warandes the öfrige omkomne eller och illa blefverade. Samma
 Natt så snart han war uti sitt Tält införd och the sig på nytt
 låtit förbinda / skedde honom then Ehren at hans Högheet Prin-
 sen, tillika med störste deelen af Generalitetet af heela Armeen til ho-
 nom kommo / som honom gratulerade öfwer hans lyckelige förrät-
 sande

tande/ ther jämpre betygandes then deel af medlidande the hade öfwer hans Skott. Hans Högheet Prinsen temoignerade honom med nådige Expressioner thet serdeles nöije han uthöfwer hans Conduite hade/låtandes icke allenast ingen ting fehla på alt hwad han behöfwa kunde / utan ock försäkrade honom om thet första Regemente som Vacant bleswe; hwar til then Sahl. Herren med all skuldig Tacksamheet swarade/at Honom intet större nöije see kunde/än om hans Högheet i Nader behagade ihugfomma the samma som medh honom varit hade / och sigh så redeligen förhållit / hwilket och skedde / så at hwar och een effter thes willkor beforderades; Berömmandes hans Högheet Prinsen icke ringa / then genereuse omsorgb/ som thenne Sahl. Herren drog om sine underhafwandes wälfärd/och sig sielf alldeles förbij gick. Någre Dagar ther effter när Belägringen moste uphåfwas / och Staden lemnas / bles then Sahl. Herren medh alla the andra blesserade send til Haag.

Anno 1677 uthi April Månad gick åter igen hans Högheet Prinsen i Fält / til at undsätra Saint Omer, som af Fransoserne war belägrat; och ther igenom salunda bles den 11. aff samma Månadh engagerat uthi en Bataille medh them / hwilken i begynnelsen å begge sidor war mycket hård / men änteligen måste the Hollenska wijka / och lemna Fienden Fältet; så hans Högheets Garde hade arriers Garde, som allena moot thet Fransöska Garde och några andra Regementer gjorde ett märkeligit mootstånd til at favorisera Retraiten af the Allierades Armeo, uthi hwilken action thenna Sahl. Herren tilfålle fick sin wahnlige och nu wälpröfwade Tapperheet och conduite berömmeligen at wissa; Och ehuru wäl hans höggra Läbr bles medh en Mousquete Kula igenom skutin/ och hans Sijda med en Bardisan igenom rânt / hindrade thet honom intet at sielff taga til fånga Capitain, Marquis de Buron, som samma Bataillon aff thet Fransöska Garde emoot honom commenderade, när the Hollenska änteligen måtte sig frälja / at hwar och en sökte thet bequämbsta medlet at
undkom.

undkomma; sökte lijkwäl Hans Högheetz Prinsens Garde allena i Ordre sig at retirera; hwar til the medh största conduite betiente sig aff Ortens Situation. Hwilket alt thenne Sahl. Herren til Häst bijwistade / sedan han sig i största hast hade förbinda låtit / och för sine swåre blesurer icke förmotte til foot meera agera, förandes alt stadigt sin Fänge hoos sig / til theß han sielf om Ufftonen Hans Högheet Prinsen honom förestålt hade. Andre Dagen ther effter bleff han åter igen tillijka medh the andra bleserade Officerarne sender til Haag. Så snart han war curerat och Kraffterne kunde tillåta / begaff han sig igen til Armeen, som stodh uthi the Spanska Nederländerne / upwachandes then Tijden / som ån war tillbaka aff thenne Campagnen, sin Tienst medh högsta Beröm / ja ock alles förundran at then Sahl. Herren oachtat alla the swåra Blesurer Han berömmeligen undfångit / kunde uthstå all möda / arbete och beswår / som sig finna i sådana Tillfällen; uthan til at wiisa then ringaste saknad aff sitt Blodh och Kraffter / som så offta uthi berömmelige Bedriffter hade blifwit utguttit.

Tånu Armeen war effter then nödtorfft / som Åhrsens Tijdh fördrade / gången i Winterquarteer / och hans Högheet Prinsen uthi Octobr. Månad reste til Engeland / at fullborda sitt Echtenskap / bleff thenne Sahl. Herren / tillijka medh några andra Officerare, för sin wäl slickeligheet skull / beordrat at föllia. Och när hans Högheet Prinsen Anno 1678. ther ifrån tilbakars til Holland antomen war / sinnandes een Öfwerst Lieut. Charge Vacant, Under Öfwersten La Roxervieres Regemente / bleff then samma then Sahl. Herren offererat, hwilken sig theruthinnan / som alt annat / med skyldig wördsnat underkastade hans Högheetz Prinsens willia och behagh / accepterandes samma Tienst medh så mycket större nöye som han sågh sig märckeligen profitera kunna under en så experimenterat Öfwerste; hwilken medh Regementet uthi Januarij Månadh Ordre bekom tillijka medh några andra / at gå i Fält och förwara the ytterste Gränspostarna

tarna emoot Fienden / som hijt och dijt heela then Winteren och Som-
 maren fringswåfwade / in til then ther uppå näst fölltande 14 Aug: så
 thet blodiga Gåldt slaget skedde / emellan Mons och saint Denis Klö-
 ster; uthi hwilken Bataille theß Regemente beordrades at stå widh At-
 toleriet. Men som then Sahl. Herren / sågh sigb ther intet kunna gi-
 ra något som honom kunde distinguera, begårade han uthaff Selt-
 marskalken Brefwen af Waldeck, som ther förbijreed / at han nu
 wille låta see then Faveur och Gunst / som han honom altijdh
 om försåkrat hade / så lagandes / at thet honom måtte efterlåtit blif-
 wa / tillijka med the andra / at konima til någon werckelig Action medh
 Fienden; ther uthi han blef bödnhörd och straxt Regementet tagit ther
 ifrån / och satt til at hålla Fienden ifrån en fördeelhafftig Post Castio
 benåmbd / som han tänckte at intaga / hwarest en skarp Action å både
 sidor föll / först bleff thenne Sahl. Herrens Öfwerste La Roxervie-
 re dödh skutin / een stor deel aff Folcket nederlagdt / så at Regemen-
 tet syntes willia wiika; så han sin fallna Öfwerstes Embe-
 tes förrättande på sigb togh / och thet medh största beröm uthförde;
 Ehuruwäl han ock så redan igenom then höggra Armen med en Mus-
 quet Kuhla skutin war. Föruthan thenna Sahl. Herrens Frijs-
 digheet emoot sin Fiende / och Trooheet emoot sin Prins, upwächte ho-
 nom icke ringa hans Öfwerstes Dödh / then han sigb föresatte at hem-
 na. Therföre så snart Regementet war kommit i Ordre igen / och alla
 medh honom sigb förestålt hade / thesse twenne måhl / antingen ige-
 nom en berömmelig Dödh at sluta sin Lijffztijd / eller igenom en heder-
 sam Seger sigb at signalera; angriper han Fienden igen medh then
 succels, at han honom aldeles tilbakas dreeff / och sin förra Post igen
 occuperar, hwar uthi Fienden honom sedan twenne gångor fåfångt
 ataquerade; blifwandes begge gångorna tilbakars drefne. Och omsj-
 der såsom hans Öfghheet Prinlen, nödigt fan at draga honom utur
 thenne Posten / til at secundera en annan som aff Fienden starckt ans-
 lattes / ty bleff han medh Regementet tijt commenderat, hwarest the
 uthi

253
 uthi full Action blefwe in til theß Mörkret bägge Armeeerne ifrån
 hwar andra skilde. Andra dagen ther effter / bleff thenne Sahl. Her-
 ren uthi sitt Tält aff hans Högheet Prinzen besöcker och försäkra-
 der / at hans åter igen ährwüste nyttige Tienster skulle altijdh på tän-
 kias och medh största Tacksamheet Recompenceras; ährbiudandes
 honom thetta Regementet at mootaga; Eller emedan thet så mycket
 ruinerat wore / om han skulle mehr nögd wara at wänta til något an-
 nat skulle vacant blifwa / thenna hans Högheetz särdeles Försorgh /
 ährkände han med lijka stoor Veneration som altijdh tilförende / hem-
 ställandes uthi theß behagh alt hwad honom behagade / med försäfran
 sigh altijdh ther medh som alla nögdast lefwa. Och såsom han särdeles
 aff thesse sine undfångne Blessurer incommenderat war / mehr än nå-
 gon gång tilförende / ty bleff han tillijka medh the andra blesserade uthi
 en hans Högheetz Wagn til Haag försend / sigh at curera låta. I
 medler tijdh slöß Freden emellan Francrjike och Holland.

Såsom thenne Sahl. Herren war medh särdeles Gåfwor be-
 gåfwat / hwar igenom han sigh högt anbrachte uthi hans Högheetz
 Prinzens, sampt flere sine Förmåns / och alla andras Estime om sigh /
 then han igenom många stoor Prof hastwer förwårfwat; altså wil-
 le han intet här medh stanna / uthan effter Frijden / öfwer alt hanc m-
 the tilfällen affskåra monde / hwar igenom han under Militien kunde
 förmoda så snart något advancement, som om Krigz Actionerne hade
 continuerat, för thenskul wille han uppå något annat nyttigt anlåg-
 gia sin Tijdh / hwar aff en mindre Ehra och Frucht wore at wänta.
 Slutandes hoos sigh på någon Tijdh til at göra en Reesa til the För-
 nembsta Hoff och Orter i Europa, ther äthskillige Wettenskaper
 wore i Floor / som kunde en sådan dygdälskande Herres Stånd och
 Persohn wäl anstå och beprnda. Men fan för rådeligit / och nyttigt /
 för än han gøfwo sigh på en sådan långwarig Reesa / til sina Kräft-
 ters styrckio / som befruchtades genom hans många blessurer kunna
 förswagas / til at bruka the warme Baden / therföre han oc til Aken
 uthi Maij Månadh Anno 1679 förreste.

B b ij När

När han hade thet två Månader dröge/ ankom thet nu i Sorgen effters
 lemnade Kärälskelige Hustru/ uthi sin käre Syslers/ Högwålborne
 Fru EVA HORNS, fölle som tyt i then Landan förreest war/ til at off
 warme Baden sigh betiena. Under hwilken Tüd then Sahl. Herren be
 gynnede strax igenom serdeles Gudz försynn och sichtselse til Henne Echter. Kapz
 Landar at fatta/ hwars uthslag/ som i sådant fall see plågar / til wärdare thes
 ras Förwarters och Anhöriges öfwerläggande bleff anstält/ så at alt måtte
 winna så mycket mehr ordeenteligen sitt önskelige/ off Gudi behagelige/ Slut;
 Hwar uppå then Sahl. Herren begaff sigh thet ifrån til Haag. Och såsom
 hans Högheet Prinzen af Oravien alttydhemoignerat hade stor åstun
 dan til at Regalera then Sahl. Herren / för thet berömmelige Actioner
 och många blesurer, medh någon Charge, som honom kunde om thet Nädig
 ge nöje och särdeles Estime aldeles perswadera; ty ypdrog hans Högheet
 thenne Sahl. Herren/ så widh hans tilbakas lömbst Ett Regemente til
 Foot/ som igenom Sversten Bröms dödh/ war vacant blifwit. Permit
 terandes honom icke thet mindre sin destina at försökia och besee någre frem
 mande Hoff; Hwarfdre han en Månad thet effter sigh til Francrijket be
 gaff/ hwarest han allenast 3 Månader förbleff; Resandes strax åter tillbaka til
 Holland/ sitt Regemente til hans Högheetz nädige behag och fulla nöje/ uthi
 godh Ordre och stic at sättia; hwilket intet snarare stedi war/ än han sigh åter
 igen til Paris begaff/ emedan hans bortowarande ifrån Regemente kunde så på
 någon tid tohlas; ankom altså til Paris uthi Augusti Månadh/ hwarest hans
 begäran hoos Högwålborne Fröken Hedwig Horn, änteligen så thet
 uthslaggh san / at han medh henne uthi October Månadh förlofwades / uphål
 landes sigh sedan widh thet Fransöcka Hofwet/ hwilket han medh så mycket
 större bequämlichkeit hanterade/ som han sigh stadigt uppehölt / hoos hans
 Kongl. M. s. wär allernädigste Konungz/ på then Tuden thet war
 rande Extraordinaire Ambassadeur, alt in til Anno 1682. Så han tillbaka til
 Holland reeste/ emedan hans Regemente Ordre hade bekommit sig til marche
 färdig at hålla. Samma Åhr/ så thet til Mestrik förordnat bleff tillika medh so
 andra Regimenten / wedersförs thenne Sahl. Herren then Näden/ at ho
 nom Com-

nom *Commando* öfwer alt thetta Infanteriet af hans Högheet Prinsen. updragit bleff/ til wårdare *marque* uthaff then nådige Consideration, som han för honom hade.

Men såsom han Hosten ther effter/sedan ingen apparence war/at något thet Ahret förelöpa skulle/permission bekom / at gidra een Reesa til Swerige/ til at fullborda sitt Echtenskap/sampt och then hugnan at hafwa/ effter een så lång tidz borewarande / sin Högthrade Käre Herr Fader/sampt Syskon och andra anhörige at see. En begaff han sigh til hemreesan och ankom altså til Stockholm uthi *October* Månad / hwarest hans Bröllopsz Högthidh medh Högwålborne Fröken *HEDWIG HORN*, den 21 Decembr. ther effter celebrerades. Och så thet war således kommit til ett hugneligit slute/ Gudi til Ahra / thetas förnehme Anhörige/å begge stidor/til Glädie/och them selskorn til all hugnat; åhrnade thenne Sahl. Herren at sättia sin Reesa åter igen tilbalas förleden Sommar til Holland / til at medh lifka list som tilförenne förrätta sina Embetes Syslor/hwarigenom han icke allenast måtte kunna sigh sin Nådige Prins goda omdöme conservera, uthan ock at wisa thet honom intet högre om Hiertat war / än in til sin Dödsstund medh största Tack samheet/ ehrlänna all then stora Nådighonom uthaff hans Högheet uthi alla Lägenheter bewist war.

Men som then allwijsa Guden effter sitt outhransafeliga behag och willia/ om Menniskionnes Lydh och Dagar här i Werlden/ them han allom förborgat / har nu welat låta see igenom thenna Sahl. Herren/ huru war Stund är of owis, bleff honom thenne hans betäncke Reesa/genom then timmeliga Döden så oförmodeligen affsturin / i thet at han uthi förleden Aprill Månadh/ på *Wijkz* Gård sigh aff några små Anstoder sann hemsöckt / hwilket honom straxt förorsakade hyt in i Staden at reesa/ til at medh så myckes förre bequämligheet sökia halsans *Restitution*, förmedelst *Medicorum* betänckande och inträdande. Men såsom han uthi alt hwad honom påkom/altidh hade sin största förtröstan til sin Gudh/ som honom medh så särdeles Nådigh och så underligen uthur all hans tilstödande Nödighulpit hade/ in föresatte han sigh först och för all ting å nyo medh honom igenom then helige *Nattward-*

fens brukande at föreena/ hwilket skedde medh största andacht den 30. af samo-
 ma Månad / underkastandes sigh uthi thet öfriga theß nädige och Gudsomne-
 lige behagh / medh lifka Tolmod / som han / icke uthan allas förundran /
 ifrån sin spådestalngdom gjort hade! Uthi begynnelsen af *Maij* Månad öfades
 Siukdomen alt mehr och mehr / så at han alldeles til Sängen lades ; men ehuru
 hårde then honom ansatte / så war han thet under så stilla och tohligh / at ingen
 kunde see eller tänckia thet hans sista stund skulle wara så när förhanden / och
 föruthan then Angstan han understundom lät see sigh hafwa öfwer sine Kiäre
 Hufv Frws bedröfwade Herta / som hans Siukdom så mycket mehr qualde /
 som them emellan en så öfwermåttan *reciproque* rätt Echtenstaps Kiärleef
 war / så *temoignerade* han / thet han san sitt Sinne uthi särdeles nöje och hug-
 nadh / wäl sinnandes hoos sigh stelff / at the bodh som han reda hade fått / sin
 Gudz willia wore / honom här ifrån at skillia. Thersföre thenna Sahl. Her-
 ren / som han i heela sin *Liffstyd* gjort hade / stadigt til sin Gudh medh in-
 nerligh Bön suckade. När Kraffterna begynte så förswagas / at han genom
 låsande Gudz Ord intet förmätte betrachta / lät han thet genom andra
 sigh föreställas / alla Dagar och Stunder vplöfstandes sin Sjgon til Himme-
 len / vpsende sine hiertans Tanckar och Suckan / hwilke nu så medh Gudz
 willia woro föreenade / at the intet mehra kunde / aff thetta Jordiska hindras ;
 Hwarföre när Gudh behagade hans Siäl från Kroppen skillia / upgaff han
 i HERRanom sin Anda den 23 *Maij*. Klockan 4 om morgonen / uthi största
 Stillheet och Sachtmodigheet / hwilken the helige Englar wissertligen förde
 uthi *Abrahams* Skiddt / til at ther niuta / then Ewiga Frögden och Glädien /
 som allom Gudz Heligom och them som således leswat och sitt Leswerne ändat /
 beredt är / När then Sahl. Herren uthi 28 Åhr 5 Månader / och 13
 Dagar / har medh een Gudeligh wandring sin *Liffstyd* fulländat / och sökt /
 sampt nu wunnit sin Gudh och Skaperes ålsådande Ansichte emoot Ansichte
 uthi een Ewig hugnadt !

Och emedan såsom icke allenast allom them / som thenne Sahl. Her-
 ren kiärt hafwa / nog sampt bekant är / uthan them ock / som hans Namn hört
 nemnas / icke öwitterligt kan wara / hwad för Gudeligit / Christeligit / och åhre-
 bare

Gatt Leifwerne/ han uthi heela sitt Leifwerne Lopp ofwat hafwer/ medh hwad
 hiertans Andacht han sin Gudh och Skapare allena afkallat hafwer/ och sin
 största winning wara latit/ honom behagelig wara; Huru troget och tappert
 han sine Embetes Syflor förrättat hafwer/ som honom hafwa warit anföra
 trodde; Med hwad för oförläpelig tendresse han sin käre Hustru ifrån
 begynnelsen in til sin sidsta Stund älskat hafwer: Hwad wyrdnad han sine
 Föräldrar/ och hwad Kärleek han sine Syskon och käre Anförwanter
 altid wiist hafwer: huru yprichtig och ährlig han emoot sine Wäner har latit
 sig finna: Huru mild och wännlig emoot sine Underhafwande: Och huru
 redeligen/ from och råträdig Han emoot alla Menniskior i Gemeen sig
 ehrtedt hafwer; Ty synnes thet ofwersiddigt sådant med något widare Beröm
 at uthföra/ uthan Sanningen/ som intel fördöllier/ steiff allom thet nogsampe
 ofuerlygar. Thetta kan hans Kärlekskande/ i sorgen efterlemnade/ Hwofrew/
 såsom och hans käre Herr Fader/ sampt andre Afhörige/ til största huga
 nad och oförläpelig Tröst lända / at ingen rättfärdig kan sinnas/ som icke i
 sitt Hierta fullkomligen *persuaderat* är/ thet henne Sahl. Herren/ til thet aldrea
 minste / alt thet Beröm och Loff *meriteras*, som på otalige Tyder någon aff
 thesse Uth/ ständ och willkor/ kan wara gifwit eller tilågnat/ så at man medh
 Sanning och forteligen säna kan/ thet han som en Gudfruchtig/ förnuff
 tig och ofwermåttan ährlig och tapper Man lefwat hafwer/ och nu
 med största Uth och Beröm/ icke utan allas i Gemeen/ så Höges/ som Lages/
 största beklagan och Sorg lägges i sin Orass/ til at förwänta then store HERR
 tans tilkommelses Dag.

Gudh som all macht hafwer/ han frögde Ewinnetligen hans Siäl/ och
 gifwe Kroppen med allom Christirognom effter thetta Lifswet then ewige Håro
 ligheten: på then Dagen/ nembl. som alla in för Gud; Domstool skole ställas/
 een Ewig och frögdefull Upståndelse! Han hugne och tröste jämwäl alla them
 som i sorgen quarleswa/ och flyrde them uthi thetas Bedröfwelse / medh sin
 Andes deelachtigheet / at salunda medh Tolamodh effterleswa hans Faderlis
 ga willia och behagh / at the uthi thet Andra Lifswet/ måtte medh then Sas
 lige *Medna* tillsammans hugnas / uthi een Ewig Glädie!

Tack!

Tacksägelse.

D Hans Kongl. May:tt Vår allernådigste Konung och Herre/ har i Nader behagat thenne Sahl. Herrens Jordefärd bewista / thet är / een särdeles högh Åhra / och een synnerligh floor Nåd / för thes tiär Elskelige högt bedröfwade Huisfruu / hwilken medh een underdånig Tacksägelse / sådant skyldigt erkänner. Och i lika måtta emoot Hennes May: Kijfsens Endiedrottning / sampt Hennes May: Kijfsens Kegerande Drottning / sin underdånige wyrdnadt betyggar / som icke heller hafwa låtit sigh förswårt falla / at hugna henne / och at hedra thes Sahl. Käre Herre medh sin Nådige och höga Kongelige närwarelse ; Hwar emoot hon intet annat weet til theras May:terers Tienst och Nådige behagh at yppoffra / än thes wahnliche Plicht : Ett troget och underdännigt Hierta.

Then öfrige Höge och Hederwårde Gudz Forsamling / aff Högre som Nidrigare Stånd / som sigh så benågen och flyktigh / widh thenne Sorge ; Acten infunnit hafwer / bliswer och så respectiue tienst - och wänligen betackat / för thes häruthinnan försporde benågenheet och wänskap / then hon intet lærer underlåta enär och hwarest hon kan / at ihugkomma / berömma och affsiena.

En Nåd
Rätta

Ther med de...
Dit...
Här...
Här...

Then fordom
Nu...

Herr

Man: Nåd / och Hoff Nåd
Nåd: Herr i Råd / och Hoff

Then högnådige

Herr

En högnåd

Herr Claes

Den högnådige

Den högnådige

Den högnådige

Den högnådige

Den högnådige

Den högnådige

Den högnådige

Simon

Simon